

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 10 • LETO: XXIX

JESENICE, DNE 13. MARCA 1980

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

V OD ZA FEBRUAR BISTVENO VEČJI DELEŽ UČINKOVITOSTI

Zaradi dolžine meseca je februar tudi na področju osebnega dohodka mesec posebnosti. Med dodatne posebnosti, ki niso splošno značilne za februar, pa sodi tudi bistveno povečana učinkovitost glede na januarski dosežek.

Posebnosti strukture in višine OD za februar so predvsem časovno pogojene in se odražajo:

— predpisani delovni čas za februar je sicer znašal 184 ur na zaposlenega, vendar delavci v neprekinjenem sistemu del v rednem času niso mogli v povprečju doseči tega fonda delovnega časa;

— nadurno delo se pojavlja v bistveno manjšem obsegu zopet praviloma v TOZD z neprekinjenim sistemom dela, kjer je fond rednih delovnih ur dokaj ohlapen. Tokrat opazimo zmanjšanje nadur tudi pri

večini ostalih TOZD in delovnih skupnostih;

— zaradi krajšega meseca je normalen trend osebnega dohodka usmerjen v negativno smer, saj »najkrajša« izmena 4+1 redno dela le 168 ur v 29 dneh. Kompenzacijo za krajši mesec najdejo posamezniki v pisanju plačanega dopusta na prost dan, ki ga vsako leto izkoristimo v februarju približno eno četrtino celotnega fonda.

Poleg že omenjene posebnosti zgolj letošnjega februarja — glede povečanega izplačila za učinkovitost

— je žal zopet potrebno ugotoviti visoko bolezensko odsotnost z dela. Povečala se je predvsem odsotnost do 30 dni, ki je dosegla eno največjih dosežanih števil. V ta namen je bilo februarja izplačano skoraj 2 milij. din ali 35 % vsega izplačanega osebnega dohodka.

Učinkovitost merjena po osnovnih merilih učinkovitosti je višja kot v januarju v 16 TOZD in delovnih skupnostih, v enakem številu TOZD in delovnih skupnostih pa se je povečala stimulacija za rast produktivnosti, medtem ko se je zmanjšala le v treh TOZD. Največji porast učinkovitosti je beležen v TOZD Jeklarna, medtem ko so TOZD valjarni in predelave zelo različno dosegale produktivnost, ki je osnova izračuna vsakega učinka. Zaradi boljših skupnih proizvodnih in poslovnih rezultatov kot v januarju so vse storitvene TOZD in delovne skupnosti dosegle višji OD iz naslova učinkovitosti dela. Skupna učinkovitost za Železarno se je povečala tako z 41,6 % na 45,1 % na OD po kategoriji.

Čeprav je plačilo za časovne pogoje dela v februarju bistveno manjše kot v januarju (za 1.297.480 din ali 200 din na zaposlenega), je OD na uro porasel z 45,00 na 46,30 din. Če je povečan dopust na prosti dan kompenzacija za plačan praznik.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

SVETOVNO JEKLARSTVO PRED TEŽAVNIM OBDOBJEM

V Parizu je bil te dni sestanek držav OECD, posvečen razvoju jeklarske industrije v tem desetletju. Vsi predstavniki so se strinjali, da je prihodnost te industrijske panoge zelo težka, zlasti pa bo taka v prvi polovici tega desetletja.

Generalni sekretar OECD Emile van Lennep meni, da je nujno treba sprejeti prostovoljne omejitve, in sicer zato, da bi se izognili novim, vse bolj očitnim restriktivnim ukrepom, ki bi utegnili povzročiti hude posledice za celotno svetovno trgovinsko menjavo. Visoki funkcionar EGS za industrijo Etienne Davignon pa je na omenjenem sestanku opozoril ameriške jeklarje, naj upoštevajo hude posledice, ki bi jih povzročila uvedba različnih protekcionističnih ukrepov pri uvozu jekla iz Evrope. Če si tako veliko tržišče, kot je ameriško, prizadeva urediti razmere na račun drugih držav, potem utegne priti do močnih konfrontacij, ki bi se lahko razširile tudi na področje avtomobilske in drugih industrijskih panog, je dodal. Poudaril je še, da je bila doslej v Evropi jeklarska industrija močno reorganizirana, njene zmogljivosti zmanjšane za dva do tri odstotke, medtem ko istočasno ta industrija v ZDA načrtuje do leta 1985 povečanje zmogljivosti za 4 odstotke.

Ameriški predstavniki, namestnik ministra za trgovino Luther Hodges, je dejal, da je to industrijo nujno potrebno modernizirati in reorganizirati. Z zapiranjem zastarelih in nerentabilnih obratov naj bi obdržala konkurenčni položaj. Po njegovo-

vem mnenju sedanje razmere zelo otežujejo dejstvo, da so zmogljivosti prevelike zlasti v razvitejših državah v razvoju. Veliki razvojni načrti v

REZULTATI MNOŽIČNE INVENTIVNE DEJAVNOSTI V FEBRUARJU

V preteklem mesecu so odbori za gospodarstvo v TOZD obravnavali 13 tehničnih izboljšav in jih 12 ugodno rešili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 4.267.265,00 din, za kar je 31 avtorjev prejelo 184.173,00 din posebnih nadomestil ali 4,31 % od inovacijskega dohodka. Po posameznih TOZD so bili rezultati naslednji:

TOZD TRANSPORT

Avtorju Antonu Prežljku iz TOZD Vzdrževanje je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za predelavo relejne kombinacije na stroju za varjenje kolesnih dvojic. V drugem in tretjem letu je bilo z njegovo izboljšavo poprečno prihranjeno 28.719,00 din. Na osnovi ugotovljenih prihrankov mu je odbor za gospodarstvo odobril nadomestilo v višini 2.989,00 din.

Avtor Ivan Justin iz TOZD Transport je z izdelavo vrtečega stojala za varjenje gibnega podstavka na domiselni način rešil vrsto problemov pri sestavi podvozij livnih voz. Samo stojalo ima univerzalen značaj, tako da je na njem možna izdelava ali popravilo vseh tipov gibnih podstavkov, ki so vgrajeni v livne vozove in je trajno uporabna vrednota pri vzdrževanju

(Nadaljevanje na 2. strani)

UVELJAVLJANJE SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V drugi številki Sindikalnega poročevalca, priloge Delavske enotnosti z dne 8. marca, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije objavlja stališča in naloge sindikatov pri uveljavljanju samoupravne delavske kontrole. V prvem delu objavlja ugotovitve o delovanju samoupravne delavske kontrole, v drugem izhodišča za njeno nadaljnje razvijanje in v zadnjem vlogo in naloge sindikatov pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole kot ene njihovih temeljnih skrbi in odgovornosti.

Večina teh ugotovitev nedvomno velja tudi za delovanje samoupravne delavske kontrole v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, vse skupaj pa

bi lahko postavili na isti imenovalec — nepoznavanje in nedosledno izvrševanje zakona o združenem delu in drugih splošnih aktov, ki opre-

(Nadaljevanje na 3. strani)

OBČINSKA KONFERENCA SZDL O DELOVANJU ZSMS

Prihodnji ponedeljek, 24. marca, bo osrednja tema na seji občinske konference SZDL Jesenice: organiziranost in problematika delovanja mladinskih organizacij v občini. Poleg tega bodo obravnavali in sprejemali dogovor o družbenih svetih občine, pregled prihodkov in odhodkov v letu 1979 in finančni načrt OK SZDL za leto 1980. Prvi dve točki dnevnega reda bodo obravnavali skupaj z delegati občinske konference ZSMS Jesenice. Delegati so k vsem obravnavanim vprašanjem prejeli kratke pisne obrazložitve.

V 77 OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZSMS V OBČINI VKLJUČENIH OKROG 4500 MLADIH

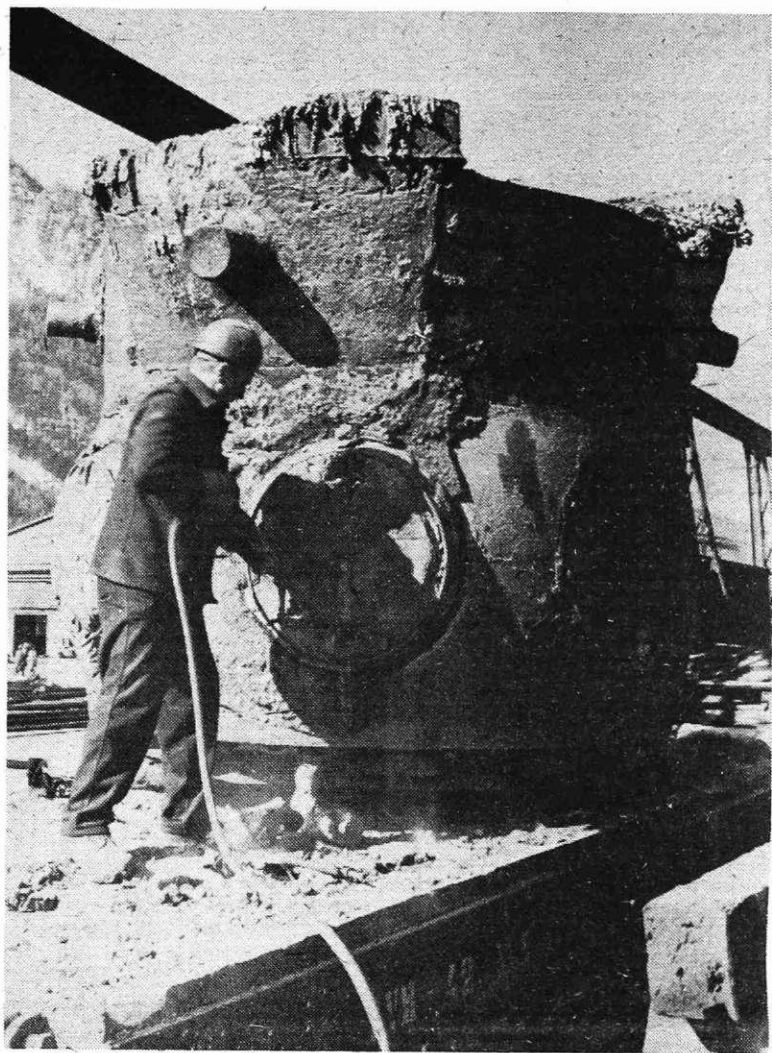
Iz krajšega pisnega gradiva, ki ga predlaga občinska konferenca ZSMS

kot opomnik na vprašanja, ki bodo obravnavana na seji konference, ker bo obširnejša analiza o delovanju mladinskih organizacij v občini podana na seji, je razvidno, da tre-

(Nadaljevanje na 13. strani)

110
LET ŽELEZARSTVA

30
LET DELAVSKEGA
SAMOUPRAVLJANJA

Grobo čiščenje Kaplanove turbine (SK)

ZAKLJUČNI RAČUNI IN OCENJEVANJE REZULTATOV DELA IN POSLOVANJA

Čeprav v tem trenutku še ni mogoče celovito ocenjevati letošnjih potekov razprav o ocenjevanju rezultatov dela in poslovanja v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti v preteklem letu, pa lahko poudarimo, da je znova narejen nov korak naprej tako v pogledu organiziranosti kot kvalitete razprav. Nedvomno je k temu pripomogla redna in dosti kvalitetna obveščenost delavcev v TOZD in delovnih skupnostih ter skrbne priprave ključnih informacij. Prav gotovo pa se je tudi močno dvignil interes delavcev za gospodarjenje v TOZD in delovnih skupnostih.

Kljub očitnemu napredku pa v nekaterih temeljnih organizacijah še vedno v razpravah zasledimo skozi vse leto ponavljajoče vzroke za nedoseganje družbenega plana in poslovnih ciljev — pomanjkanje vloženja in delavcev ter zastoji. Ne da bi dvomili v navedene vzroke, ki so bili več kot očitno prisotni čez vse leto, pa vendarle bi lahko rekli, čeprav so bili najpomembnejši, da niso bili edini. Vse leto smo se srečevali tudi z drugimi problemi, kot so zrahljana delovna disciplina, neizkoriščenost delovnih naprav in slab odnos do njih, slaba tehnološka disciplina, pa tudi pomanjkljiva organizacija dela in ne nazadnje tudi večkrat poudarjena nezadostna strokovna usposobljenost delavcev in slab odnos do materialov. Vse to ima prav gotovo skupaj enak, če ne še večji pomen med vzroki za slabše rezultate dela in poslovanja. Tudi o teh je bilo marsikje govora, vendar pa premalo konkretnega in analitičnega.

Prav gotovo pa smo v razpravah, vsaj po prvih ocenah, ki izhajajo bolj iz zapisnikov, pogrešali ocenjevanje doseženega razvoja socialističnih družbenoekonomskih odnosov v TOZD in delovnih skupnostih. Sicer je bilo tu in tam govora o delitvi sredstev za osebne dohodke delavcev po delu in rezultatih dela, mnogo manj pa o celovitosti uresničevanja socialističnih družbenoekonomskih odnosov oziroma o vladajočem položaju delavca v združenem delu, čeprav so pomembni elementi za boljše in produktivnejše delo.

V teh razpravah nikakor ne bi smeli mimo dejstva, da je rast produktivnosti dela ključno vprašanje nadaljnjega napredka. Zato je predsednik Tito na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije med drugim še posebno poudaril:

«Da bi dosegli večjo produktivnost dela, nas čaka pomembna naloga, da izboljšamo sistem delitve po delu, tako da bo postal glavna spodbuda za produktivnost in tudi za uspešnejše upravljanje in učinkovitejše poslovanje sploh.»

PRODAJA V FEBRUARJU POD PLANOM

V februarju je Železarna prodala 37.405 ton svojih izdelkov in s tem ustvarila 593,6 milij. din osnovne realizacije; le-ta se je povečala z realizacijo storitvenih TOZD za 3,8 milij. din in z ostalo realizacijo za 9,8 milij. din na skupno 607,2 milij. din. S tem smo dosegli 93 % planirane količine in za 9 % zaostali za planirano celotno realizacijo. Medtem, ko je poprečna prodajna cena za planirani asortiment 16.202 din/t, je dosežena prodajna cena za 2 % ali 312 din/t nižja. Prodaja v februarju je v primerjavi z lanskeletno za 1 % ali 300 ton nižja, njena vrednost pa je višja za 22 % ali 111,3 milij. din.

(Nadaljevanje na 9. strani)

DOBRI FEBRUARSKI REZULTATI

V mesecu februarju smo v Železarni dosegli 130.292,3 tone skupne proizvodnje, kar znaša v odnosu na družbeni plan 99,7 %, v odnosu na program, ki je bil za dobro tono nižji, pa 99,9 %. Za družbenim planom so od 5,3 do 1,3 % zaostale štiri temeljne organizacije, za programom skupne proizvodnje pa le tri.

Družbeni plan gotove proizvodnje, ki je za Železarno znašal 39.950 ton, je bil izvršen s 94,7 %, program skupne proizvodnje, ki je bil za 1.620 ton nižji, pa je bil izvršen s 98,7 %. Skupaj pa smo v preteklem mesecu prodali 37.402,9 ton.

Zaradi pozno doseglih podatkov bomo podrobne rezultate o doseženih rezultatih po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela s komentarji objavili v prihodnji številki Železarja.

REZULTATI MNOŽIČNE INVENTIVNE DEJAVNOSTI V FEBRUARJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

železniških voz. Avtor je z uvedbo navedenega stojala skrajšal čas izdelave in prispeval k boljši kakovosti in varnosti dela. S to tehnično izboljšavo je bilo v prvem letu prihranjeno 131.650,00 din. Odbor je avtorju odobril prvo nadomestilo v višini 15.284,00 din.

Avtor **Miro Kalan** iz TOZD Transport je ugotovil in odpravil konstruktivno napako na avtodvigalu MD-5. Z zamenjavo krogličnih ležajev z valjčnimi ter z vgraditvijo dodatnega mazanja je dosegel to, da po dveh letih obratovanja ni zastojev in popravil. Ob kontrolnem pregledu so odgovorni vzdrževalci ugotovili, da ležaji v reduktorju nimajo niti najmanjše zračnosti in predvidevajo, da bo potrebno reduktor obnoviti vsake štiri leta. S tem je odpadlo vsakoletno obnavljanje reduktorja. Z uvedbo navedene tehnične izboljšave je bilo v prvem letu uporabe prihranjeno 51.673,00 din. Odbor je avtorju odobril prvo nadomestilo v višini 2.987,00 din.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Avtorjem **Vladimirju Senčarju, Valentinu Markežu, Avgustu Novšaku in Martinu Brumatu** je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za izvedbo predelave stopenjske regulacije na zvezno regulacijo hitrosti valjavnega ogrodja na štelu. V drugem in tretjem letu je bilo z njihovo izboljšavo povprečno prihranjeno 2.663.036,00 din. Na osnovi ugotovljenih prihrankov jim je odbor odobril nadomestilo v znesku 50.004,00 din, ki si ga avtorji delijo v razmerju 25:25:25:25.

Avtorjem **Antoniju Sitarju, Marjanu Ažmanu, Janezu Tancarju, Milanu Šušteršiču in Slavku Pretnarju** je bilo dodeljeno tretje posebno nadomestilo za popravilo štirinadnega valjčnega ležaja duo valjev za bluming. V četrtem in petem letu je bilo z njihovo izboljšavo prihranjeno 533.241,00 din. Na osnovi ugotovljenih prihrankov jim je odbor odobril nadomestilo v višini 35.756,00 din, ki si ga avtorji delijo v razmerju 25:25:25:12,5:12,5.

TOZD PROFILARNA

Avtorju **Francu Goletu, Jožu Koselju, Božidarju Pristavcu, Janezu Faletiču in sindikalni skupini žerjavnega oddelka** je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za predelavo reduktorjev z drsnimi ležaji na kotalno uležanje in poenotenje vstopne gredi. Prihranki so v tem, da odpadejo vsakoletne obnove ležajnih blazinic in tako se prihrani material in ključavničarske ure, v manjših zastojih žerjavov in večji gotovosti obratovanja zaradi pripravljene rezerve. V drugem in tretjem letu je bilo z njihovo izboljšavo povprečno prihranjeno 12.347,00 din. Odbor jim je odobril drugo posebno nadomestilo v višini 1.298,00 din, ki si ga avtorji delijo v razmerju 25:20:20:20:15.

SAMOUUPRAVNIM DELOVNIM SKUPINAM

V današnji številki **ŽELEZARJA** objavljamo osnutek sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo železarno Jesenice. V zvezi s temi spremembami so delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti že razpisali referendum za ponedeljek, 31. marca 1980, samoupravne delovne skupine pa morajo na svojih zborih te spremembe obravnavati in do njih zavzeti stališča. Tokrat izjemoma predlagamo 15-dnevno predhodno obravnavo zlasti zaradi tega, ker moramo 31. marca 1980 skladno z zakonom izvesti volitve v samoupravne organe SOZD Slovenske železarne. Tudi volitve so že razpisane.

Vodjem delovnih skupin prav zaradi tega priporočamo, da predhodno obravnavo sprememb sporazuma združijo s kandidacijskimi konferencami, na katerih boste obravnavali predlagane kandidate.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja

TOZD VRATNI PODBOJI

Avtor **Franc Kadunc** iz TOZD Vratni podboji je uvedel nov način čiščenja obesnih kljuk transportnega traku. Nov način čiščenja obesnih kljuk omogoča hitrejšo, lažje in kvalitetnejše čiščenje. Ker prihranka ni bilo moč ugotoviti, je odbor na predlog komisije za inovacije odobril avtorju enkratno posebno nadomestilo v višini 2.500,00 din.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi tehnično izboljšavo štev. 2469 izdelava orodja za štanco za štančanje lukenj v vratne podboje posebne izvedbe in na podlagi daljše razprave sprejel sklep, da bodo to tehnično izboljšavo ponovno obravnavali na naslednji seji odbora.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Odbor za gospodarstvo TOZD Remontne delavnice je na svoji seji obravnaval dve tehnični izboljšavi, in sicer: tehnično izboljšavo štev. 2432 izpopolnjena dodatna naprava za ločno oblikovanje brusnih kolutov na brusnem stroju UFC 1000 avtorja **Petra Papiča** in tehnično izboljšavo štev. 2425 strojna izdelava tesnilke avtorja **Borisa Troha**. Prihrankov pri teh dveh izboljšavah ni bilo moč ugotoviti, zato je odbor za gospodarstvo v skladu s 30. členom samoupravnega sporazuma o inovacijah v SOZD Slovenske železarne avtorjem odobril enkratno posebno nadomestilo v višini 4000,00 in 3000,00 din.

SVETOVNO JEKLARSTVO PRED TEŽAVNIM OBDOBJEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

teh državah lahko po mnenju ameriškega predstavnika neugodno vplivajo na jeklarstvo v razvitih državah. Njegova zaskrbljenost pa je jasna, če upoštevamo, da bodo nekatere od teh držav kmalu prestopile iz kroga uvoznikov med izvoznike jekla.

Tako se vsiljuje sklep, da so ameriški predstavniki tudi ob tej priložnosti poskušali opravičiti vse protekcionistične ukrepe, ki jih uvajajo za izboljšanje pogojev v svoji jeklarski industriji, medtem ko so se predstavniki EGS prizadevali opozoriti na izjemno nevarnost takšne politike. Pričakovati je, da bodo številni ameriški proizvajalci zahtevali po objavi tako imenovanih »osnovnih intervencijskih cen jekla«, uvoženega v ZDA v drugem letošnjem polletju, še posebne zaščitne ukrepe. Na tem sestanku je bilo izraženo prepričanje, da bi kakršnekoli enostranske akcije na tem področju še poslabšale razmere na svetovnem jeklarskem tržišču.

Naj navedemo še napoved predstavnika največjega japonskega jeklarja - forme Nippon Steel, ki meni, da bo z zmanjšanjem zmogljivosti v zahodnih državah do leta 1985 ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem po jeklu zelo napeto. Leta 1985 bo proizvodnja jekla v zahodnih državah dosegla okoli 600 milijonov ton, medtem ko bo znašalo povpraševanje po surovem jeklu okoli 580 milijonov ton, izvoz v socialistične države pa 10 do 15 milijonov ton. Če se bo svetovno gospodarsko razvijalo v naslednjem petletju po štiriodstotni letni stopnji, ocenjuje japonski predstavnik, potem bo poraba v zahodnih industrijskih državah dosegla leta 1985 okoli 445 milijonov ton (leta 1978 je znašala 376 milijonov ton), medtem ko se bodo potrebe držav v razvoju povečale od 91 na 135 milijonov ton. Po tej napovedi bo treba leta 1985 izdelati v svetu več kot 900 milijonov ton surovega jekla - nasproti 729 milijonov ton v letu 1978 - povpraševanje v socialističnih državah pa bo povečano od 262 na 320 milijonov ton.

Med udeleženci tega sestanka je bilo čutili mnenje, da bo končni dosežek pač v dogovoru o prostovoljnem omejevanju izvoza, skupaj s poskusom, da se podrobneje spozna probleme jeklarske industrije v tem desetletju in poišče ustrezne rešitve.

(Gospodarski vestnik štev. 9, z dne 6. marca 1980)

KORISTEN SEMINAR O INVENTIVNI DEJAVNOSTI V OZD

Po programu kluba samoupravljalcev je Delavska univerza Jesenice organizirala 15-urni seminar o inventivni dejavnosti. Predavatelji na seminarju so bili: Janez Faletič, Anton Strinar, Janez Vidmar in Stefan Ščernič. Seminar je bil strokovno dobro pripravljen, zato priporočamo vsem vabljenim, da se ga udeležijo.

Teme so zanimive in vsi predavatelji so prikazali inventivno dejavnost preprosto v domačem jeziku brez uporabljanja tujk. Poudarili so, da inventivna dejavnost pomeni tudi odločnejše uveljavljanje vloge in odgovornosti delavcev pri gospodarjenju in upravljanju z družbenimi sredstvi, povečanje produktivnosti dela, bolj skrbno izrabo delovnega časa, manjšo rast zaposlovanja, zmanjševanje proizvodnih stroškov, varčevanje z energijo in boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti. Vsa član našega kolektiva je torej na svoj način novator, če upošteva predpise in spoštuje naše samoupravne akte, ker s tem skrbi za dvig produktivnosti in tako prispeva k boljšim poslovnim rezultatom ter dvigu standarda. Poudarjena je bila množična inovacijska dejavnost. Vsa delavca naj bi na svojem delovnem mestu razmišljala o izboljšanju delovnih pogojev in o povečanju produktivnosti. S tem je vsakemu delovnemu človeku zagotovljena pravica in možnost, da v delovnem procesu uveljavlja svoje ustvarjalne sposobnosti.

Namen seminarja je spodbuditi k razmišljanju o inovacijski dejavnosti. Zavedajmo se, da je vsaka

TOZD LIVARNA

Avtorjem **Antoniju Križaju, Mihju Zupanu, Ranku Radoviču, Vinku Korenu in Mihi Sokliču** je bilo dodeljeno tretje posebno nadomestilo za izvedbo nove tehnologije izdelave žilindrih ponvic. V četrtem in petem letu je bilo z njihovo izboljšavo povprečno prihranjeno 368.767,00 din. Na osnovi ugotovljenih prihrankov jim je odbor odobril tretje posebno nadomestilo v višini 28.394,00 din, ki si ga avtorji delijo v razmerju 60:10:10:10:10.

Avtorjem **Matevžu Klinarju, Jožu Novaku, Niku Čebulju, Žarku Bundala in Antonu Auberju** je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za nov način formiranja žilindrih ponvic. V drugem in tretjem letu je bilo z njihovo izboljšavo povprečno prihranjeno 88.062,00 din. Na osnovi ugotovljenih prihrankov jim je odbor odobril nadomestilo v višini 8.539,00 din, ki si ga avtorji delijo v razmerju 20:20:20:20:20.

Avtor **Nikola Gučanac** iz TOZD Livarna je uvedel nov način čiščenja manjših odprtini. Trije kosi valjčnih nastavkov za SPIK - Beograd so bili zaradi močne pripečenosti v vzdolžnih odprtinah profila 150 mm in dolžine 900 mm izločeni v izmeček. Ker odprtini niso mogli očistiti z nobenim orodjem, je avtor izdelal preprosto napravo - injektor, s katero je poleg kisika vpihoval v odprtino tudi železni droblj. Pripečen pesek se je raztalil in iztekel iz odprtine. Potrebno je bilo le še nekaj popravil z dletenjem. Avtor je s tem omogočil prodajo teh treh ulitkov, ki bi v nasprotnem primeru predstavljali izmeček. Na osnovi ugotovljenih prihrankov, ki znašajo 389.770,00 din, mu je odbor odobril nadomestilo v višini 29.424,00 din.

Ivanka Petrič

V OD ZA FEBRUAR

BISTVENO VEČJI DELEŽ UČINKOVITOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

prpisujemo višji OD na uro skoraj v celoti lahko povečani učinkovitosti. Zaradi povprečno 5,9 manj plačanih ur na zaposlenega je izplačilo neto OD na zaposlenega za februar manjše kljub višji doseženi urni postavki. Zmanjšanje je sicer minimalno, saj znaša le 33 din ali 0,4 %. Glede na lanski februar je OD letos za 18,2 % večji, glede na november pa je 0,4 % manjši. Brez bolezenske odsotnosti nad 30 dni in ostalih refundacij (to je iz sredstev DO) je bilo izplačano povprečno 8.362 din neto OD na zaposlenega. Lanskolnetno povprečje je preseženo z izplačilom za februar za 9,1 %.

Linearni plan bruto OD predvideva za leto 1980 mesečna izplačila v višini 84.221 tisoč din, s čimer so

sredstva OD večja za 16 % od izplačil v letu 1979. V januarju in februarju znesek izplačil po mesečnem linearnem planu ni bil dosežen, s tem da je bruto izplačilo v februarju za 1,6 manjše kot v januarju.

Znesek izplačanega neto OD se je zmanjšal le za 0,2 %. Do razlike je prišlo predvsem zaradi spremembe prispevnih stopenj, ki so nižje od dogovorjenih za izplačilo OD v prvih dveh mesecih leta.

Manjši padec neto sredstev za OD je v manjši meri pogojen tudi z bistveno manjšim obsegom nadur, za katere veljajo nekaj odstotkov višje prispevne stopnje. Majhen, a neizpodbiten vpliv pa ima tudi povečanje izplačil sredstev OD za bolezensko odsotnost, ki povečujejo le neto zneske.

V Železarni (Foto B. Blenkuš)

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV

Obdobje	ur na zaposl.	OD na uro	Din na zaposl.	Din na 182 ur	% učinka	Indeks OD 1979	Indeks OD 1980
1. 1977	189,6	25,86	4.904	4.707	33,0	62,3	
1. 1978	188,9	31,94	6.034	5.813	35,0	76,6	
1. 1979	189,8	41,50	7.873	7.553	35,7	100,0	
X	191,8	40,20	7.718	7.316	36,7	98,0	
XI	190,3	45,30	8.625	8.250	37,3	109,6	
XII	191,8	44,30	8.505	8.063	37,3	108,0	
I-1980	191,5	45,00	8.625	8.190	36,6	109,6	
II-1980	185,6	46,30	8.592	8.426	38,3	109,1	
I-III 1980	188,5	45,70	8.608	8.317	37,5	109,3	
II-1979	179,1	39,17	7.016	7.129	34,5	89,1	
I-II 1979	185,7	37,08	6.885	6.749	33,8	87,5	

STRUKTURA OD ZA FEBRUAR 1980

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fiz. zap.	Struktura OD v %		
			23=100	20=100	16=100
1 Osnovni OD	25.388.049	3.884	45,2	46,4	51,2
2 Učinek	9.726.842	1.488	17,3	17,8	19,6
3 Stim. za proizvod.	1.726.387	264	3,1	3,2	3,5
4 Ocena del. prisp.	3.346.527	512	6,0	6,1	6,7
5 Skupaj 1-4	40.187.805	6.148	71,6	73,5	81,0
6 Nočni dod.	1.757.454	269	3,1	3,2	3,5
7 Popoldanski dod.	1.058.595	162	1,9	1,9	2,1
8 Sobotni dod.	121.407	18	0,2	0,2	0,2
9 Nedeljski dod.	621.538	95	1,1	1,1	1,3
10 Nadurni dod.	484.791	74	0,9	0,9	1,0
11 Skupaj 6-10	4043.785	618	7,2	7,3	8,1
12 Otežkočeni dod.	592.428	91	1,1	1,1	1,2
13 Dod. za del. dobo	2.070.719	317	3,7	3,8	4,2
14 Sobotni dopust	2.601.540	398	4,6	4,8	5,2
15 Ostala doplačila	135.756	21	0,2	0,3	0,3
16 Skupaj 5+11 do 15	49.632.033	7.593	88,4	90,8	100,0
18 Redni in izred. dopust	3.053.336	467	5,4	5,6	6,2
19 Nadom. OD za bol. odsot.	1.975.375	302	3,5	3,6	4,0
20 Skupaj 16+18+19 OD iz sr. DO	54.660.744	8.362	97,3	100,0	110,2
21 Nadomest. OD za bol. ods. nad 30 dni	1.429.603	219	2,6	2,6	2,9
22 Ostale refundacije	71.173	11	0,1	0,1	0,1
23 Izplačani neto OD	56.161.520	8.592	100,0	102,7	113,2

Članice aktivna ZB NOV Železarne, ki so se 5. marca udeležile sprejema (Foto B. Blenkuš)

UVELJAVLJANJE SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

(Nadaljevanje s 1. strani)

delujejo vlogo in naloge samoupravne delavske kontrole.

Tudi pri nas v Železarni pogosto samoupravno delavsko kontrolo istovetimo z organom (odborom) samoupravne delavske kontrole, čeprav zakon o združenem delu natančno navaja, da so za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic delavci v organizacijah združenega dela upravičeni in dolžni uresničevati samoupravno delavsko kontrolo neposredno, po organih upravljanja in po posebnem organu samoupravne delavske kontrole. Nerazumevanje ali nepoznavanje citirane določila zakona tudi v naši praksi pogojuje to, da nimamo dovolj razvitega neposrednega samoupravnega nadzora delavcev, ker smo to istovetili in še istovetimo z odborom samoupravne delavske kontrole.

Prav tako smo pri tem pozabljali na naloge delavskih svetov v funkciji samoupravne delavske kontrole in drugih organov s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Iz teh razlogov, so se obravnave nekaterih vprašanj podvajale, na primer, nadurno delo, službena potovanja in podobno sta največkrat obravnavala dva organa, če celo ne trije!

Iz vseh teh razlogov dejavnost samoupravne delavske kontrole še ni dovolj usmerjena v ugotavljanje izvajanja samoupravnih odločitev - uresničevanje planskih ciljev, dohodkovnih odnosov, sprejetih sklepov in podobno. Pa tudi organi (odbori) samoupravne delavske kontrole v TOZD in delovnih skupnostih se preveč omejujejo le na nekatera vprašanja in premalo upoštevajo določila 556. člena zakona o združenem delu, ki pravi:

»Temeljna organizacija ima organ samoupravne delavske kontrole.

Organ samoupravne delavske kontrole v temeljni organizaciji nadzoruje: izvajanje statuta in drugih samoupravnih splošnih aktov temeljne organizacije ter samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov; izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja, izvršilnega organa in poslovnega organa ter skladnost teh aktov in sklepov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev; uresničevanje delovnih obveznosti in samoupravljaljskih funkcij delavcev in organov temeljne organizacije; odgovorno ter družbeno in gospodarsko smotno uporabo družbenih sredstev in razpolaganje z njimi; uporabo načela delitve po delu pri razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke; uresničevanje in varstvo pravic delavcev v medsebojnih razmerjih v združenem delu; obveščanje delavcev o vprašanjih, ki so pomembna za odločanje in kontrolo v temeljni organizaciji ter uresničevanje drugih samoupravnih pravic, dolžnosti in interesov.

Organ samoupravne delavske kontrole ima lahko tudi delovna skupnost.

Zakon odpira zelo širok spekter delovanja samoupravne delavske kontrole, k čemu moramo dodati še precej neurejen in slabo izvajen nadzor delavcev temeljnih organizacij, ko gre za spremljanje in izvajanje odločitev v delegatskih in drugih telesih izven temeljne in delovne organizacije, na primer v samoupravnih interesnih skupnostih ali skupščini občine. Še pred kratkim smo brali v Železarni, da se iz nekaterih TOZD delegati ne udeležujejo sej skupščin interesnih skupnosti, da se ne sestajajo temeljne delegacije in podobno. Ali ni to dovolj močno opozorilo samoupravni delavski kontroli, da o tem spregovori in ukrepa. Tudi iz drugih področij življenja in dela in uresničevanja samoupravnih pravic in dolžnosti bi lahko navajali množico problemov, o katerih bi morali delavci v okviru svojih neposrednih pravic in dolžnosti s področja samoupravne kontrole spregovoriti, še bolj pa bi se morali z njimi ukvarjati organi (odbori) samoupravne delavske kontrole.

Tudi pri nas v Železarni ni nič drugače, kakor ugotavljajo v republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, namreč, da so za delovanje samoupravne delavske kontrole premalo angažirane družbenopolitične organizacije, še posebej sindikat, ki ima na tem področju posebne naloge. Zelo redki so primeri, da bi osnovne organizacije sindikata, po izvolitvi organov samoupravne delavske kontrole, razpravljale o problematiki in vsebini njihovega dela, velikokrat pa jim ne nudijo niti politične opore pri delu.

Ugotovitve republiškega sveta ZSS tudi navajajo, da je usposabljanje delavcev in članov samoupravnih organov in še posebej članov organov samoupravne delavske kontrole šibko. Preveč se namreč še uveljavlja splošno izobraževanje in ne usposabljanje za opravljanje funkcij samoupravnega delavskega nadzora. Pomanjkljivosti za delo-

vanje samoupravne delavske kontrole se ugotavljajo tudi v samoupravnih splošnih aktih, v katerih je še preveč neohvezujočih posploševanj in ponavljanj žakonskih tekstov, namesto konkretnih opredelitev, ki bi zagotavljale učinkovitost, racionalnost in avtoriteto delovanja kontrole. Tudi vloga sindikata, ki mora spodbujati razvoj samoupravne delavske kontrole, pogosto ni dovolj opredeljena.

Tako v aktih kot v praksi, je navedeno v ugotovitvah, se še premalo uveljavlja sodelovanje in povezanost organov samoupravne delavske kontrole z organi zunaj organizacij združenega dela - z družbenimi pravobranilci samoupravljanja, sodišči združenega dela, službo družbenega knjigovodstva in drugimi organi, ki skrbijo za izvajanje zakonitosti ter za varstvo samoupravljanja in družbene lastnine.

V nadaljevanju Stališč in nalog sindikatov pri uveljavljanju samo-

upravne delavske kontrole so konkretno opredeljena izhodišča za nadaljnje razvijanje samoupravnega delavskega nadzora in vloga ter naloge sindikata pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole.

Če smo v tem sestavku poudarili predvsem nekatere slabosti in odstopanja, tako glede oblik kot vsebine delovanja samoupravne delavske kontrole, s tem v ničemer nismo hoteli zmanjšati doseženih pozitivnih premikov, ki so prav gotovo očitni v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Niti nismo hoteli s tem prizadeti prizadevanj odborov samoupravne delavske kontrole v nekaterih TOZD in delovnih skupnostih. Z interpretacijo ugotovitev republiškega sveta ZSS in s komparacijo z našimi razmerami smo želeli le spodbuditi tovrstne razprave in prizadevanja za nadaljnjo kvaliteto rast samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih.

DELEGAT IMA BESEDO

Ignac Brkič je delegat v odboru za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Jeklarna. Že trindvajseto leto dela v martinarni. Začel je v livni jami, zdaj pa je topilec pri šesti SM peči. Pogovor sva začela o delovanju odbora za delovna razmerja.

Sestanemo se enkrat mesečno. Vodja TOZD s pomočjo kadrovskega pripravi predloge, ki jih potem obravnavamo. Največ časa posvetimo potrditvam sklenjenih ali prekinjenih delovnih razmerij. Fluktuacija je pri nas pereča, to je splošno znano. Ne, tako imenovanih disciplinskih odpustov ni veliko. Če bi delali dosledno, bi jih bilo dosti več, tako pa... delovno si včasih pomagajo s tem, da neopravičen izostanek pišejo kot dopust. Razumeti je treba, da bi s strožjo politiko povzročali še večje probleme pri že kroničnem pomanjkanju delavcev. Pravzaprav je trenutno normativ zasaden, vendar je ogromno bolezenske odsotnosti, tako da imamo včasih pri pečeh občutno prešibke posade za normalno delo.

V čem vidite glavni vzrok teh težav?

Na novo prihajajo največ nekvalificirani mladi delavci iz drugih republik in pokrajin. V delovno okolje se težko privajajo. Opažam pomanjkanje delovnega elana, pomanjkanje ambicij. Nekako bi rekel, da ne začetijo pripadnosti kolektivu, ampak v njem vidijo le prostor, kjer je treba preživeti tistih osem ur dnevno in kjer je zajamčena njihova eksistenca z osebnim dohodkom. Marsikdo kmalu odide za lepšim delom, boljše plačilo, ali pa se preprosto naveliča in se vrne domov.

Pogovor je nanesel tudi na njega, ki je na Jesenice prišel kot mlad fant iz vasi Feričanci v Slavoniji. Zasluzek se mu je zdel za tisti čas zelo dober. Privajal se je novemu okolju, novim navadam, vztrajal je. Kasneje se je oženil z Gorenjko, ima tri otroke, vse šolarje. Z leti si je pridobil osnovne življenjske pogoje, skratka na Jesenicah se zdaj počuti dobro. Prav ta hoj za obstanek pa najbrž mnoge mlade utruja, odnehajo in gredo. Preveč neaktivni, preveč apatični so. To se vidi tudi po tem, da povečini niso zainteresirani za nobeno družbenopolitično aktivnost, je trpko dopolnil.

Ali menite, da imate v odboru, v katerem delate, vpliv na urejanje kadrovske problematike, ali ste samo formalni izvajalci?

Seveda imamo vpliv. V odboru smo predvsem starejši delavci, ki poznamo vsa delovna opravila in naloge, pa tudi delavce, o katerih teče beseda. Mislim, da znamo presoditi, kdo je za kako delo usposobljen in kdo ni.

Ali o vašem delovanju obveščate sodelavce v vaši SDS? Ali je na vidnem mestu izobešen zapisnik?

Če nanesem, sodelavcem povem o čem konkretnem, sistematično pa v delovnih skupinah ne poročajo o naših sklepih. Tudi na oglašnih deskah ni naših zapisnikov, vsaj opazil jih nisem. Mislim pa, da to niti ni potrebno.

Gradnja računskega centra (SK)

Kako uskladite čas za sestanek z delom pri peči?

Predsednik odbora skliče sestanek navadno takrat, ko sem prost dneve, torej pridem od doma. Sestanki naših samoupravnih delovnih skupin pa so večkrat formalnost, skrajšani na najnujnejše in ob nepopolni udeležbi, saj mora del posade ostati pri pečeh.

Delate pri peči, ki bo kot prva kurjena z zemeljskim plinom. Vas to veseli, ali skrbi?

Bolj drugo, kot prvo. Dodatno delo, dodatna odgovornost. Želim popolnejše uvajanje, kot sem ga bil deležen pri vgraditvi kisikovih kopij pred leti. Če pa bo zaradi boljše odžveplavanja skrajšan šarž, si to od srca želim.

Čeprav sva se pogovarjala o tem, kako se je Jesenic že privadil je vseeno z velikim zanosom pripovedoval o hišici, ki jo ima v rodni Slavoniji, o sadnem vrtu polnem višenj, o mlademu vinogradu. Često ga zanese pot v rodni kraj, da se prezačije, opravičujejo razloži. Ko bo upokojen, bi rad šel domov za stalno, toda zdaj še ne ve, kaj mu bo življenje prineslo. Simpatičen predstavnik »srednje generacije« delavcev iz južnih republik, ki pa govori še skoraj čisto slovenščino.

Ignac Brkič

STABILIZACIJA IN ZDRAVLJENJE Z AKUPUNKTURO

Pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije ne gre le za to, da se strogo in zavestno držimo zakonskih restriktivskih ukrepov, temveč da tudi ustvarjalno razmišljamo o tem, kje bi lahko pri skupni in splošni porabi še kaj prihranili, oziroma zmanjšali porabo, ne da bi bili pri tem prizadeti kvaliteta in kvantiteta programiranih del, uslug in podobno.

Tokrat imamo v mislih zdravstveno varstvo, ki ima v okviru stabilizacijskih ukrepov prav tako omejeno uporabo v letošnjem letu, ob neizprosni dejstvu, da zdravstvene uslugе naraščajo, da je vsako leto poraba zdravil večja, da narašča bolezenska odsotnost in podobno. Oh takem stanju je sicer skoraj neizogibno, da zdravstvene skupnosti ne bi povečale udeležbo občanov pri zdravstvenih uslugah. Žal pa je mnogo premalo ustvarjalnega prizadevanja v zdravstvenih skupnostih, še bolj pa v zdravstvenih delovnih organizacijah, da bi tudi z drugimi ukrepi zmanjšali porabo, ne da bi trpeli kvaliteta in obseg zdravstvenih uslug.

V okviru teh prizadevanj bi prav gotovo morali uvrstiti zdravljenje z akupunkturo, za kar imamo tudi v jeseniški občini objektivne pogoje, imamo usposobljenega zdravnika z že dokazano uspešnostjo zdravljenja z akupunkturo, ustrezno soglasje pristojnega republiškega organa za zdravstveno varstvo, da lahko odpremo samostojno ambulanto (november 1979) in tudi že precej obča-

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 17. DO VKLJUČNO 22. MARCA

MIROSLAV NOČ	vodja TOZD	17. 3.	Lesce, Na trati 30	75-991
JOŽE OSVALD	Remont. del. vodja TOZD	18. 3.	Rateče 21. a	88-771 (pri Butinar)
BORIS PESJAK	Livarne vodja FRS	19. 3.	Cesta rev. 2 A	82-726
JANEZ POLJŠAK	v. d. vodja spl. sektorja	20. 3.	Hrušica št. 12	- - -
JANKO PERNE	vodja invest. razvoja	21. 3.	Titova št. 20	81-904
FRANC RAVNIHAR	vodja TOZD	22. 3.	Lipce št. 7. a	- - -
MIHA STOJAN	valj. žice in pr. vodja TOZD Elektrode	23. 3.	Bohinjska Bela 49. a	- - -

V času dežurstva v Železarni je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja številka telefona 601 (soba 19).

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je dežurstvo od 7. do 19. ure doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 17. 3.	VALENTIN MARKEŽ	MIROSLAV ZUPAN
TOREK - 18. 3.	MARJAN PINTAR	ANTON BURJA, ml.
SREDA - 19. 3.	JOŽE PEZDIRNIK	BOŽIDAR ČERNE
ČETRTEK - 20. 3.	SAŠO KOŠIR	JANEZ FALETIČ
PETEK - 21. 3.	VINKO ROTAR	AHMED TELALOVIC
SOBOTA - 22. 3.	JOŽE HRIBAR	VITOMIR PRETNAR
NEDELJA - 23. 3.	MIHA ŠLIBAR	ALOJZ VARI,

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanje št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 17. do 22. marca bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldne: II. obratna ambulanta - dr. Želimir Česarec in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Česarec, popoldne: I. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh.

Dispanzer za borce: ponedeljek in četrtek od 14. do 18. ure - dr. Vesna Furlan-Zidar. Sobota, 22. marca, samo dopoldne: II. obratna ambulanta - dr. Želimir Česarec in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Česarec.

Zobne ambulante:

- dopoldne: I. zobna ambulanta - v. dentist Viktor Stražišar, za Železarno v torek in četrtek od 13. do 19. ure; popoldne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej, za Železarno v torek od 7. do 13. ure, za borce v četrtek od 7. do 13. ure. Sobota, 22. marca, samo dopoldne: I. zobna ambulanta - v. dentist Viktor Stražišar.

OBVESTILO SODELAVCEM -

VOZAČEM NA RELACIJI KROPA - JESENICE

Od 12. do 28. marca bodo delavci cestnega podjetja asfaltirali Kravjo dolino pri Lescah. Avtobus bo pričel voziti iz Lancovega proti Kropi in preko Podnarta in Radovljice do Jesenic. Odhodi avtobusov bodo iz Lancovega ob 4.40, 12.40 in 20.40.

Vozači bodo o ponovni vzpostavitvi vožnje iz Kroke preko Kravje doline pravočasno seznanjeni od voznika, ki vozi avtobus na tej progi.

Odd. za družbeni standard

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

5. SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Na peti seji delavskega sveta železarne Jesenice, katero je sklical predsednik delavskega sveta JOŽE ULČAR, v sredo, 5. marca, so delegati poleg osrednje točke dnevnega reda — OBRAVNAVANJE POSLOVNEGA POROČILA ŽELEZARNE JESENICE ZA LETO 1979, obravnavali še:

pregled izvrševanja sklepov prejšnje seje, rebalans plana delovne organizacije železarne Jesenice za leto 1980, predlog programa odbora za uresničevanje zakona z združenim delu, bili so seznanjeni z nekaterimi ugotovitvami, potrdili so predloge imenovanj ter poslušali poročilo predsednika komisije za ugotavljanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Kljub temu, da je predsednik delavskega sveta železarne Jesenice sejo sklical v popoldanskem času, so se delegati seje polnoštevilno udeležili, kar kaže na visoko zavest izpolnjevanja samoupravljalških obveznosti. Seje delavskega sveta železarne sta se poleg delegatov, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in vodij TOZD udeležila tudi predsednik kolegijskega poslovnega odbora SOZD Slovenske železarne IGOR URŠIČ in predsednik občinskega sindikalnega sveta TEODOR KREUTZER.

Poročilo o pregledu sklepov prejšnje seje je podal predsednik poslovnega odbora železarne Jesenice ŠTEFAN NEMEC. Iz poročila je razvidno, da so sklepi, ki so bili sprejeti na prejšnji seji, v glavnem izvršeni. Sklep, ki je bil sprejet v zvezi z nadomestilom prevoznih stroškov delavcem ožjega območja, pa je neizvršen, ker izdelan predlog še ni pripravljen za razpravo.

Največ časa so na seji namenili obravnavanju POSLOVNEGA POROČILA ŽELEZARNE JESENICE ZA LETO 1979. Podrobno razlago je podal vodja finančno računovodskega sektorja BORIS PESJAK. Pod točko so na seji potrdili vrsto sklepov, katere je odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu železarne sprejel na seji v preteklem tednu. Poleg že znanih pokazateljev o poslovnem poročilu, ki so bili objavljeni v glasilu Železar, so delegati ugotovili, da je na slabše proizvodne rezultate v preteklem letu v veliki meri vplivalo neizpolnjevanje planskih obveznosti v ključnih temeljnih organizacijah. Sklenili so, da je za doseganje boljših rezultatov v jeklarni potrebno izboljšati tudi pogoje izven jeklarne, predvsem z boljšo dobavo grodlja, mazuta in ognjevdzdrnega materiala. Pomembna naloga je tudi osvajanje proizvodnje na kontinuirni napravi in splošen dvig kvalitetenega nivoja proizvodnje jeklarne. V valjarni bluming štelkel pa je treba v bodoče dati večji poudarek zniževanju zastojev in bolj kvalitetnemu izkoriščanju razpoložljivega vložka. Za preteklo leto je značilno tudi pomanjkanje kvalitetenega vložka, visoki fluktuaciji delavcev in zastojev v nekaterih temeljnih organizacijah. Tudi načrtovane količine reprodukcijskega materiala v lanskem letu niso bile izpolnjene v celoti. Izpad domačega jekla je večji kot izpad nedobavljene jekla iz zunanjih virov, kar je negativno vplivalo na rezultate poslovanja vseh ostalih temeljnih organizacij.

Delegati so tudi ugotovili, da na rast proizvodnih stroškov močno vplivajo tudi večje specifične porabe energije, dražje surovine in drugi materiali.

Izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti moramo dati veliko večji poudarek. Pri tem moramo predvsem skrbeti za izkoriščanje novejših in visoko produktivnih naprav. Ugotovitve kažejo, da so stroški proizvodnje za doseženi obseg poslovanja mnogo previsoki. Produktivnost mora biti naša vsakodnevna skrb, zato je naša osnovna naloga, da optimalno izkoristimo vse proizvodne agregate. Delegati so sprejeli tudi sklep, da mora biti ena ključnih nalog v letu 1980 izpolnjevanje izvoznih obveznosti.

Navzoči so bili seznanjeni z razporeditvijo čistega dohodka, namenjenega skladom, in sicer: za rezervni sklad 41,9 milij. din. za poslovni sklad 63,6 milij. din. za sklad skupne porabe 164,0 milij. dinarjev. Ugotovili so tudi, da je akumulacija za 46 % nižja od načrtovane za leto 1979 ter za 44 % nižja kot v letu 1978. Osnovni vzroki za tako nizko akumulacijo so bili predvsem zaradi nizke blagovne proizvodnje, v višjih specifičnih porabah, visokih cenah za repro materiale in relativno velikih sredstvih, namenjenih skupni in splošni porabi. Iz poslovnega poročila je tudi razvidno, da s poslovnim skladom ne moremo pokrivati vseh obveznosti, kar pomeni, da

v poslovnem skladu ni sredstev za razširjeno reprodukcijo. Pri bilanci stanja pa so ugotovili, da je le ta ugodna, vendar pa s takim poslovanjem, kot je bilo v preteklem letu, zmanjšujemo reproduktivno sposobnost delovne organizacije.

Eden izmed vzrokov odstopanj od planskih obveznosti so tudi izvedene investicije, ki v preteklem letu v celoti še niso dale zahtevanih rezultatov. Glavna problematika je vezana na osvajanje proizvodnje konti liva in dokončanje plinifikacije v železarni. Tudi kasnitve pri izvedbi investicij in osvajanju proizvodnje imajo negativen vpliv pri rezultatih poslovanja.

Delegati so sklenili, da je treba akcijske programe, ki so jih predlagale ustrezne strokovne službe in družbeno politične organizacije in ki so jih ob obravnavanju zaključnega računa sprejeli delavci v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, dosledno izvajati. V okviru izvajanja akcijskih programov in stabilizacije se moramo bolj naslanjati na lastne zmogljivosti in lastno znanje ter pospešeno nadaljevati z začetimi akcijskimi programi ter o njihovem izvrševanju redno poročati odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu železarne Jesenice.

Pomanjkanje deviznih sredstev in zato izredno težka situacija v gospodarstvu nasploh, je v veliki meri vplivalo, da je poslovni rezultat slabši kot sicer, saj je znano, da železarne Jesenice ravno iz teh razlogov ni mogla realizirati uvoza reprodukcijskega materiala, rezervnih delov in surovin ter opreme, katere je v celoti blokirana.

V razpravi o poslovnem poročilu železarne za preteklo leto so sodelovali: člana poslovnega odbora Božidar Bartelj in Boris Bergant, predsednik izvršnega odbora sindikata železarne Štefan Ščerbic ter delegata delavskega sveta Stane Begeš in Martin Brumat.

V nadaljevanju seje je vodja oddelka za ekonomiko in organizacijo dela MARTIN ŠKETA razložil vzroke za rebalans plana delovne organizacije železarne Jesenice za leto 1980. Delegati delavskega sveta so soglašali z naslednjimi stališči odbora za gospodarstvo:

— Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti podpiramo dogovorjeno politiko splošnega družbenega varčevanja oziroma ustvarjanja pogojev za vzpostavljanje skladnejših gospodarskih tokov in doseganje večje ekonomske stabilnosti.

— Delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so na svojih sejah sprejeli dopolnilna plana za leto 1980, ki izhajajo iz sprejetega dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980. V dopolnjene plane so vključeni tudi programi varčevanja vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki vključujejo ukrepe za znižanje stroškov poslovanja na osnovi boljših izpletnov, manjših porab surovin in materiala, večje izrabe delovnega časa itd.

— Plan izdatkov, ki bremenijo materialne stroške (kilometrine, dnevnice, reprezentanca itd.), je usklajen z zakonom o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje dnevnice za službena potovanja, nadomestil za prevozne stroške med službenim potovanjem reprezentančnih izdatkov, izdatkov za reklamo in propagando, izdatkov za avtorske honorarje, izdatkov za intelektualne storitve ter izdatkov po pogodbi v letu 1980.

— Temeljne organizacije in delovne skupnosti so zaradi tesne dohodkovne povezanosti sprejele sklep o enotnem planiranem porastu sredstev za osebne dohodke za 16 % glede na doseženo višino izplačanih sredstev za osebne dohodke v letu 1979, kar zagotavlja usklajenost delovne organizacije kot celote z dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980 in je v skladu s sprejetim samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen in samoupravnih sporazumom o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe.

— Delovne skupnosti imajo po 12. členu dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980 sklenjene samoupravne sporazume o medse-

bojnih obveznostih in odgovornostih med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi ter sprejete ovrednotene programe dela za leto 1980, kar jim omogoča, da je rast sredstev za osebne dohodke v sorazmerju z rastjo sredstev za osebne dohodke v temeljnih organizacijah združenega dela.

— Višina izplačanih osebnih dohodkov v letu 1980 naj se ravna v skladu z rastjo dohodka in določili dogovora. Ob periodičnih obračunih se ugotovi dejanska rast dohodka in v kolikor bo ustvarjeni dohodek omogočil sprejem korektur višine osebnih dohodkov, naj se te tudi izvedejo.

— Posebne napore je treba vložiti za zagotovitev potrebnih deviznih sredstev z dohodkovnim povezovanjem s porabniki naših izdelkov, oziroma z večjo usmeritvijo prodaje naših izdelkov na zunanji trg.

— Na področju nabave osnovnih surovin in polizdelkov je stanje izredno kritično. Če se bo to stanje še nadaljevalo, bomo prisiljeni pričeti s postopkom rebalansa količinskega in finančnega plana železarne. Zaradi izredno težke devizne situacije ne bomo mogli nadomestiti potreb uvoza z izvozom.

— Če bi prišlo zaradi rebalansa do določenih ukrepov, ki bi sanirali nastalo stanje, je delavski svet železarne naročil poslovnemu odboru železarne, da naj pripravi ustrezni predlog ukrepov, ki naj upošteva nastalo situacijo in temu ustrezajoče organiziranje obratovanja.

— Delegati so sprejeli tudi sklep, da naj poslovni odbor pripravi ustrezni predlog za sankcioniranje tistih posameznikov, ki se ne bodo ravnali v skladu s stabilizacijskimi ukrepi in ki ne bodo izvrševali svojih delovnih obveznosti.

— Delavski svet železarne je pooblastil odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu železarne Jesenice, da redno in tekoče spremlja gospodarska gibanja v stabilizacijskih pogojih v vseh delovnih organizacijah, v slučaju odstopanj, pa naj ustrezno ukrepa.

O predlogu programa odbora za uresničevanje zakona o združenem delu je spregovoril podpredsednik tega odbora Janez POLJŠAK. Delegati so okvirni program in razčlenitev programa odbora za uresničevanje zakona o združenem delu v predlaganem besedilu potrdili. V zvezi s tem so zadolžili predsednika poslovnega odbora železarne Jesenice, da v okviru odbora za uresničevanje zakona o združenem delu imenuje in aktivira delovne grupe za nadaljnje uresničevanje programa tega odbora.

Delegati delavskega sveta so bili seznanjeni z naslednjimi ugotovitvami, katere je podal vodja oddelka za informiranje MILAN POLAK: — ugotovitev, da so delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejeli predlagane sklepe o revalorizaciji osnovnih sredstev v nespremenjenem besedilu;

— ugotovitev, da so delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejeli predlagane sklepe o amortizaciji za leto 1980 v nespremenjenem besedilu ter

— ugotovitev, da so delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti obravnavali in sprejeli samoupravni sporazum o združevanju v I. enoto SIS EOT brez pripomb, zato tudi delavski svet železarne sprejema ta sporazum za delovno organizacijo železarne Jesenice. Delavski svet železarne je sklenil, da konferenca v železarni delegira dva skupna delegata na sejo konference delegatov I. enote SIS EOT.

Delegati delavskega sveta so vzeli na znanje poročilo volilne komisije, da je 31. marca po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih razpisan referendum za spremembo samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo zaradi vključitve TOZD Hladna valjarna Bela v prihodkovno verigo. Seznanjeni so bili še s poročilom, da bodo temeljne organizacije in delovne skupnosti tega dne razpisale volitve za 8-člansko delegacijo za delavski svet SOZD Slovenske železarne, 8-člansko delegacijo za zbor interne banke SOZD SZ ter volitve za delegata v odbor samoupravne delavske kontrole SOZD Slovenske železarne.

Delegati delavskega sveta so soglašali z naslednjimi imenovanji, katere je pripravil izvršni odbor konference sindikatov železarne Jesenice:

— v razpisno komisijo za imenovanje vodje splošnega sektorja so bili imenovani: Stane Repovž in Marjan Zitnik iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje, Sašo Piber iz TOZD

Žičarne, Jože Ambrožič iz TOZD Vzdrževanje ter Bogomir Svetina iz TOZD Strojne delavnice.

— Za delegata v samoupravni organ Delavske univerze na Jesenicah so imenovali Nado Dejak iz centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja.

— Za delegata v svet za vzgojo in izobraževanje predsedstva RK SZDL Slovenije je bila imenovana Božena Dolgan iz kadrovskega sektorja.

— Florijana Velikajna so imenovali za delegata v skupščino temeljne skupnosti za železniški in luški promet;

— za namestnika delegata uporabnikov v svet visoke šole za organizacijo dela v Kranju so imenovali Bogomira Svetina.

— V svet železarsko izobraževalnega centra Jesenice so delegati delavskega sveta izvolili Boženo Dolgan in Alojza Azmana iz delovne skupnosti SEO, TKR in novogradnje ter Jožeta Pezdirnika iz TOZD Remontne delavnice.

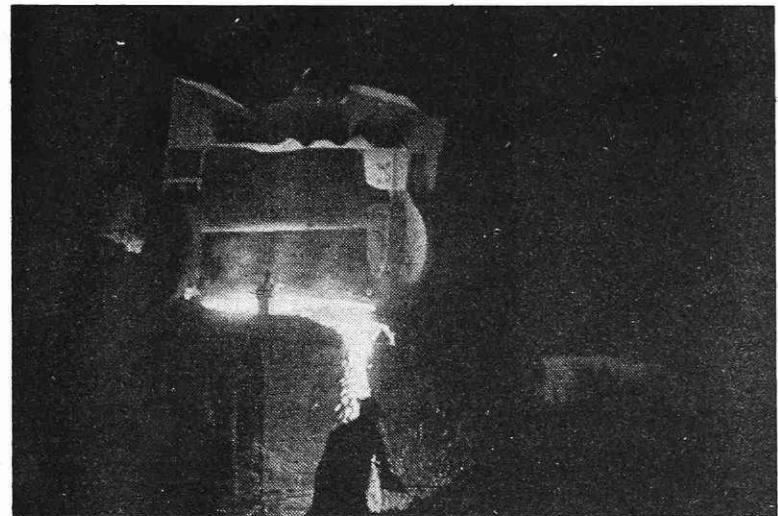
— Za delegate v svet za spremljanje družbenoekonomskega položaja

zensk so imenovali Cvetko Hribar iz TOZD Želblarna, Miro Graj iz TOZD Elektrode ter Simono Smolej iz DS za ekonomiko, TKR in novogradnje.

V nadaljevanju seje je predsednik komisije za ugotavljanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, Alojz Kalan podal poročilo o delu te komisije oziroma razlago oddelka za socialno zavarovanje o benificirani delovni dobi poklicno gasilske in reševalne čete. Delegati so usmeritev komisije potrdili s tem, da se vse nove zahtevke za štetje benificirane dobe odloži in najprej izvede revizija že priznanih del in nalog, skladno z dogovorjenim postopkom in načinom v okviru Slovenskih železarn.

Na seji je bilo postavljeno tudi vprašanje enega izmed delegatov, kaj misli ukreniti poslovni odbor proti pooblaščenim podpisnikom čekov, ki so v petek letu prekomerno izdajali čeke za nekatere vrste potrošnega materiala. V zvezi s tem bo poslovni odbor posredoval ustrezen odgovor na naslednji seji delavskega sveta.

DM

V jeklarni (SK)

KOZERIJKA

KADAR JEŠ, SLABO NE MISLI!

Med malico naj bi človek zbrano jedel in mislil na to, kar poučijo, ker le tako bo učinek prebavljene hrane maksimalen. nevarnost čira na želodcu pa manjša. Tako nas uči sodobna medicinska veda. S skupino delavcev redno hodim na malico v našo kantino valjarn na Beli, pa strahoma opažam, da se tega zlatega pravila ne držimo preveč. Ne razmišljamo o svojem zdravju, raje debatiramo o vsem mogočem, opazujemo svet okoli sebe, analiziramo, računamo. Če pa že imajo usa ta dogajanja za naše zdravje škodljive posledice, smo iz drobnih dogodkov potegnili sila važne ugotovitve in prav škoda bi bila, če bi se izgubile v naših modrih glavah in zanje ne bi zvedeli še ostali uporabniki kantine v valjarni Bela.

Prva važna ugotovitev je bila tale: Nekega lepega delovnega dne v jeseni je bil na jedilniku pasulj. Enostavno pasulj, brez klobase. Nekdo od nas je zahrepenel po njej in se pozanimal na oni strani pulta, kje je predmet obravnavanja, ki je bil doslej vedno zraven. Z one strani je prišel odgovor, da po novem klobasa ne pripada več k meniju z imenom pasulj. Živijo, smo rekli, klobase ne bo nikoli več. Pa smo se zmotili: naslednji teden so se nam spet prismetljale zraven pasulja. Toda kam so šle tiste iz prejšnjega tedna, smo zaman tuhtali.

Druga važna ugotovitev: Ondas smo bili malce pozni na malici. Zgodi se pač. Na jedilniku smo prebrali: Govnač z rebrci. Fino, smo rekli in v mislih že obirali rebra. »Rebre je zmanjkalo«, je prišlo z one strani pulta, dam klobaso? Zakaj ne bi vseeno uživali v jedi (v smislu ugodoma povedanega)? Takrat pa je eden od nas — da bi ga zlomek! — začel urtati: »Če je zmanjkalo rebrc, bi moralo zmanjkati tudi govnača, saj so porejce enotne!«

Smo že tam, adijo gastronomski užitki, me je zmrazilo po hrbtu. Drugi pa je mozgal naprej:

»Možni sta dve teoriji. Ali so kantinerke dajale premalo govnača na krožnike, ali pa so povečale količino z kakšno drugo stvarjo?«

»Ali se voda da mešati z zeljem v homogeno zmes?« je obnavljal znanje kemije prvi.

Govnač mi ni več teknil. Mešal sem z žlico po krožniku in podzavestno opazoval, če je tisto, kar je tekoče, res voda, dokler tretji ni zmagovalno vzkliknil: »Ja, kaj pa, če je to takole?« »Ja kako?« smo ga debelo pogledali.

Porcija govnača z rebrci minus kruh stane osemnajst dinarjev. Klobasa stane sedem dinarjev. Razlika je — no je seveda — enajst dinarjev. Naredite enačbo! Enajst din krat število N obrokov (katerih je namesto rebrc klobasa) je N dinarjev čistega, »inovacijskega« dohodka! Je zmagovalno pripeljal teorijo do konca.

Nesrečna klobasa mi je napol občila v grlu. »Veste, kaj fantje, škoda vas je za v fabriko, ko ste tako pametni. Vsaj na raziskovalni oddelek kandidirajte za vodilna mesta, da ne bo šla vaša genialnost po zlu!«

Tretja ugotovitev. Ta pa je moj proizvod. Pojedel sem nekaj več. Za dvaintrideset din. Pred blagajno sem pripravil dva bona. Računalnik v glavi mi je rutinsko urgel enačbo.

Dvakrat 18 je 36, minus 32 je šest. Toliko din naj bi dobil nazaj. »Od bona vam smem vrniti samo štiri dijarje, vzemite za tista dva din še kakšen sirček!«

»Hvala, sit sem!« Mrzlično sem vključil v svoj računalnik nov program: Dvakrat štiri je osem, minus šest je dva. Torej sem presegel minimalno vrednost, ki ni vračljiva z denarjem. Bon je menda nepovračljivi z denarjem do 15 din. Torej dvakrat petnajst je trideset din, torej ima še dva din »rezerve«.

»Nič, dva bona. Vrnem lahko štiri din. Če ne boste nič vzeli, vaša stvar!«

Bil sem poparjen. Ne zaradi dveh izgubljenih dinarjev, ampak zaradi svojega računalnika, ki je bil v šoli vajen vseh mogočih integralov in diferencialov, zdaj pa ga v osnovnošolski kombinaciji da v koš preprosta logika blagajničarke.

V nesreči najdeš prijatelja. Ta me je rešil more:

»Namesto deset dekgramov salame vzameš dvakrat po pet dekgramov, namesto deset dekgramov sira vzameš dvakrat po pet dekgramov. Daš v vsako roko po polovico robe. Ženska za strojem ti bo dala dva računa in vsakega posebej plačaš z bonom. Tako boš dobil dvakrat po štiri din, če jih že hočeš imeti!«

Najraje bi ga poljubil na obe lici, čeprav ni ženska. Tako preprosto: malo več tehtanja, malo več papirčkov, ampak dva dinarja sta pa le dva dinarja. Dober tek!

M. S.

OO ZSMS TOZD RD Z ELANOM V NOVO MANDATNO OBDOBJE

V torek, 4. marca, se je sestalo predsedstvo osnovne organizacije ZSMS TOZD Remontne delavnice z gosti: vodjem TOZD Miroslavom Nočem, sekretarjem OO Zveze komunistov Vinkom Rotarjem in predsednikom osnovne organizacije sindikata Igorjem Logarjem.

Za uvod je bila podana družbenopolitična ocena stanja doma in v svetu.

Evidentiranje novih članov predsedstva ni potekalo najbolje. Vse premalo je mladih, od skupno 150 v TOZD, ki bi bili pripravljeni delati. Dela le peščica, ki pa se srečuje z različnimi težavami pri izvrševanju nalog, ki bi jih skupno lažje rešili. Kandidaturna lista za novo predsedstvo, predsednika, katerega mandatna doba bo eno leto, podpredsednika, ki se bo eno leto ujavil in prevzel potem odgovorno nalogo predsednika in še sekretarja, bo predloženo v razpravo članom.

Predsedstvo se je tudi dogovorilo, da za vsak sestanek en član pripravi oceno političnega stanja doma in v svetu, kar bi naj bila tudi oblika izobraževanja za člane predsedstva, postala pa naj bi stalna praksa tudi v osnovni organizaciji ZSMS v odlokih.

Volilna konferenca osnovne organizacije ZSMS TOZD Remontne delavnice bo v drugi polovici marca v popoldanskem času, tako da bi bila odprtost za dela čim manjša. Pred konferenco bo izšla tudi posebna številka glasila mladih TOZD RD - Remont, v katerem bodo objavljena poročila o delu OO ZSMS po oddelkih in v TOZD kot celoti. Na konferenci bodo s knjigami nagradili mlade, ki so se izkazali pri svojem delu v OO ZSMS, na delovnem

SEJA PREDSEDSTVA KS ZSMS ŽELEZARNE

V ponedeljek, 3. marca, je bila 23. seja predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Člani predsedstva so razpravljali o poslovanju železarne Jesenice v letu 1979. Tudi tokrat so, kot že večkrat prej, poudarili osnovne vzroke, ki bistveno vplivajo na proizvodnjo v Železarni, kot so: naraščanje boleznišnosti delavcev, večkrat tudi neupravičene, neupravičeni izostanki, neodgovoren odnos do dela, strojev, orodja in materiala in še bi lahko naštevali. Delavci se premalo zavedajo, da sami oblikujemo svojo prihodnost in zato bi v TOZD morali resnično biti dobri gospodarji.

V nadaljevanju so obravnavali predlog finančnega poročila KS ZSMS, katerega so člani predsedstva potrdili, obravnavali pa ga bodo še na programsko volilno konferenci KS ZSMS, ki bo v mesecu aprilu. Programsko volilna konferenca KS ZSMS Železarne bi morala biti v petek, 7. marca, preložena pa je zaradi programsko volilne konference OK ZSMS Jesenice.

Člani predsedstva niso soglašali s predlogom novega hišnega reda za samske domove, ker so ugotovili, da je skoraj nespremenjen. Predlagali so, da se o hišnem redu še enkrat razpravlja.

Ker se nekateri člani predsedstva neodobrovoljno obnašajo in se sestanek predsedstva ne udeležujejo, so sklenili, da se bodo z njimi pogovorili ter o neodobrovoljnem obnašanju obvestili osnovne organizacije ZK, naj še one o njih razpravljajo. Sestankov predsedstva se stalno udeležujejo eni in isti mladinci in največkrat so komaj sklepni.

V. Hribar

V TOZD TRANSPORT PROGRAMSKA KONFERENCA ZSMS - 21. MARCA

V četrtek, 6. marca, so imeli mladi komunisti osnovne organizacije ZSMS TOZD Transport sestanek, na katerem so se dogovarjali predvsem o programsko volilni konferenci OO ZSMS TOZD Transport. Mladi komunisti so bili mnenja, da dosedanje delo OO ZSMS ni bilo zadovoljivo in je nujno treba narediti kadrovske spremembe v osnovni organizaciji. Skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami so evidentirali možne člane za novo vodstvo organizacije in se dogovorili, kako naj bi zgleдал program dela. Določili so tudi datum programsko volilne konference, ki naj bi bila v petek, 21. marca. Do takrat pa bodo pripravili vsa poročila o delu OO ZSMS in program dela.

V. Hribar

mestu, v ostalih družbenopolitičnih organizacijah ali v drugih aktivnostih.

Predsedstvo je razpravljalo o evidentiranju mladih za letošnje mladinske delovne brigade in menilo, da bi se teh morala v večjem številu udeležiti srednješolska mladina in študentje. Namesto, da v polnem času pošiljamo na delovne akcije svoje najboljše delavce, vrzeli pa zapolnjujemo s srednješolci in študen-

INFORMIRANJE V OSNOVNIH ORGANIZACIJAH ZSMS

Premalo se zavedamo, da je sistem informiranja eden bistvenih pogojev za ustvarjalno vključevanje delovnih ljudi in s tem tudi mladine v samoupravno dogovarjanje in odločanje. Zato moramo skrbeti za neprestan kvaliteten razvoj obveščanja.

Zavedati se moramo, da morajo biti oblike informiranja mladih v njihovem okolju stalne, vsebinsko aktualne in privlačne. Razvijati moramo najrazličnejše oblike in načine informiranja v skladu z možnostmi in potrebami vsake osnovne organizacije. Le z rednim informiranjem lahko prikažemo širši družbi pravo aktivnost neke organizacije. Ni dovolj, če obveščamo samo ob večjih akcijah, kajti delo mladinske organizacije ni omejeno na akcijsko, manifestativno, ampak na redno idejnopolično in samoupravno delovanje. Obveščajmo redno o vsakem našem sklepu, o vsaki majhni akciji, kajti le tako homo resnično prisotni v uspešnem delovanju naše družbe.

Premalo se zavedamo dolžnosti, ki jih ima vsak posamezni informator in zato velikokrat kadrujemo napake ljudi. Od informiranja je večkrat odvisno, kako, koliko in če bo sploh prišlo naše delovanje v javnost.

Ni težko biti informator. Potrebna je le volja, da prenese na papir, kar je bilo sklenjeno, dogovorjeno, izpeljano. Vendar pa je potrebno poskušati novico, potrebno jo je prenesti na papir in ta papir odnesti na uredništvo Železarja ali lokalne radijske postaje Triglav.

Mladi v jeseniški občini se resnično ne moremo pritožiti, da nimamo možnosti, da bi obvestili javnost o našem delovanju. Imamo jih, toda ne znamo jih izkoristiti. Na voljo nam je cela stran v Železarni, na radiu Triglav imamo vsak tork svoj oddajo, ki pa bi bila zelo »klavirna«, če ne bi bilo prispevkov uredništva in OK ZSMS. Le redki prispevek o delu mladih v krajevnih skupnostih ali v delovnih organizacijah zaide v to oddajo in še ta je izdelek informatorja iz te OO ZSMS. Kje je vsa tista dejavnost mladine, ki dela v krajevnih skupnostih, v

ti, bi moralo biti obratno, da bi bil izpad proizvodnje čim manjši.

Novo predsedstvo čaka dovolj dela. Volja je, vendar pa se morajo iz zimskega spanja prebuditi tudi ostali mladi v TOZD Remontne delavnice in delo bo lažje steklo, pa tudi uspehi ne bodo izostali, najsib pri idejnopoličnem delovanju ali pri interesnih dejavnostih. Predvsem pa se moramo mladi bolj angažirati pri svojem rednem delu na delovnem mestu in v samoupravnih organih.

-tok

delovnih organizacijah in za katero ve le nekaj posameznikov? Zakaj ne prikažemo družbi resnične širine našega dela? Obveščajmo jih o tem preko javnih občil. Pokažimo jim, kaj zmoremo, kajti le tako se bomo tudi ustvarjalno uveljavljali v družbi.

V začetku leta smo se na občinski konferenci ZSMS menili, da bi začeli izdajati svoje glasilo. Vendar pa smo ugotovili, da nima smisla razmišljati o tem, dokler ne bomo kvaliteto zapolnili mladinske strani v Železarni in časa, predvidenega za mladinsko oddajo na radiu Triglav. Glasilo občinske konference ZSMS je glasilo vse mladine, ki živi v jeseniški občini in ne samo peščice članov centra za obveščanje in propagando, ki so slučajno zadovoljeni za sestavo glasila. Kajti tista peščica ljudi resnično ne more pokrivati dejavnost vseh mladinskih organizacij, ki delajo v občini. Če bi to lahko, potem sploh ne bi bilo potrebno, da ima vsaka osnovna organizacija svojega informatorja. Tako pa je dolžnost vsakega informatorja, da obvešča o delovanju svoje osnovne organizacije tako občinsko konferenco kot ostalo javnost v občini.

V januarju je center za obveščanje in propagando pri občinski konferenci ZSMS Jesenice organiziral seminar za mlade informatorje. Obisk na seminarju ni bil zadovoljiv. Zadovoljiv je bil le obisk mladincev iz osnovnih in srednjih šol, medtem ko je bil porazen s strani osnovnih organizacij ZSMS v krajevnih skupnostih in OZD, čeprav je bil prav zaradi njih pripravljen.

V centru za obveščanje in propagando pri OK ZSMS Jesenice pripravljamo priročnik za mlade informatorje v osnovnih organizacijah ZSMS v krajevnih skupnostih in OZD, ki bo izšel do konca meseca in nadaljevanje seminarja s praktičnim prikazom dela, ki bi ga moral opravljati vsak informator.

Upam, da se bo stanje v našem informiranju izboljšalo, kajti le tako bomo lahko okrepi prisotnost mladinske organizacije v splošnem družbenem dogajanju.

I. Smolej

DELO KOMISIJE ZA MEDNARODNE ODNOSE

V torek, 4. marca, je imela komisija za mednarodne odnose pri OK ZSMS Jesenice redno sejo. Obravnavali so program v tednu boja proti rasni diskriminaciji, program sodelovanja s koroškimi Slovenci in program predavanja.

V okviru tedna boja proti rasni diskriminaciji bo od petka, 14. marca, dalje v avli osnovne šole Prežihov Voranc na Jesenicah razstava plakatov o boju Palestincev. Zato prisrčno vabimo vse mlade, predvsem pa organizirane skupine osnovnih in srednjih šol, da si ogledajo razstavo, ki obsega okoli 40 zanimivih plakatov.

V mesecu marcu naj bi v osnovnih šolah vrtili kratkometražne filme o boju palestinskega naroda za osvoboditev.

Ob koncu marca je predvideno zanimivo predavanje o suvervizni dejavnosti jugoslovanskih emigracij v tujini. Predaval bo Janez Čuček, avtor zanimive knjige Sramota umira počasi.

NOVO VODSTVO OO ZSMS TOZD ELEKTRODE

V petek, 7. marca, je bil sestanek osnovne organizacije ZSMS TOZD Elektrode, ki so se ga udeležili tudi predstavniki zveze sindikatov, zveze komunistov in sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Ti-homir Kostić.

Na sestanku smo razpravljali o osnutku akcijskega programa za prvo polletje, ga delno dopolnili in sklenili, da ga bomo tudi uresničili. Na predlog tov. Kostića bomo akcijski program razčlenili ter opredelili naloge in zadolžitve posameznih članov.

Opozorili smo tudi na probleme v TOZD, kot so produktivnost, pri-

sotnost na delovnem mestu, neopravičeni izostanki z dela, delovna disciplina ipd.

V tem obdobju bomo izvedli tudi akcijo za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca, v katero se dosedaj še nismo vključili. Izvedli smo tudi volilno konferenco in v novo vodstvo izvolili naslednje člane: predsednik - Rajka Knays, sekretar - Šemsa Beširovič, referent za IPD - Marta Župan, referent za kulturo - Niko Kešina, referent za informiranje - Simona Bajt, referent za sport - Fikret Bajraktarevič.

Simona Bajt

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ... 37

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Zdravljenje plinske flegmone ali gangrene sodi v domeno nujne kirurgije zaradi velike življenjske nevarnosti poškodovanca.

25. TETANUS - OTRPLI KRČ

Tetanus je kužna bolezen, ki jo povzroča bacil. Ta je zelo občutljiv za škodljive vplive, medtem ko so njegove spore izredno odporne. Bacil tetanus izloča hud strup, ki spada med najhujše znane strupe. Za tetanusom lahko zbolijo človek, domače in nekatere divje živali. Najbolj je občutljiv konj, medtem ko so ptiči, perutnina in mrzlokrvne živali popolnoma neobčutljivi za tetanusov strup.

V naravnih okoliščinah se okužimo s tetanusom, kadar spore zaidejo v rano, kjer dobe ugodno okolje za nemoteno razmnoževanje.

Predvsem so nevarne globoke rane s hudo poškodovanim in odmrlim tkivom, kjer so anaerobni pogoji (tkiva brez kisika). Bacil tetanus ostane na kraju okužbe in se tam razmnožuje ter izloča strup, ki potuje po telesu v osrednje živčevje. Strup draži živčevje, posledica so krči, ki so značilni za tetanus.

Znamenja in potek. Inkubacija traja 2 do 14 dni. Bolna žival je otožna, s težavo upogiblje sklepe na okončinah, glava in vrat sta stegnjena, uhlji negibni in nazaj obrnjeni, nosnici odprti, vdrti oči pa v večji ali manjši meri prekriva tretja veka. Najpogostejše najprej opazimo, da živali s težavo jedo in prežvekujejo, čeljusti so stisnjene in jih le težko malo odpremo. Nazadnje postane žival otrpla in daje videz, kot da je lesena.

Dihanje je od vsega začetka bolj ali manj oteženo zaradi krča dihalnih mišic, medtem ko sta žilni utrip in telesna temperatura normalna. Sele pred poginom se utrip pospeši in temperatura zviša.

Podobna znamenja lahko ugotovimo pri hudem mišičnem revmatizmu, krčih zaradi pomanjkanja kalcija in magnezija v krvi in pri zastrupitvi s strihninom. V vseh teh primerih se krči lahko razvijejo zelo naglo, medtem ko se pri tetanusu nekoliko bolj počasi. Poleg tega pri revmatizmu čeljusti niso sklenjene, pri drugih dveh se pojavljajo krči v napadih, medtem ko pri tetanusu krči ne popusti.

Zdravljenje. Zdravljenje tetanusu ni zanesljivo in odvisno je od številnih dejavnikov. V prvi vrsti moramo obdelati rano, uničiti tetanusov strup v organizmu in omiliti krče.

Rano dobro speremo, najbolje z močnim curkom vode, jo osušimo in razkužimo s 3% peroksidom ali z drugimi razkužili (5 do 10% jodovico, 5% hipermanganom itd.). Posebej je pomembno iz rane odstraniti mrtvo tkivo in drugo umazanijo.

Posebni serum in posebni protistrup ne pomagata dosti pri zdravljenju tetanusu. Nekoliko več morda lahko pričakujemo od velikih količin penicilina, ki jih dajemo več dni zapored.

Zaščitni ukrepi. Ker je zdravljenje tetanusu pri človeku in živalih nezanemljivo in dolgotrajno, je izrednega pomena preprečevanje te bolezni. To lahko dosežemo z zaščitnim cepljenjem zdravih živali ali pa s serumom, ki ga dajemo, če je žival poškodovana.

Ze vrsto let zaščitno cepijo proti tetanusu dojenčke in jih s tem zavarujejo za daljšo dobo. Odrasle osebe, če niso bile zaščitno cepljene, morajo dobiti serum proti tetanusu, če so se poškodovale, posebej je to pomembno, kadar so rane umazane od humusa ali konjskih iztrebkov, v katerih je veliko trosov tetanusu. Tudi če se zbudemo s trnom ali kako drugače, je takšna poškodba prav tako nevarna, kot so obsežne zmečkane rane.

(se nadaljuje)

Prebud SM peči (Foto F. Sluga)

OBČINSKO TEKMOVANJE KLUBOV OZN

V sredo, 5. marca, je bilo občinsko tekmovanje klubov OZN. Iz osnovne šole Prežihov Voranc so sodelovale tri ekipe, na tekmovanje pa so prišli še predstavniki ostalih osnovnih šol jeseniške občine. To so bili učenci iz osnovne šole Tone Čufar, Koroške Bele, Mojstrane in Žirovnice.

Ob 14.45, ko so prišli še zadnji zamučniki, so člani žirije zasedli svoja mesta in »privlekli« na dan bele liste z vprašanji za tekmovalce. Slišalo se je pridružen šepetanje in listanje po knjigah. Žirijo smo gledali z vprašujočimi in prestrašenimi očmi in marsikateremu je srce močnejše bilo in na dlaneh je začutil drobne kaplice znoja. Tekmovalne trene ni manjkalo.

Prišlo se je zares. Najprej so bila na vrsti vprašanja o poznavanju OZN. Iz vsake ekipe je učenec, odgovoren za to temo, povlekel iz ovojnice številko, ki je označevala vprašanje. Že je zadonel globok glas spraševalca, nato mučna tišina ali komaj slišen glasek tekmovalca. To se je ponavljalo do konca in takali smo le še na rezultate.

»Prva skupina iz osnovne šole Prežihov Voranc je zmagovalca občinskega tekmovanja klubov OZN.« To je bil stavek, ki ga je naša ekipa, ki sta jo poleg avtorice članka sestavljala še: Stanka Grah in Matjaž Prezelj, oha iz 8. a razreda, na tihem pričakovala. Da je bilo veselje še večje, je naslednje mesto zasedla druga ekipa naše šole. Sestavljali so jo: Janez Mesec 8. a, Valerija Grah in Blanka Bertalanč 7. a. Za vodilno ekipo je zaostala samo za eno točko.

Zmagovalci so za trud in uspeh na tem tekmovanju prejeli knjigo Edvarda Kardelja Razvoj slovenskega narodnega vprašanja. Veseli smo se vrnili na svoje domove.

Sedaj se z večjo vnemo in delovno vztrajnostjo prebiramo in se učimo gradivo za regionalno tekmovanje, ki bo 15. marca v Radovljici.

Kač Liljana, 7. a
OS Prežihov Voranc

11. SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Delavski svet SOZD SŽ je na svoji seji 27. februarja letos ugotovil, da je bilo delo delovne skupnosti skupnih služb v minulem letu uspešno. Poročilo o aktivnosti delovne skupnosti skupnih služb SOZD SŽ za leto 1979 ter zaključne račune skupnih aktivnosti SOZD SŽ (za delovno skupnost skupnih služb SOZD, združenih sredstev za poslovne aktivnosti, združenih sredstev sklada skupne porabe ter trgovske dejavnosti) je zato sprejel v predloženi obliki.

V razpravi o uspešnosti dela delovne skupnosti skupnih služb SOZD SŽ v minulem letu je bilo izpostavljeno predvsem vprašanje informiranja. Ugotovljeno je bilo, da je premalo povratnih informacij ter da se komisija za informiranje premalo ukvarja z aktualnimi problemi. Še zlasti bi bile zaželenje bolj podrobne informacije o tem, kje so uspehi, ki jih prinaša združevanje v SOZD.

Tudi Interna banka SOZD SŽ je v lanskem letu poslovala uspešno, kljub temu, da so jo pestili kadrovske problemi. Glede letošnjega leta pa je bila v uvodni obrazložitvi tovariša Cetinskega poudarjena misel, da moramo v tem letu računati z resnimi likvidnostnimi težavami. Vložiti bo treba torej veliko naporov v ohranjanje sedanje sposobnosti banke pri reševanju likvidnostnih težav članic.

Delegati so obravnavali tudi plan aktivnosti delovne skupnosti skupnih služb SOZD SŽ v letu 1980. Na seji so jim bili dodatno razdeljeni tudi sklepi zbora delovne skupnosti skupnih služb, ki so se nanašali na sprejem plana delovne skupnosti za leto 1980. Delavski svet je potrdil tako plan delovne skupnosti kot tudi sklepe z omenjenega zbora delovne skupnosti kot sestavni del plana.

V razpravi o načrtu oblikovanja in porabe združenih sredstev sklada skupne porabe za leto 1980 – ta načrt je bil delegatom obrazložen hkrati s samoupravnim sporazumom o združevanju in nameni uporabe sredstev skupne porabe v SŽ v letu 1980 – je imela prevladujočo težo misel, da zbori delavcev načrta in sporazuma še niso obravnavali in da naj se zato ta točka dnevnega reda prenese na naslednjo sejo delavskega sveta SOZD SŽ. Poleg tega, da se ta točka preloži, je delavski svet sprejel tudi sklep, s katerim je zadolžil komisije pri koordinacijskem odboru sindikata SŽ, da morajo pripraviti nove programe aktivnosti, ki naj bodo usklajene s finančnimi možnostmi.

Delavski svet je razpravljal tudi o problematiki poslovnih prostorov v

Beogradu. Strinjal se je s predlogom, da se prostori najamejo v Sremski ulici ter da se stroški za adaptacijo v okvirni višini 200.000 dinarjev krijejo iz združenih sredstev za poslovne aktivnosti, ki so planirane za leto 1980. Prav tako se je strinjal, da se za najete prostore kupi iz sredstev minimalne amortizacije pisarniška oprema v predračunski vrednosti 90.000 dinarjev ter klimatske naprave v vrednosti 50.000 dinarjev.

Sprejet je bil tudi sklep o razpisu volitev v delavski svet SOZD SŽ ter poročilo o izvršenem popisu terjatev in obveznosti iz naslova združenih sredstev SOZD SŽ. Pripomb na to poročilo ni bilo.

Na seji je bilo soglasno tudi ugotovljeno, da ne obstaja več interes za združevanje v poslovni skupnosti Interconsulting (poslovna skupnost za ekonomsko, finančno in pravno konsultantstvo pri dolgoročnih

arnažmajih s tujino). Zato je delavski svet sprejel sklep, da Slovenske železarnice iz te skupnosti (skladno z ustreznim sporazumom) izstopajo ter da ne sprejemajo nobenih obveznosti, ki bi izhajale iz poslovne aktivnosti omenjene poslovne skupnosti v letu 1980. Hkrati s tem Slovenske železarnice od skupnosti zahtevajo tudi vračilo vplačanega deleža v višini 400.000 din kot tudi vračilo sredstev pridobljenih v skupnem poslovanju (po trenutnem stanju 91.500,00 din).

Na dnevnem redu je bila tudi razprava o financiranju priprav jugoslovanskih športnikov za Olimpiado v Sarajevu v letu 1984. Pred tem je o tem vprašanju razpravljala že tudi izvršilni odbor delavskega sveta in sprejel sklep, da naj poslovni svet ter koordinacijski odbor sindikata glede tega oblikujeta enotno stališče ter ga posredujejo vsem temeljnim oziroma delovnim organizacijam. Člani delavskega sveta so se s takšnim predlogom strinjali.

Delavski svet je potrdil tudi predlog osemčlanske delegacije za SIS za ekonomske odnose s tujino, mandat Milana Marolta v delavskem svetu Metalurškega inštituta pa je podaljšal za eno mandatno obdobje. Razen tega je ugotovil, da je treba nasloviti na zvezni zavod za cene apel, da se čimprej uredijo problemi proizvajalcev v zvezi s podražitvami reprodukcijskega materiala in povečanjem cen proizvodov.

Božidar Lakota

TOZD Profilarna

9. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na deveti seji delavskega sveta TOZD Profilarna, ki je bila v četrtek, 28. februarja in jo je vodil predsednik Drago Lavtižar, so najprej pregledali izvrševanje sklepov in ugotovili, da so vsi izvršeni.

V nadaljevanju je vodja TOZD poročal o uresničevanju planskih nalog v letu 1979. Iz poročila je razvidno, da je bila skupna proizvodnja v letu 1979 dosežena v višini 25.481,6 ton, kar je 89,7% planirane količine; zaostanek tako znaša 2918,4 ton. Največji problem v letu 1979 je bila oskrba z vložnim materialom. Poleg tega je primanjkovalo delavcev, izredno veliko pa je bilo tudi urgentnih kupcev.

Računovodja je delegatom poročal o zaključnem računu, na katerega niso imeli pripomb.

Vodja TOZD je razložil predlog oddelka za ekonomsko analizo in planiranje o rebalansu plana temeljne in delovne organizacije Železarnice. Delegati delavskega sveta so ugotovili, da je bil rebalans plana

obravnavan že na zborih delavcev in nanj niso imeli pripomb.

Obravnavali so tudi samoupravni sporazum o združevanju sredstev rezerv v sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije in ga soglasno sprejeli.

Razpravljali so o predlogu povečanja participacije k stroškom zdravstvenega varstva, ki so ga delavci obravnavali že na svojih samoupravnih delovnih skupinah. Menili so, da bodo pri tem najbolj prizadeti socialno šibki ljudje.

Razpisali so referendum za 31. marec za sprejem sprememb VIII. in X. poglavja samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo. Soglašali so s predlogom kandidatov za delegate Železarnice v organih SOZD Slovenske železarnice in razpisali volitve za 31. marec.

Vodja TOZD je predložil nekaj ukrepov v zvezi z uresničevanjem politike gospodarske stabilizacije, in sicer:

- izboljšati izplen, boljše koriščenje delovnega časa, znižanje porabe energije, poraba potrošnega materiala in zaščitnih sredstev ne sme presegati porabe v letu 1979, število reklamacij naj se glede na leto 1979 ne povečuje, stremeti je treba k zmanjševanju.

KS

Dopisujte v Železarnjo

9. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 27. februarja, je bila 9. redna seja odbora za gospodarstvo TOZD Profilarna, ki jo je sklical in vodil predsednik Franc Logar. Poleg pregleda sklepov zadnje seje so obravnavali novatorski predlog, izpolnjevanje plana v februarju in plan za marec, zaključni račun TOZD Profilarna in Železarnice za leto 1979, rebalans plana, ukrepe varčevanja in ostalo problematiko.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi sklepi izvršeni.

Sektor za ekonomiko in organizacijo je podal izračun druge rente za tehnično izboljšavo št. 2284 »predelava reduktorjev z drsnimi ležaji na kotnalo uležajanje in poenotenje vztopne gredi«, kateri avtorji so: Franc Gole, Jože Koselj, Božo Pristavec in Janez Falešič. Sklenili so, da se vsem avtorjem dodeli posebno nadomestilo.

Plan za februar znaša 2000 ton in ga bo težko doseči predvsem zaradi kritičnega pomanjkanja vložka. Tudi 2.550 ton, kolikor znaša plan za marec, so menili člani odbora, bo težko doseči zaradi pomanjkanja vložka. Dosežen bo le, če bo dovolj ustreznega vložka.

Zaključni račun, ki so ga pred tem že obravnavali delavci v samouprav-

TOZD Jeklarna

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Jeklarna Miloš Cvetkovič je sklical 10. sejo 26. februarja. Najprej so potrdili zapisnik in izvrševanje sklepov 9. redne seje odbora z ugotovitvijo, da sklep pod točko 2 iz 7. seje in točko 8.3 iz 8. seje še nista izvršena. Odprto je tudi ostalo vprašanje rešitve vloge Planinskega društva Jesenice za sprejem patronata nad enim od planinskih objektov. Ostali sklepi so izvršeni ali pa v reševanju.

V nadaljevanju je vodja TOZD Jeklarna Alojz Kalan navzoče seznanil z zaključnim računom TOZD Jeklarna za leto 1979, pri čemer je poudaril, da proizvodni rezultati niso zadovoljivi in da je TOZD izpolnila družbeni plan le 93%. Zaradi tega tudi poslovni rezultati zaostajajo za planiranim, posebno se, ker so se vsi stroški ob znižani produktivnosti na enoto proizvoda povečali. V nadaljevanju se je navzoče obširno seznanila s poslovnimi uspehi za leto 1979 računovodkinja Mija Čop. Kazalci uspešnosti poslovanja, seveda v primerjavi s kazalci v letu 1978, kažejo močno poslabšanje poslovnih uspeh.

Po zaključku razprave, ki je bila precej živahna, je računovodkinja prečitala pripravljene sklepe, ki naj bi jih po obravnavi predložili v sprejem delavskemu svetu.

Odbor za gospodarstvo je vzel na znanje poročilo o proizvodnih rezultatih za mesec januar in oceno proizvodnje za mesec februar ter zaskrbljenostjo ugotovil, da je TOZD Jeklarna že v prvih dveh mesecih zaostala za družbenim planom.

Vodja TOZD Jeklarna je članom odbora predložil program varčevalnih ukrepov za leto 1980. Program

vsebuje 12 osnovnih točk, pri vsaki pa je tudi osebna zadolžitev. Poudaril je, da je program varčevanja sestavni del gospodarskega načrta TOZD Jeklarna in je dan vsem SDS tudi v javno razpravo.

Odbor za gospodarstvo je vzel na znanje poročilo o javni razpravi in o pripombah na samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe in delavskemu svetu predlagal da sprejme pozitiven ugotovitveni sklep.

Odbor za gospodarstvo je delavskemu svetu tudi predlagal, da da soglasje k podelitvi družbenega priznanja Metalurškemu inštitutu Ljubljana.

V nadaljevanju so razpravljali o sklepih 11. seje odbora za gospodarstvo Železarnice in jih vzeli na znanje.

Predsednik odbora je člane obvestil o seminarju o inovacijskih dejavnosti.

Vodja TOZD je odbor seznanil z restrikcijami v letošnjem letu, ki poleg drugega omenjujejo porabo reprezentance in službena potovanja le na najnujnejša. Vsako službeno potovanje mora biti najprej prijavljeno in odobreno, naknadnih odobranj ne bo.

KB

TOZD Hladna valjarna Jesenice

10. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 29. februarja, je imel delavski svet TOZD Hladna valjarna Jesenice deseto redno sejo, ki jo je vodil predsednik Kazimir Kotnik. Uvodoma je člane seznanil z realizacijo sklepov zadnje seje, pri čemer so ugotovili, da so izvršeni.

V nadaljevanju seje so bili delegati seznanjeni z zaključnim računom in rebalansom plana ter odločitvami in pripombami samoupravnih delovnih skupin na samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe.

Ugotovili so, da se vse SDS strinjajo s pripombami k elementom za srednjeročne plane SIS, ki jih predloži center za proučevanje samoupravljanja in informiranje.

Nadalje so sprejeli sklep o sklenitvi samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev rezerv v sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije v predloženem besedilu.

Razpravljali so o predlogu participacije k stroškom zdravstvenega varstva in se strinjali s predlogom, ki jih je podal občinski sindikalni svet.

Zahtevajo pa, da tudi zdravstveni delavci sprejmejo stabilizacijski program.

Obravnavali so še predlog združevanja sredstev za financiranje skupnih nalog LO v letu 1980 in se z njim strinjali.

Delavski svet je razpisal referendum za spremembe in dopolnitve VIII. ter X. poglavja samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo in volitve delegatov v organe SOZD Slovenske železarnice.

Ob sklepu seje so obravnavali še problem onesnaževanja okolice HVJ, organizacijo proslave ob 90-letnici obratov Sava in pa nagradljanje najboljših delavcev TOZD.

A.

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik Branko Strmole je v četrtek, 28. februarja, sklical deseto redno sejo odbora za gospodarstvo TOZD Hladna valjarna Jesenice in najprej seznanil člane z realizacijo sklepov zadnje seje. Ugotovljeno je bilo, da ni odgovora glede rešitve reklamacij za delovne valje Siemag ogrožja iz železarnice Ravne, stabilizacijski plan, ki so ga sprejeli na prejšnji seji pod točko 6, je bil v celoti izpolnjen kljub določenim težavam glede kvalitete in dobave vložka.

V nadaljevanju seje so bili seznanjeni z doseženo proizvodnjo v januarju in ugotovili, da je nad planom, saj je bil kvaliteten asortiment zadovoljiv. Izdelali so 535 ton dinama HVT, medtem ko je bilo visoko ogljikovih jekel le 150 ton, kar je posledica pomanjkanja vložka.

Obravnavali so plan za marec, ki bo dosegljiv, če bo TOZD Valjarna bluming-štel izpolnila svoje obveze. Pri analizi OD za januar je bilo ugotovljeno, da je TOZD pod povprečjem Železarnice.

Obravnavali so zaključni račun za leto 1979 in ugotovili, da je TOZD delala uspešno, četudi zaradi objektivnih težav ni mogla izpolniti planskih obveznosti po količini, medtem ko je finančni rezultat ugoden.

Odbor je ugotovil, da TOZD že več let dela z dobrim finančnim uspehom, vendar je v okviru delovne organizacije neopazna. V bodoče bi ji morali glede na rezultate dela posvetiti več pozornosti in vanjo več investirati.

V nadaljevanju seje so ugotovili, da je bila odsotnost v lanskem letu precej nad povprečjem Železarnice. Zadovolili so odbor za delovna razmerja, da pripravi problematiko odsotnosti za lansko leto in predlaga morebitne ukrepe za izboljšanje stanja.

Ob sklepu seje so obravnavali dopis TOZD Remontne delavnice glede predloga o dežurstvu na domu v popoldanskem in nočnem času. S predlogom so se strinjali, vendar s pripombo, da bi bila v kontrolo dežurstva zajeta tudi merilna glava na Siemag ogrožju.

Člani odbora so se strinjali s predlogom vzdrževanja HVJ, vodjem TOZD in asistentom za delovne naprave, da se združijo neporabljena sredstva amortizacijskih zamenjav za nabavo opreme in motaže nove hidravlike na Siemag v. stroju. Prav tako predlagajo prenos nekaj sredstev iz sklada investicijskega vzdrževanja za sanacijo tal lužilnice.

KS

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz sedmih temeljnih organizacij ter iz dveh delovnih skupnosti prejeli 40 zapisnikov delovnih skupin. Skupine še vedno razpravljajo predvsem o zaključnem računu za leto 1979, pogosto pa tudi o varčevalnih oziroma stabilizacijskih ukrepih, rebalansu plana za leto 1980 ter o plačevanju participacije pri zdravstvenih storitvah. Na dnevnem redu pa se pojavlja že tudi nova tema: razvojne možnosti ter temeljni plana SOZD SZ v novem srednjeročnem obdobju. Posamezne skupine seveda tudi tokrat opozarjajo na različne probleme, s katerimi se srečujejo v svojem ožjem delovnem okolju.

Današnjemu pregledu seveda priključujemo, tako kot smo najavili v zadnji številki Železjarja, tudi pregled tistih sestankov SDS, ki jih v prejšnji številki nismo zajeli. Gre za 53 delovnih skupin iz štirih TOZD ter iz vseh treh delovnih skupnosti.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS **Livna jama 1 in 4, staro železo 1 ter priprava vložka**. Skupine so obravnavale proizvodno problematiko in poslovno uspešnost TOZD v letu 1979 ter varčevalni program in ukrepe za leto 1980. SDS livna jama 1 vidi razloge za slab proizvodni rezultat v lanskem letu v slabi organizaciji dela, v poskusnem obratovanju kontiliva, v slabem vzdrževanju proizvodnih naprav ter v pomanjkanju delovne sile. SDS livna jama 4 med drugim ugotavlja, da bi morali na vsaki dnini bolj dosledno kot doslej čistiti profil ob livnih vozovih, prav tako pa tudi livne vozove. Sedanje stanje je kljub večkratnim opozorilom nezadovoljivo. Skupino razen tega zanima, zakaj uvozni tir pri peči 2 ni bil pripravljen takrat, ko je bila ta peč v remontu. Po mnenju skupine bi morali vsako tromešecje ugotavljati, če se je stanje kaj izboljšalo, koliko se je privarčevalo in na katerih mestih — in seveda ugotoviti tudi vzroke, če se stanje ne bi izboljšalo. SDS staro železo 1 meni, da je za slab proizvodni rezultat veliko objektivnih vzrokov, da pa do tolikšnega zaostanka vendarle ne bi prišlo, če bi vsaki svoje delo opravil tako, kot je treba. Skupina toži tudi zaradi kontiliva, češ, ne le da kontiliv ne dosega planiranih obveznosti, ampak zavira celo potek ostale proizvodnje, predvsem v livni kani. SDS priprava vložka meni, da bi kljub objektivnim težavam z boljšo organizacijo dela in večjo prizadevanostjo vseh zaposlenih lahko dosegali malo boljše proizvodne rezultate.

Iz TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnika SDS **vodstvo TOZD ter žičarna I** — 1. Skupini sta tako kot druge skupine v TOZD obravnavali informacijo o zaključnem računu, predlog za rebalans plana za leto 1980 ter predlog za višjo participacijo v zdravstvu. SDS vodstvo TOZD je izrazila pomisleke glede precejšnjih družbenih obveznosti, kajti poslovni sklad je skoraj v celoti namenjen za pokrivanje zakonskih obveznosti. SDS žičarna I-1 pa je v zvezi z rebalansom plana predlagala bolj varčno delo s praškom za vlečenje žice ter modernizacijo žične valjarne. Po njenem mnenju bi s to modernizacijo dosegli tudi v žičarni večjo produktivnost.

V TOZD PROFILARNA so se sestale SDS **profilarna 1 in 3, vodstvo TOZD ter predelava profilarne**, ki so obravnavale isto problematiko kot zgoraj omenjene skupine. Kot glavne vzroke za nedoseganje plana omenjajo predvsem pomanjkanje vložka, oteženo obdelavo trakov NV47 in CO 562, pomanjkanje delovne sile in razdrobljena naročila.

V TOZD JEKLOVLEK se je sestalo vseh devet delovnih skupin na dveh zborih delavcev. Povzetek vsebine teh dveh zborov je bil objavljen že v prejšnji številki Železjarja v rubriki »Samoupravni organi«.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnika SDS **hidravlika in pnevmatika ter RTA 2**. SDS hidravlika in pnevmatika v zvezi z varčevalnimi ukrepi omenja, da so v lanskem letu zbrali približno 1500 litrov olja ter precej odpadne medenine. Nadalje ugotavlja, da je v programu dobrih investicij za leto 1980 zajeto tudi popravilo delavnice HIP ter vprašuje, kaj bo pravzaprav mogoče napraviti z 200.000 dinarji. V zvezi s tem vprašanjem, ki se vleče iz leta v leto, zahtevajo, da se postavi rok, do katerega bo vprašanje urejeno. Delo v sedanjih pogojih po mnenju članov skupine ni več varno. Razen tega zahtevajo pojasnilo, koliko bodo prihranili z nabavo optiplana. Trdijo tudi, da še vedno niso plačeni po opravljenem delu ter da bi bilo nujno potrebno urediti dohodkovne odnose. SDS RTA 2 je med drugim obravnavala informacijo o izvajanju programa za izboljšanje rezultatov dela, dvig produktivnosti in poslovne uspešnosti.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli 19 zapisnikov SDS. Dnevni redi sestankov SDS si niso bili povsem enotni. Nekatere skupine so poleg zaključnega računa obravnavale tudi stabilizacijske ukrepe, rebalans plana za leto 1980 ali restriktivske ukrepe na področju zdravstvenega varstva (participacije). SDS **vodstvo TOZD** ob podatkih, ki so bili v poslovnem poročilu navedeni ob zastojih, pripominja, da proizvodnja, če le more, prevladi tehnološke zastojne na mehanske. Opozarja tudi, da se podatke, ki je naveden v strokovni literaturi »Čelik«, namreč da so se skladi v železarni povečali za trikrat, zelo razlikuje od podatkov v finančnem poročilu ter meni, da bi bilo potrebno preveriti, zakaj tako različne informacije. SDS **vzdrževanje plavž 1** se pod razno zanima, koliko prijav za disciplinski postopek s strani nadzorne službe je podano za režijske delavce, ki predčasno zapuščajo delo. Predlagala je tudi, da naj se preveri upravičenost stalnih propustnic. Zahtevala je tudi, da se nadomeščanje odsotnega delavca piše vsak dan (tako kot na Belu) SDS **vzdrževanje plavž 3** se pritožuje nad kvaliteto hrane v kantini. SDS **vzdrževanje jeklarne 1 in 2** pa se pritožujeta nad nemogočimi delovnimi pogoji v grapi (livna hala). Popravilo ponv in grablcev pod sedanji pogoji je nevarno. Zato predlagajo, da bi razmere izboljšali tako, da bi naredili prostor pri SM peči 1. SDS **vzdrževanje Jesenice 1 in 2** se pritožujeta, da snazilka kljub opozorilom ne izpolnjuje svojih obveznosti tako, kot je bilo dogovorjeno. SDS **vzdrževanje Javornik 1 in 2** pod razno zastavlja sledeči vprašanji: Kdo izvaja mehanska popravila na žerjavih popoldne in ponoči ter kdo bo opravljal instalcijska dela po napovedani preselitvi instalacij? SDS **vzdrževanje Bela 1 in 5** sta na skupnem sestanku predlagali, da bi kantino približali njihovu področju, kajti v sedanjih pogojih traja malica tudi po eno uro. Člani SDS menijo, da bi bil tudi to prispevek k stabilizaciji. Skupini čutita tudi potrebo, da bi zmanjšali odstotek zastojev v TOZD valjarna žice in v Jeklovleku, pri čemer pa se soočajo s problematiko pomanjkanja rezervnih delov. Seveda pa se ob vprašanju uvoza rezervnih delov postavlja tudi vprašanje deviz. Skupini ugotavljata, da je delovna disciplina močno popustila. SDS **vzdrževanje Bela 2** je v zvezi s stabilizacijskim programom predlagala, da bi uvedli stimulacijo za doma popravljene rezervne dele. Skupina prosi tudi za odgovor na vprašanje, koliko stane ena ura zastoja na proizvodnih napravah v valjarni bluming štekel, valjarni žice ter v jeklovleku ter kdo nosi stroške, če v proizvodnem TOZD pride do pomanjkanja vložka. Ključavnice iz brusilnice pa so izrazili željo, da se na območju brusilnice izdelajo priključki ter vtičnice za butan, zrak ter za priključek kablja za električno varjenje. SDS **vzdrževanje Bela 3** je med drugim sklenila, da bo skušala vplivati na zmanjšanje bolezenskih izostankov tako, da se bodo z delavcem v primeru večkratnih in krajših izostankov skupaj pogovorili ter skušali ugotoviti dejanski vzrok izostankov. SDS **vzdrževanje Bela 4** opozarja na problem pomanjkanja ortopedskih čevljev, oziroma na dolgotrajen postopek preden jih dobijo (naročanje, merjenje, izdelava). Tudi ta skupina v zvezi s stabilizacijskimi ukrepi predlaga, da naj bi kantino približali njihovu področju. Garderobe za dežurne vzdrževalce naj bi bile v obratih, da bi bilo možno hitreje posredovati. Izdelani rezervni deli naj bi se po remontih hitreje dali v popravilo in nato v skladišče. Več pozornosti kaže posvetiti tudi mazanju.

saj bi tako lahko porabo mazil zmanjšali. Pod razno skupina opozarja, da bi morale biti naprave ob popravilu obvezno izklopljene ter da bi morali biti po remontu delavci odstranjeni iz območja, kjer se testira postrojenje. SDS **vzdrževanje hladne valjarne Bela 1 in 2** opozarjata na kritično stanje v rezervnih delih. Pritožujeta se, da večkrat dobivajo, tako iz naših delavcev kot od drugih dobaviteljev, neustrezne dele (dimenzije). Zato naj bi se v skladišču uvedla ustrezna kontrola, pa tudi sam načrt naj bi se pred izstavo izdelovalcu dobro pregledal. Skupini v zvezi s tem predlagata, da naj bi se nabavna služba povezala z domačimi proizvajalci opreme ter da naj bi le-to skušali tipizirati, da ne bi bilo toliko dela in stroškov z raznimi predelavami. Razen omenjenih sta se v TOZD sestali tudi SDS **vzdrževanje plavž 2 ter vzdrževanje HVŽ 1 in 2**.

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli 13 zapisnikov. Tudi tu so osrednje teme v razpravi predstavljali poslovno poročilo, stabilizacijski ukrepi ter participacija. SDS **vodstvo TOZD** v zvezi s participacijo omenja, da je prav glede bolezni potrebno več socialnosti ter solidarnosti. Posebej opozarja na stanje v zobozdravstvu, češ, da slaba skrb na tem področju vpliva tudi na pojav drugih bolezni. SDS **dispečerji elektroenergije 1, 2, 3, in 4** so predlagale, da bi za delavce, ki so zaposleni v dislociranih objektih (hidroelektrarne) uvedli namesto bonov za družbeno prehrano Železarne bone »Specerije Bleda«. SDS **delavnica toplotne energije ter parne naprave 3** sta med drugim predlagali kot prispevek k boljšemu finančnemu poslovanju zamenjavo in posodobitev zastarelih naprav z bolj ekonomičnimi, hkrati s tem naj bi v železarni tudi zagotovili bolj ekonomično koriščenje energije. SDS **parne naprave 4** pod razno postavlja več vprašanj. Tako sprašuje, kdaj bo pri vročevodnem kotlu na Jesenicah napravljena kabina ter kdo je za to zadolžen. Sedaj so strokovnjaki namreč nenehno izpostavljeni hrupu, prepihu ter prahu, pa tudi plinom, ki prihajajo iz kotla. Strojniki PK-4 in PK-3 opozarjajo in zahtevajo, da se čimprej izpod kotla odstrani vsa nepotrebna navlaka (les, odpadno železo, cevi, ventili ipd.), kajti v primeru potrebe po hitri intervenciji pri kotlu (izpad električnega toka), bi bilo gibanje pod kotlom oteženo in lahko pride celo do nesreče. Zahteva se nanaša tudi na omarice z varovalkami, ki so zložene s suhim lesom, ki se lahko vžge. Zanima jih, kdo je pravzaprav dolžan odstraniti ta material izpod kotla ter kaj je zapisano v predpisih o obratovanju parnih kotlov? SDS nadalje omenja, da se v strojnici TBG kipi več sovodov z odpadnim oljem, vreče s soljo, različne deske, ventili ipd. Kaj bo v primeru, če bo TBG v pogonu? Prav tako vprašujejo, zakaj doslej še ni prišlo do zahtevanega sestanka (zahtevali so ga že pred letom dni) med vodstvom toplotne energije in vodstvom TOZD o medsebojnih odnosih, dohodkovnih odnosih in disciplini zaposlenih. Med drugim skupina zahteva tudi pojasnilo, zakaj tudi delovodje toplotne energije niso bili upoštevani v predlogu za povišanje kategorij. Trdi namreč, da so prav izmenski vodje toplotne energije s postavitvijo novih naprav (VK Jesenice, VK Bela, TIP Bela, TIP Javornik, vročevodno omrežje) dobili nove odgovornosti in večji obseg dela (nadzor, dodatno znanje). Zanima jih tudi vzrok, zakaj tečaj za strojnike parnih ter vročevodnih kotlov v ŽIC poteka že peti mesec, medtem ko enak tečaj v Ljubljani traja le dva meseca (za tečaj se je prijavilo 24 slušateljev, trenutno pa pri toplotni energiji manjka 10 strojnikov za normalno obratovanje). Vprašujejo tudi, zakaj vodja vzdrževanja pri toplotni energiji ne poskrbi za popravilo avtomatskega upravljanja PK-3. Sedanje stanje zahteva od strojnikov maksimalno koncentracijo. SDS **delavnica elektroenergije** opozarja, da mora dežurni električar v primeru okvare na visokonapetostnih stikalih v RTP-jih in v TP-jih, oziroma, če ugotovi, da mu stikalo ne vklaplja ali izklaplja normalno, takoj klicati dežurnega elektroenergetika na telefon 233, da bo ta lahko ukrepal tako, da bo proizvodnja čimmanj okrnjena. Ne sme se več pripetiti to, kar se je letos v mesecu februarju, ko so dežurni električarji šele po večurnem zastoji in brezuspešnem poskusu klicali dežurnega elektroenergetika. To omenjejo v zvezi s TP žična valjarna ter TP Transport. Tazen navedenih so se v TOZD sestale tudi SDS **parne naprave 1 in 2, PIV enigijs 4 ter delavnica PIV energije**, ki so obravnavale uvodoma omenjeno problematiko.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli 14 zapisnikov SDS. Skupine so obravnavale poslovno poročilo in potrdile delegate za delavski svet SOZD SZ, odbor samoupravne delavske kontrole SOZD SZ ter za zbor Interne banke SOZD SZ. Posamezne SDS so obravnavale tudi stabilizacijske ukrepe ali sporazum o skupnih osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke. SDS **avtomobilski prevozi** v zvezi s poslovnim poročilom pripominja, da bi bilo potrebno poprečni osebni dohodek v njem prikazati tudi brez različnih dodatkov, nadur ipd. SDS **tovor** se zdi nerazumljivo, da sedaj, ko je snazilka bolna, ne morejo dobiti nobene, ki bi jo nadomestila. Zanima jih tudi, kdaj bodo dobili novo avtodvigalo in kdaj bo za delo z njim določena plačilna grupa. Za voznike dvigal, tako predlaga SDS, naj bi uvedli naziv »vozniki težke mehanizacije«. Razen tega predlaga tudi, da bi pospešili postopek za prekatégorizacijo viličarjev. V zvezi s poslovnim poročilom pa ta skupina meni, da se preveč sredstev daje za skupne službe, oziroma da je razmerje »daj—dam« v škodo temeljne organizacije. Zdi se jim, da je njihova lastna akumulacija za njihov razvoj važnejša od dela, ki ga za TOZD opravljajo skupne službe.

Na sestanku SDS **lokomotivska delavnica** je bila v zvezi s planom popravila lokomotiv in z ugotovitvijo, da primanjkuje mehanikov, dan predlog, da naj se eden izmed sodelavcev hokejist vrne na delo. Iz te temeljne organizacije smo prejeli zapisnike vseh SDS, od dveh celo po dva.

V TOZD DRUŽBENA PREHRANA, odkoder smo prejeli zapisnike vseh petih SDS, so razpravljali o restriktivskih ukrepih na področju zdravstvenega varstva, o programu varčevanja v letošnjem letu ter o poslovnem poročilu. SDS **restavracija železarne** se v zvezi s poslovnim poročilom vprašuje, kako, da prav oni ne morejo uravnati svojih cen do rentabilnosti (mislijo tako na cel TOZD, kot na restavracijo Žj), medtem ko temeljne organizacije, ki jim delajo usluge, zaračunavajo ceno, na katero oni nimajo vpliva. Še manj vpliva imajo na cene zunanjih izvajalcev, medtem pa morajo oni sami na vse strani prositi za dovoljenja in pristanke za cene. Izrečena je bila tudi kritika na izvajanje del in zamenjave v drugem nadstropju, češ, da delo ni bilo dobro organizirano. V zvezi s tem jih tudi zanima, zakaj ni bila izvedena zamenjava osnovnih sredstev iz amortizacijskih sredstev. Pod razno je skupina predlagala, da bi v primeru, da katera od snazilk boluje, oziroma da je na dopustu, trakt, ki snazilke nima, čistilo tam zaposleno osebo.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE smo prejeli zapisnike šestih SDS. SDS **nabava 1, 2 in 3** so na skupnem sestanku med drugim ugotovile, da nabava in prodaja slabo sodelujeta ter da bo čimveč prevoza potrebno preusmeriti na železnico, ustrezno pozornost pa bo treba posvetiti tudi pravočasnemu nakladanju in razkladanju kamionov in vagonov. SDS **prodaja** je med drugim posebej razpravljala o delegatskem sistemu. Člani SDS so se v zvezi s tem dogovorili, da bodo delegati v bodoče prihajali na sestanke SDS z vprašanji, o katerih mora SDS odločiti. O načinu delovanja se bodo delegati SDS dogovorili na skupnem sestanku. Zapisnik smo prejeli tudi od SDS **finance** ter **računovodstvo stroškov in uspeha**.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS **zdravstveno in socialno varstvo, kadrovske sektor, gasilci ter splošna administracija**. Osrednjo temo, o kateri so razpravljale vse navedene SDS, je predstavljalo poslovno poročilo. Na sestanku SDS **zdravstvenega in socialnega varstva** je bilo v zvezi z njim omenjeno, da v poročilo

ni vključeno delo rešilnih postaj ter da je ena socialna delavka premalo za reševanje vprašanj alkoholikov, za varstvo žena, probleme mladoletnikov in drugih skupin, da ni pravilno, da v nekaterih TOZD opravijo neopravičene izostanke (mislili so predvsem alkoholike) tako, da delavcu pišejo dopust ali da mu omogočijo izostanek nadoknaditi z nadurnim delom. Izrečeno je bilo tudi mnenje, da je holeran dostikrat tudi socialni problem ter da bi se bilo zato treba pravzaprav z marsikom pomeniti ali je v bolnišnem staležu zaradi bolezn ali zaradi kakega drugega problema. Člani so opozorili tudi na vprašanje nagajevanja nadurnega dela, češ, da so oskudovodni, če so za opravljeno nadurno delo prosti. Slednje je še posebej karakteristično za dve rešilni postaji HVŽ in Javornik, ki delata po sistemu 5 + 2 in ki morata biti odprti, če se na prosto soboto v TOZD opravlja normalno delo. Pod razno je skupina opozorila tudi na problem prevažanja sanitetnega materiala in perila po rešilnih postajah ter problem dostave sanitetnega materiala iz Lekarne Jesenice. Za to sedaj skrbijo delavci zaposleni na rešilnih postajah, s svojimi osebnimi vozili. Za to dobijo štiri nadure, vendar pa bi tudi tu kazalo kaj ukreniti, meni skupina. SDS kadrovski sektor med drugim pripominja, da v poslovnem poročilu nekjer ni omenjeno delo odseka za ekologijo in varstvo okolja ter da bi se bilo treba točneje dogovoriti o obliki oziroma vsebini poslovnega poročila, ker nekateri oddelki v poročilu opisujejo stanje, drugi način dela. V zvezi s stabilizacijskimi ukrepi pa je skupina opozorila predvsem na vprašanje pravic v zvezi z dopustom in na vprašanje fluktuacije. Tako meni, da bi moralo biti pri sprejemu na delo določeno, kolikšen del dopusta bi moral delavec porabiti v svoji prejšnji delovni organizaciji ter da naj bi pravico do sorazmernega dela dopusta pridobil šele po štirih mesecih neprekinjenega dela. Prav tako meni, da je fluktuacija največkrat pogojena s slabimi odnosi v TOZD, oziroma s faktorji, ki jih lahko kontrolirajo, vplivati nanje pa ne morejo, vsaj ne toliko kot TOZD. SDS oddelka splošne administracije se je v zvezi s poslovnim poročilom zavzela za strogo spoštovanje stabilizacijskih ukrepov, za katere so se člani dogovorili na prejšnji seji SDS. Opozorila pa je tudi na potrebo po strožji kontroli koriščenja vozniških kart za službeno prevažanje v lokalnem prometu, zlasti po štirinajsti uri. Čistilke, ki predstavljajo del te skupine in so se sestale posebej, pa vprašujejo, kdaj bodo delavci (konkretno delavci delovne skupnosti KSI) prejeli značke in almanah, ki je bil izdelan ob praznovanju 10-letnice SOZD SZ ter zakaj delavci in delavke na IBM dobivajo posebno obutev za delovno mesto, če je na delovnem mestu ne uporabljajo. Vprašujejo tudi, zakaj se ta obutev ne nahaja na delovnih mestih, ter če vodstvo IBM zahtevne preko predpisane črke podpisuje, ne da bi poprej ugotavljalo, če se obutev v prostorih IBM uporablja in koliko je iztrošena.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKE IN NOVOGRADNJE pa smo prejeli 11 zapisnikov SDS. SDS **oddelka za ekonomske analize in planiranje** je pri zaključnem računu za svojo delovno skupnost med drugim ugotovila, da so odstopanja le pri posameznih postavkah, nastala pa so zaradi izgradnje novega računskega centra. Ta skupina je razpravljala tudi o elementih razvoja SOZD SZ in plana Interne banke SOZD. Mnenja je, da je predvidena prevelika rast zaposlovanja v delovni skupnosti SOZD SZ ter da bi potrebe za skupni počitniški dom SOZD SZ (povečala naj bi se menjava počitniških kapacitet med članicami SOZD SZ). SDS **organizacija dela** meni, da je povečanje števila zaposlenih v skupnih službah SOZD SZ nesprejemljivo brez garancije o povečanju poslovnega uspeha v delovnih organizacijah. SDS **tehnološki laboratorij** meni, da je v poslovnem poročilu potrebno v prihodnje vse vrste stroškov, ki presegajo indeks 150, posebej obrazložiti. Glede rezervnih delov (predvsem uvoženih), ki povzročajo velike težave in stroške pri zamenjavih, pa skupina meni, da bi to vprašanje kazalo urediti v okviru SOZD. Pripomba na porast kadra v skupnih službah SOZD ima tudi SDS **ERC**. Ta skupina vprašuje, če je potrebna na ravni SOZD delovna organizacija Inženiring, oziroma, če bo ustanovitev prispevala k zmanjšanju podobnih opravil v delovnih organizacijah. SDS **raziskovalnega oddelka**, ki je do participacije zavzela odklonilno stališče, v zvezi z njo tudi vprašuje, kako bo zajamčena socialna varnost ljudi z minimalnim osebnim dohodkom. Skupina se tudi pritožuje, da čas med dostavo gradiva in rokom, ki je določen za razpravo, ni vsklajen. V zvezi s tem omenjajo gradivo, ki ga pošilja CPSI in gradivo za delavski svet njihove delovne skupnosti. SDS **sektorja novogradenj** so na skupnem sestanku med drugim ugotovile, da se število prosilcev za stanovanja nenehno veča, da pa problem pravzaprav ni v finančnih sredstvih, temveč pri iskanju primernih lokacij. V razpravi o poslovnem poročilu je bilo nadalje rečeno, da bi morala biti poslovna poročila pravočasno objavljena v Železjarju, da se samo v poročilu sektorja novogradenj vidi samokritičen pristop do ocene izvrševanja nalog, da se iz poročila vidi, da naše investicije ne vračajo dovolj hitro vloženih sredstev ipd. SDS **oddelek za operativno planiranje proizvodnje** v zvezi s poslovnim poročilom meni, da bi se pri reprezentančnih in potnih stroških lahko obnašali bolj stabilizacijsko. Planirana finančna sredstva za uvajanje nove proizvodnje naj bi se res koristila samo v te namene, ne pa da z njimi krijejo subjektivne napake, ki se pojavljajo v proizvodnji. Vprašuje tudi, kakšen pisarniški material se uporablja pri uvajanju nove proizvodnje, kjer je planiranih 1.100.000 din in porabljenih 931.186 din sredstev. Menijo, da tako visoka postavka ni realna (če je to res pisarniški material?) Razen omenjenih so se v tej delovni skupnosti sestale tudi SDS **oddelek za študij dela in časa, priprava vzorcev, energetske gospodarstvo ter laboratorij hladne valjarne Bela**.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

Popravek:

V zadnji številki Železjarja smo zapisali, da »SDS zavijalnice željarnje ne podpira predloga, da bi zaradi stabilizacije delali na vse proste sobote, samo v primeru, da (bolj jasno bi bilo »čas«) bi bil mesečni plan zaradi pomanjkanja delavcev ogrožen ali nujnih naročil za izvoz.«

Ker vodja te SDS meni, da je sedaj mogoče razumeti, kot da SDS ne podpira stabilizacijskih prizadevanj, objavljamo dobeseden prepis zapisnika, kjer pod drugo točko: »Stabilizacijski ukrepi za leto 1980« piše: »Ne strinjajo se, da se dela na vse proste sobote, kajti plan je bil sprejet na 184 ur delavca na mesec. Razen če bo to nujno potrebno, kadar bo mesečni plan ogrožen vsled nepredvidene odsotnosti delavcev ali nujnih naročil za izvoz. SDS je predlagala, da se v akcijskem programu cilj 1 pod toč. b. to upošteva. Kritično so ocenili nabavo slabe žice, katero so potem vrgli v reno.« Pod prvo točko »Poslovno poročilo za TOZD Željarna in Žj« zapisnik navaja: »Kar se tiče slabega dela, pa so mnenja, da se dela po stabilizacijskem programu in akcijskem programu, katerega je že sprejel odbor za gospodarstvo in DS TOZD Željarna.«

Nesporazum — najbrž pri obnavljanju zapisnikov SDS ni edini, le da vodje SDS vselej ne intervenirajo — je kaj lahko pojasniti. Če se namreč bralec vpraša: »S čim se ne strinjajo?«, če ima v mislih, da se skupina pod to točko opredeljuje do neklih predlaganih stabilizacijskih ukrepov, si bo pač odgovoril, da »ne strinjajo z enim izmed predlaganih stabilizacijskih ukrepov.« Da do podobnih nesporazumov torej ne bi prihajalo, bi bilo zaželeno, da bi vodje SDS zapisnike pisali čimbolj jasno, pa tudi čitljivo (na CPSI običajno dobimo že slabo čitljivo tretjo kopijo). Razumljivo pa je, da se »telegrafskemu« stilu vodje SDS najbrž pri pisanju zapisnikov ne morejo izogniti.

B. L.

VLOGA SINDIKATA V DISCIPLINSKEM POSTOPKU

Skupna disciplinska komisija temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti Železarne opravlja zanje funkcijo disciplinskega organa že drugo mandatno obdobje. Pri delu disciplinske komisije sodelujejo tudi osnovne organizacije sindikata TOZD in delovnih skupnosti.

Sindikati naj bi aktivno sodelovali v disciplinskem postopku, hkrati pa posredovali tudi mnenja o delavcih, ki so kršili delovno obveznost in so v postopku. Mnenja, ki jih je do sedaj sindikat predložil disciplinski komisiji, razen redkih izjem, ne ustrezajo. Zato v tem zapisu želimo poudariti vlogo sindikata in pomen mnenj o delavcih, ki so v disciplinskem postopku.

V organizacijah združenega dela — v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih — ima sindikat poseben ustavno pravni položaj. Tak položaj mu določa zakon o združenem delu, in sicer, da lahko aktivno sodeluje v vseh fazah disciplinskega postopka.

Disciplinski postopek je vedno dvostopen. Sindikat lahko sodeluje na obeh stopnjah, na prvi pred disciplinsko komisijo, na drugi pa v postopku pred delavskim svetom temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti.

Sindikati lahko zastopajo delavca, če on to zahteva, če s tem soglaša ali ne zahteva, ali ne soglaša, predvsem kadar so kršene njegove temeljne pravice — pravica do samoupravljanja oziroma pravica do odločanja. Sindikat lahko nudi delavcu ustrezno pravno pomoč s tem, da bo zaprosil za ustreznega strokovnjaka, ki najbolj pozna zakonodajo s področja delovnih in samoupravnih razmerij, da bi v njegovem imenu v postopku pred disciplinsko komisijo oziroma pred delavskim svetom zastopal delavca, zagovarjal njegove pravice, obveznosti in odgovornosti.

Disciplinska komisija mora obvestiti sindikat, da lahko predloži mnenje o delavcu, ki je v postopku, delavski svet pa mora od sindikata zahtevati mnenje o delavcu, v primeru, če ta ugovarja.

Na mnenje sindikata disciplinska komisija in delavski svet nista vezana, niti ni potrebno dati kakršnokoli pojasnila, če ga ne upoštevata. Mnenje sindikata omogoča disciplinski komisiji, pa tudi delavskemu svetu, da o zadevi lažje in objektivneje odločata, ne pa, da je to mnenje največkrat navodilo, kako se naj delavca obravnava in kaznuje ter kako naj disciplinska komisija oziroma delavski svet odločata.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

DELOVNA SKUPNOST ZA EKON., TKR IN NOVOGRADNJE

Konstituantna seja izvršnega odbora je bila 25. februarja. Predlagana konstituenta izvršnega odbora je bila po obravnavi sprejeta s pripombo, da se formira tudi kadrovska komisija (priprave na volitve in podobno). Predsednik izvršnega odbora je Anton Košir.

Za vse delavke bodo ob njihovem prazniku organizirali v petek, 7. marca, v zgornjih prostorih restavracije Kazina kratek kulturni program, v katerem bo sodeloval pevski zbor Blaž Arnič.

Predsednik je članom izvršnega odbora posredoval zaključke konference sindikata Železarne in predlog, da se višina regresa na zaposlenega poveča na 2000 din, za nezaposlene svojece pa ostane ista.

Izvršni odbor je ugotovil, da niso prejeli potrebnega gradiva o zaključnem računu za obravnavo in oblikovanje stališč. Zelo so kritizirali tak način, predvsem pa prekratek rok za obravnavo. Kljub temu priporočajo vsem SDS, da organizirajo razpravo o zaključnem računu do seje delavskega sveta delovne skupnosti ter agancirajo take razlagalce, ki že dobro poznajo vsebino zaključnega računa. Izvršni odbor zaključni račun posreduje pravčasno. Komisijo za samoupravljanje so zadovoljili, da pripravijo predlog o postopku obravnave in sprejemanja različnih samoupravnih aktov.

Za nakup slovenskih knjig za knjižnico na Koroškem so odobrili 1000 din. Nagradili so tudi tajnico izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata s 1500 din, ker vestno piše poročila.

Prejšnje člane izvršnega odbora so obdarili s knjigami in se jim zahvalili za sodelovanje.

TOZD JEKLARNA

Prvega sestanka izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarna, ki je bil v ponedeljek, 3. marca.

Navajamo nekaj primerov mnenj: »Delavca se lahko obračuna zaradi izostankov.« — »Delavca je treba obravnavati po pravilniku.« — »Delavca naj se kaznuje po samoupravnem sporazumu.« — »Strinjamo se z vodjem TOZD.« — »Dana je zakonita podlaga, da se delavca lahko obravnava pred disciplinsko komisijo.«

Takih primerov bi lahko naštevali še več, toda ne z namenom, da bi to izvenilo kot očitke sindikatu, da so nepravilni. Iz njih le ugotovimo, da sindikat temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ni dovolj poskrbel za svoj ustavno pravni položaj, ki mu ga konkretizira zakon o združenem delu. Odgovorni v sindikatu se bodo morali tudi bolj seznaniti z vsebino disciplinskega postopka, vedeti pa bi morali že sedaj, da disciplinska komisija za ugotovljeno odgovornost kršitve delovne discipline izreka le ukrepe in ne kazni.

Mnenje o delavcu, ki je kršil delovno obveznost in je v postopku pred disciplinsko komisijo, ali kadar delavec ugovarja na odločitev disciplinske komisije in je postopek pred delavskim svetom, je javna listina in naj bi vseboval:

- delavčev odnos do dela; njegovo prizadevanje, vestnost, usvarjalnost, uspešnost ali kršitev drugih odnosov v razmerjih pri delu;
- delavčev odnos do sodelavcev; medsebojno delo, zalsti delo v skupini.

ZA ZNIŽANJE BOLEZENSKE ODSOTNOSTI

V stabilizacijskih prizadevanjih sodi med aktualna vprašanja tudi bolezenski stalež delavcev. Kdo naj razvozlja ta gordijski voz? Odgovor je: mi vsi na osnovi poštenosti. Tehnokratstvo ne pride v poštev, ampak objektivnost. Smo pač ljudje in se vse da rešiti na človeški način z malo dobre volje.

Kako znižati bolezenski stalež, je prvenstveno delo oddelka za zdravstveno in socialno varstvo. Predlagamo naslednje ukrepe, in sicer v dveh skupinah A in B.

A

1. Preventivni pregledi — razgovor z zdravnikom in psihologom o zdravju in morebitnih težavah pri delu.

2. Zdravnik, psiholog in družbene službe morajo motivirati delavce glede zdravlja in dela.

3. Z delavci v samskih domovih imeti kolektivni razgovor o nujnosti pomoči bolnim tovarišem.

4. Urediti glede kajenja v prostorih obratne ambulante Železarne.

5. Urediti družbeno prehrano glede malic in tovarniškega čaja.

6. Proučevanje socialnih problemov.

7. Delavce naučiti pravilnega dviganja težkih bremen.

8. Krepitev zobozdravstva.

9. Pri zdravljenju začeti z akupunkturo.

B

1. Zdravstveno socialna služba naj proučuje bolezenski stalež dnevno, mesečno in daje poročila.

2. Zdravstveno socialna služba naj ima redne razgovore z zdravniki.

3. Redni razgovori naj bodo tudi s kontrolorjem bolnikov.

4. Občasni razgovori z vodstvi TOZD.

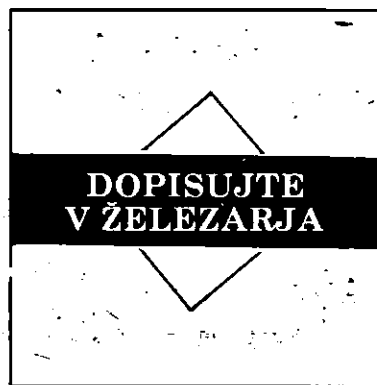
Omenjeni postulat lahko pomagajo pri znižanju bolezenskega staleža le pod pogojem, da pri akciji sodelujemo vsi.

Ob tej priliki je treba poudariti tudi tole: Tudi rešilne postaje so vključene v zmanjševanje bolezenskega staleža. Za primer navajamo, da je leta 1979 prišlo po pomoč na rešilne postaje 17.074 delavcev. Od teh jih je delalo naprej 15.897 in le 1134 delavcev je iskalo zdravniško pomoč.

Na rešilnih postajah je bilo torej izvršenih 37.877 storitev od tega 5401 prva oskrba poškodb, 11.678 preobvez, dajanje 6657 tablet proti bolečinam, 7606 raznih drugih medicamentov, 4693 delavcem je bil izmerjen krvni pritisk in 1847 je bilo nujenih inhalacijah. To ni majhen uspeh, ampak velik prispevek k stabilizaciji. Koliko bi bilo izgubljenih delovnih dni, če bi šli vsi ti delavci k zdravniku?

Zato zanesljivo lahko trdim, da rešilne postaje so in bodo rentabilne.

dr. Aleksander Rjazancev

SEJA SKUPŠČINE PODROČNE RAZISKOVALNE SKUPNOSTI

V petek, 21. marca, se bodo v Ljubljani sestali delegati na tretji seji skupščine področne raziskovalne skupnosti za geologijo, rudarstvo in metalurgijo (v nadaljevanju: PRS GRM). To skupščino sestavlja 40 delegatov uporabnikov in 37 delegatov raziskovalcev iz vse Slovenije. Vse temeljne organizacije in delovne skupnosti v Železarni tvorijo (skupaj s Tovarno verig Lesce, Grajskim dvorom Radovljica ter s Izolirko, PT Rožco, Vatrostalno z Jesenici) konferenco delegacij s tremi delegatskimi mesti v skupščini PRS GRM.

Zaradi uskladitve stališč ter skupnega delegiranja delegatov na 3. sejo skupščine PRS GRM se bo v četrtek, 20. marca, ob 6.15 sestala v salonu restavracije Železarne konferenca delegacij.

Delegati bodo na 3. seji skupščine PRS GRM obravnavali:

- poročilo o delu PRS GRM v letu 1979.

- program dela PRS GRM v letu 1980 in informacijo o predlogih raziskovalnih nalog za leto 1980.

- smernice o srednjeročnem programu raziskovalne dejavnosti za obdobje 1981–85.

- zaključni račun raziskovalne skupnosti Slovenije za leto 1979.

- predlog finančnega načrta raziskovalne skupnosti Slovenije za leto 1980 in usmerjanje sredstev raziskovalne skupnosti Slovenije v leto 1980 ter

- samoupravni sporazum o ustanovitvi sodišča združenega dela za področje raziskovalne dejavnosti SRS.

IZ POROČILA O DELU PRS GRM V LETU 1979 je razvidno, da se je skupščina PRS GRM lani sestala enkrat, njen izvršni odbor pa trikrat. Med važnejšimi znanstvenimi posvetovanji naj omenimo zlasti:

- poslovanje o znanstvenem in turističnem pomenu Postojnske jame v svetu,

- livarsko posvetovanje in

- metalurško posvetovanje (poročilo o tem je bilo objavljeno pod naslovom »Raziskovalna dejavnost

v metalurgiji danes in v bodoče« v reviji Raziskovalec, števil. 11/79).

Lani so posvetili več pozornosti programski in projektni usmeritvi raziskovalnega dela, tako da se je zmanjšalo število raziskovalnih nalog, ki so se združile v usmerjene raziskovalne programe.

Na področju medrepubliškega sodelovanja pa se je PRS GRM vključila v projekte: Surovine. Osnovna geološka karta SFRJ in Energija.

Iz programa dela PRS GRM povzemamo nekatere raziskave, ki jih je predlagal Metalurški inštitut Slovenskih železarn:

- raziskave tehnologije obdelave jekla s postopki sekundarne rafinacije (kvalitetna jekla za patentirano žico, nerjavno in cementacijsko jeklo, jeklo za poboljšanje),

- raziskave izboljševanja in lastnosti mikro strukture pri izdelavi jekel in intenziviranje proizvodnje preoblikovalnih obratov,

- optimizacija ogrevanja ingotov in bram, toplotne bilance režimov ipd.,

- osvojitve nekaterih novih vrst jekla, novih asortimentov iz domače nerjavne žice.

Vsi predlogi za skupne raziskave v letu 1980 na vseh področjih pa so objavljeni v Raziskovalcu (števil. 1-2/80 od strani 46 do 156).

V tabeli podajamo osnovne podatke iz zaključnega računa za leto 1979 in finančnega načrta za leto 1980 raziskovalne skupnosti Slovenije.

v 000 din					
Finančni načrt 1979	Realizacija 1979	INDEKS	Finančni načrt 1980	INDEKS	
I. PRIHODKI					
prenos	7.900	7.903	100	2.562	32
Izvirni prihodki skupnosti po 17. čl. samoupravnega sporazuma o temeljih plana posebne pogodbe	676.000	660.224	98	784.200	119
prispelki stanovanske skupnosti	2.000	4.391	220	2.000	—
anuitete kreditov	42.000	39.707	95	32.000	81
obresti po kreditih	4.100	5.311	130	4.000	57
ostali prihodki	1.000	18.495	1850	5.000	27
vrnjeni depozit	50.000	—	—	—	—
skupaj prihodki	783.000	736.031	94	829.762	113
II. SREDSTVA ZA IZVEDBO PROGRAMA RSS					
sredstva sklada B. Kidriča	739.750	689.654	93	764.460	111
sredstva za raziskovalni program	1.600	1.476	92	1.500	102
stanovanske raziskave	593.100	558.083	94	625.750	112
financiranje indok dejavnosti	9.000	8.897	99	3.700	42
financiranje znanstvenega tiska	31.800	31.681	100	37.220	117
financiranje znanstvenih sestankov	22.000	20.548	93	23.000	112
financiranje mednarodnih znan. sodel.	3.700	3.432	93	3.840	112
sofinanciranje investicij	2.000	1.651	83	3.150	191
kreditiranje investicij	26.200	10.694	41	9.500	89
sredstva za izvajanje kadrovske politike	24.000	28.662	119	20.000	70
	21.850	20.029	42	27.800	139
III. POSLOVNI STROŠKI					
stroški delovanja organov PRS in RSS	33.500	34.886	104	54.100	155
recenzije in ekspertize	4.000	4.836	121	5.600	116
informativne publikacije	2.500	2.145	86	2.500	116
poslovanje občinskih raziskovalnih skupnosti	2.800	3.524	126	4.100	116
stroški ustanovitve PORS	6.500	6.440	99	16.000	248
bančni stroški	—	—	—	5.000	—
provizije	4.500	4.930	110	5.700	116
OD in nagrade volj.	—	—	—	—	—
in imenovanim funkcionarjem	4.800	4.611	96	5.400	117
strokovna služba	8.400	8.400	100	9.800	116
IV. REZERVA					
tekoča rezerva	9.750	8.929	92	11.202	113
obvezni rezervni sklad	4.750	3.929	83	11.202	285
vezani depozit	5.000	5.000	100	—	—
Skupaj odhodki	783.000	733.469	94	829.762	113

Pretežni del sredstev za raziskovalno skupnost Slovenije združuje delavci v organizacijah združenega dela ter zavezanici od obrti in ostalih poklicev. Lani smo združili sredstva po prispevnih stopnjah 1,4 % od doseženega dohodka. Novembra tega prispevka ni bilo treba plačati, zato je bilo združeno za 2 % manj sredstev, kot je bilo planiranih. V jesenski občini smo lani združili približno 11,7 milijona dinarjev.

Sodišče združenega dela za področje raziskovalne dejavnosti v SR Sloveniji bo odločalo v sporih o samoupravnih pravicah in obveznostih, ki nastanejo v družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosih v Raziskovalni

skupnosti Slovenije, v občinskih raziskovalnih skupnostih ter v področnih raziskovalnih skupnostih ter v odnosih med temi skupnostmi.

Sodišče sestavljajo predsednik sodišča in 21 sodnikov, sodi pa v senatu treh sodnikov. Strokovna in administrativno tehnična dela za sodišče opravlja strokovna služba Raziskovalne skupnosti Slovenije. Sporazum o ustanovitvi sodišča združenega dela sprejemajo skupščine občinskih in področnih raziskovalnih skupnosti ter skupščina Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja
Nada Dejak

PRODAJA V FEBRUARJU POD PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

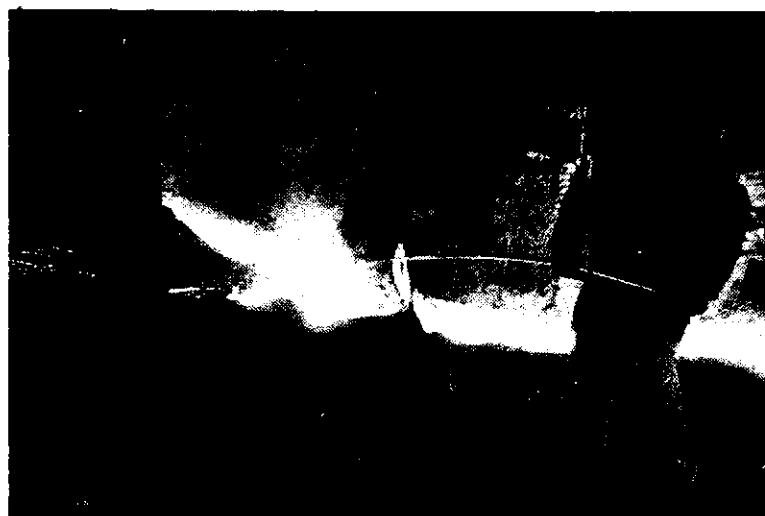
Gledano po posameznih TOZD so mesečni količinski plan prodaje presegli v TOZD Hladna valjarna Bela (10 %), in Jesenice (9 %). Vratni podobiji (11 %), Jeklovlek (3 %) in Željarna (6 %). Iste TOZD so presegle tudi planirano realizacijo razen TOZD Hladna valjarna Bela, ki zaradi največjega zaostanka za planirano prodajno ceno od vseh TOZD (18 %), za načrtovano vrednostjo zaostaja za 9 %. TOZD Livarna, Valjarna bluming-štel in Valjarna žice in profilov so tako količinsko kot tudi vrednostno

najbolj zaostale za načrti, saj se zaostanki gibljejo med 21 in 52 %. Kumulativni podatki v tabeli kažejo, da smo v prvih dveh mesecih letošnjega leta prodali skupno 73.212 ton naših izdelkov in s tem dosegli 1.145,9 milij. din osnovne realizacije. Z realizacijo storitvenih TOZD in ostalo realizacijo smo dobili še nadaljnjih 22,7 milij. din, tako da znaša kumulativna zunanja realizacija 1.168,6 milij. din. V primerjavi s planirano višino smo realizirali 93 % količine in 90 % vrednosti. Poprečna prodajna cena za to obdobje je 15.652 din/t, kar je za 2 % ali 362

din/t manj kot znaša prodajna cena za planirani asortiment. Štiri TOZD so v dveh mesecih letos presegle tako svoj količinski kot tudi vrednostni plan prodaje. Najboljše rezultate je dosegla TOZD Vratni podobiji — za 9 % presegla količinski plan in za 15 % vrednostnega, zaostaja pa najbolj TOZD Livarna, ki je imela za 43 % nižjo prodajo in z njo realizirala kljub 4 % višji doseženi prodajni ceni samo 59 % planirane realizacije.

Primerjava letošnjega izvrševanja z lanskoletnim pa kaže, da lanske kumulativne prodaje nismo dosegli v TOZD Livarna, Valjarna bluming-štel, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine in žičarna. Realizacija pa je letos zaradi višjih prodajnih cen presegla lanske leto v vseh TOZD razen v TOZD Livarna in Valjarna žice in profilov.

Simona Smolej

Ob plavžu (SK)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE ZA MESEC FEBRUAR 1980

TOZD	IZVRŠITEV FEBRUAR 1979			DRUŽB. PLAN FEBRUAR 1980			IZVRŠITEV FEBRUAR 1980			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	75,8	25.324	1.919.576	50	30.000	1.500.000	37,3	31.783	1.184.250	49,2	125,5	61,7	74,6	105,9	79,0
Valj. bluming-štel	4.958,5	12.750	63.219.297	7.170	16.327	117.064.497	5.502,5	16.268	89.515.371	111,0	127,6	141,6	76,7	99,6	76,5
- bluming	366,8	12.498	4.584.446	400	10.930	4.372.000	530,8	13.419	7.123.000	144,7	107,4	155,4	132,7	122,8	162,9
- štel	4.591,7	12.770	58.634.851	6.770	16.646	112.692.497	4.971,7	16.572	82.392.371	108,3	129,8	140,5	73,4	99,6	73,1
Valj. žice in prof.	2.821,4	7.840	22.118.185	2.340	10.622	24.854.690	1.290,0	9.217	11.797.582	45,4	117,6	53,3	54,7	86,8	47,5
Valj. debele ploč.	8.745,5	11.725	102.542.673	8.480	13.478	114.292.426	8.062,0	13.946	112.433.090	92,2	118,9	109,6	95,1	103,5	98,4
Hlad. valj. Bela	7.694,8	13.577	104.471.388	8.050	18.502	148.941.717	8.877,9	15.218	135.100.418	115,4	112,1	129,3	110,3	82,3	90,7
Hlad. valj. Jesenice	2.475,1	13.492	33.392.687	2.360	16.700	39.412.000	2.564,1	16.800	43.076.595	103,6	124,5	129,0	108,6	100,6	108,3
Žičarna	4.533,7	14.623	66.297.070	4.660	18.280	85.186.030	4.145,1	18.825	78.029.527	91,4	128,7	117,7	89,0	103,0	91,6
Profilarna	1.903,8	12.852	24.468.709	1.860	13.996	26.033.111	1.815,0	15.774	28.630.175	95,3	122,7	117,0	97,6	112,7	110,0
- HOP	1.737,5	11.779	20.485.969	1.720	12.398	21.323.721	1.662,1	14.473	24.055.989	95,7	122,9	117,5	96,6	116,7	112,8
- ronđele	28,6	30.904	885.336	20	34.229	684.580	44,0	35.048	1.542.303	153,8	113,4	174,2	220,2	102,4	225,3
- stebri. + distančn.	67,1	14.557	977.364	10	20.781	207.810	28,2	18.745	528.373	42,0	128,8	54,1	282,0	90,2	254,3
- diski	70,6	30.329	2.140.040	110	34.700	3.817.000	80,7	31.022	2.503.510	114,3	102,3	117,0	73,4	89,4	65,6
Skladišče 38	1,4	27.220	37.944	170	29.050	4.938.500	12,1	28.909	324.121	864,3	98,5	854,2	7,1	92,3	8,6
Vratni podobiji	51,7	25.709	1.329.108	100	27.050	2.704.996	111,4	28.661	2.969.500	215,5	103,7	223,4	111,4	98,6	109,8
Jeklovlek	1.753,5	21.775	38.181.590	1.830	24.714	45.225.916	1.890,9	26.101	48.351.701	109,1	119,9	129,3	103,3	105,6	109,1
Elektrode	1.734,8	9.911	17.193.826	2.230	15.128	33.736.220	2.057,2	15.522	31.932.531	118,6	156,6	185,7	92,3	102,6	94,7
- elektrode, var. žica,															
- prašek, masa, Emona	1.550,4	10.976	17.018.156	2.230	15.128	33.736.220	1.887,4	16.848	31.798.500	121,7	153,5	186,9	94,6	111,4	94,3
- ognjevarni mat.	184,4	953	175.670				189,8	789	134.031	92,1	82,8	76,3			
Željarna	954,8	9.071	8.660.986	990	8.977	8.887.610	1.048,5	8.839	9.276.024	109,9	97,4	107,1	106,0	98,5	104,4
OSNOVNA REALIZACIJA	37.704,8	(12.832)	483.833.039	40.290	(16.202)	652.777.713	37.405,0	(15.890)	593.620.865	99,2	123,8	122,7	92,8	98,1	90,9
Realizac. storitev TOZD			8.614.103			4.072.652			3.755.049			43,6			92,2
Ostala realizacija															
Skupno realizacija			3.461.948			9.736.245			9.839.372			284,2			101,1
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	37.704,8	(13.152)	495.909.090	40.290	(16.545)	666.586.610	37.405,0	(16.234)	607.215.286	99,2	123,4	122,4	92,8	98,1	91,1

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE OD I - II 1980

TOZD	IZVRŠITEV OD I - II 1979			DRUŽB. PLAN I - II 1980			IZVRŠITEV OD I - II 1980			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	171,4	23.925	4.101.740	110	30.000	3.300.000	62,7	31.171	1.954.173	36,6	130,3	47,6	57,0	103,9	59,2
Valj. bluming-štel	10.927,9	12.785	139.711.254	14.050	16.049	228.489.414	10.613,0	16.411	174.168.104	97,1	128,4	124,7	75,5	102,3	77,2
- bluming	1.114,6	11.298	12.592.993	800	10.781	8.624.900	954,4	13.003	12.410.720	85,6	115,1	98,6	119,3	120,6	143,9
- štel	9.813,3	12.954	127.118.261	13.250	16.367	216.864.514	9.658,6	16.747	161.757.384	98,4	129,3	127,2	72,9	102,3	74,6
Valj. žice in prof.	5.340,7	8.025	42.859.050	4.950	9.866	48.638.630	3.081,2	9.086	27.992.265	57,7	115,2	65,3	62,2	92,1	57,3
Valj. debele ploč.	16.413,7	11.688	191.847.505	16.380	13.257	217.140.972	15.936,6	13.785	219.682.246	97,1	117,9	114,5	97,3	104,0	101,2
Hlad. valj. Bela	15.554,4	13.403	208.482.381	15.420	18.499	285.251.274	14.851	14.851	260.548.139	112,8	110,8	125,0	113,8	80,3	91,3
Hlad. valj. Jesenice	4.756,3	13.518	64.296.859	4.590	16.700	76.653.000	4.976,7	16.699	83.107.908	104,6	123,5	129,3	108,4	100,0	108,4
Žičarna	9.013,8	14.516	130.841.089	9.150	18.274	167.210.060	7.926,2	16.684	148.094.962	87,9	128,7	113,2	86,6	102,2	88,6
Profilarna	3.367,3	11.880	40.003.500	4.150	14.041	58.271.983	3.444,3	15.237	52.482.088	102,3	128,3	131,2	83,0	108,5	90,1
- HOP	3.137,6	10.949	34.353.976	3.860	12.566	48.506.203	3.118,6	14.083	43.913.816	99,4	128,6	127,8	80,8	112,1	90,5
- ronđele	44,5	25.830	1.150.087	40	34.229	1.369.160	44,0	35.048	1.542.303	98,9	125,7	134,1	110,0	102,4	112,6
- stebri. + distančn.	74,7	15.282	1.141.715	20	20.781	207.810	28,2	18.745	528.373	182,5	113,2	206,6	681,5	83,3	567,4
- diski	110,5	30.391	3.357.722	230	34.700	7.981.000	145,4	32.057	4.662.756	131,6	105,5	138,9	63,2	92,4	58,4
Skladišče 38	1,8	26.814	48.775	330	28.050	9.586.500	12,7	25.654	325.399	705,6	95,7	627,1	3,8	88,3	3,4
Vratni podobiji	95,3	25.226	2.404.337	190	26.074	4.954.046	207,3	27.503	5.700.659	217,5	109,0	237,1	109,1	105,5	115,1
Jeklovlek	3.263,8	21.594	69.181.822	3.570	24.704	88.192.833	3.626,9	25.820	93.646.959	113,2	119,6	135,4	101,6	104,5	106,2
Elektrode	3.287,5	12.532	41.199.078	4.250	15.105	64.196.620	3.733,4	15.494	57.843.707	113,6	123,6	140,4	87,6	102,6	90,1
- elektrode, var. žica,															
- prašek, masa, Emona	2.962,5	13.811	40.914.608	4.250	15.105	64.196.620	3.427,4	16.812	57.621.579	113,7	121,7	140,8	80,6	111,3	89,8
- ognjevarni mat.	325,0	875	284.470				306,0	726	222.128	94,2	83,0	78,1			
Željarna	2.003,9	9.775	19.588.215	1.940	8.932	17.328.900	2.047,0	9.964	20.395.971	102,2	101,9	104,1	105,5	111,6	117,7
OSNOVNA REALIZACIJA	74.137,8	(12.876)	954.565.605	79.080	(16.014)	1.266.414.232	73.211,7	(15.652)	1.145.945.580	98,8	121,6	120,0	92,6	97,7	90,5
Realizac. storitv. TOZD			8.614.103			8.604.486			6.849.970			79,5			79,6
Ostala realizacija vključe.															
Družbena prehrana			14.913.139			18.625.860			15.779.588			105,8			84,7
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	74.137,8	(13.193)	978.082.847	79.080	(16.359)	1.293.644.578	73.211,7	(15.962)	1.168.575.138	98,8	121,0	119,5	92,6	97,6	90,3

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

RAZGLABLJANJE O BODOČNOSTI AVTOMOBILA

Poleg izredno povečane cene je preteklo desetletje prineslo še drugo važno spremembo, povezano z nafto. Danes je prvič po nastopu »naftne dobe« letno naraščanje porabe večje kot odkrite nove rezerve. Tako so prvič znane rezerve iz leta v leto manjše. Zato nekateri že govorijo, da je že viden konec »naftne dobe«. Pri tem se postavlja tudi že neizogibno vprašanje: Ali imamo nadomestila za nafto?

Danes veljajo alkoholi, tekoča goriva izdelana iz premoga in nafta iz oljnih škrljavcev za mnogo obetajše nadomestke za nafto kot pogonsko gorivo za avtomobile. Tehnologija za vsa ta goriva je sicer v osnovi znana, pri praktični uporabi pa pogosto nastajajo težave. Predvsem je njihova masovna proizvodnja povezana še z neresenimi socialnimi, ekonomskimi in ekološkimi problemi. Zato so izgledi, da bo mogoče že v bližnji prihodnosti nadomestiti bencin z vsestransko zadovoljivim gorivom, zelo slabi in nezadovoljivi.

Iz tega razloga ni presenetljivo, da je mnogo naporov usmerjenih v razvijanje pogonskega motorja, ki ne bi uporabljal tekočega goriva. Prvi na seznamu je stari elektromobil. Ta je danes še vedno navezan na praktično nespremenjeno osnovo z akumulatorji in zato obstajajo razni dvomi, če bo mogoče doseči v zvezi s tem bistvene izboljšave. Razvijanje novih vrst akumulatorjev se je dejansko šele začelo. Danes — in kaže, da bo tako še dalj časa — velja, da je avtomobil na električni pogon ne samo dražji, temveč ima tudi manjšo zmogljivost kot konvencionalni avtomobil. Poleg tega sta njegovi slabosti tudi majhen akcijski radij in kratka življenjska doba akumulatorjev.

Iz vsega tega je razvidno, da danes še ni na razpolago ceneneh in zadovoljivih nadomestil za nafto, niti zanesljivih in ekonomičnih avtomobilov, ki ne bi uporabljal kot pogonsko gorivo naftne derivate. Zato zaenkrat ostaja edini možni izhod iz krize prizadevanje za zagotovitev čim bolj uspešnega varčevanja z nafto. Pri avtomobilu obstajajo tri možnosti:

1. Proizvodnja tehnično čim bolj učinkovitih avtomobilov.
2. Razvijanje nadomestnih možnosti v avtomobilski tehniki.
3. Razvijanje nadomestnih možnosti za privatni avtomobil kot splošno prometno sredstvo.

POVEČANJE U

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽITVI TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA V DELOVNO ORGANIZACIJO ŽELEZARNA JESENICE

29. člen

Z udeležbo v skupaj ustvarjenem prihodku pridobivajo prihodke vse v faznem proizvodnem procesu povezane temeljne organizacije. Na ta način ne pridobivajo prihodka temeljna organizacija Vzdrževanje, temeljna organizacija Remontne delavnice, temeljna organizacija Strojne delavnice, temeljna organizacija Transport in temeljna organizacija Družbena prehrana. Pri oblikovanju deleža na skupnem prihodku TOZD Hladna valjarna Bela se upoštevajo tudi določbe pogodbe o skupnem vlaganju.

Pri skupnem prihodku so temeljne organizacije, ki sodelujejo v fazni proizvodnji, udeležene na osnovi priznanih stroškov delovnih predmetov in delovnih sredstev ter vloženega živega in minulega dela.

X. MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA DELAVCEV

a) Splošne določbe:

187. člen

Delavci TOZD so sporazumni, da s tem sporazumom urejajo skupne osnove in merila s področja delovnih razmerij, ki izvirajo iz skupnih interesov združevanja v delovno organizacijo. Skupne osnove in merila delavci v TOZD določajo zaradi izenačujočega položaja delavcev v združenem delu vseh TOZD in da bodo po načelih vzajemnosti in solidarnosti skrbeli za izboljšanje družbenega in osebnega standarda vseh delavcev v Železarni.

187.a člen

Uresničujoč pravico dela z družbenimi sredstvi delavci v TOZD ustvarjajo take družbene, materialne in humane pogoje, ki zagotavljajo zlasti:

- da se uveljavljajo in izpolnjujejo delavčeve in druge sposobnosti tako, da se razvija kot celovita in ustvarjalna osebnost;
- da se v organizaciji delovnega procesa in v upravljanju uveljavljajo strokovna izobrazba in z delom pridobljena delovna zmožnost vsakega delavca;
- da se delovni proces organizira, razvija, pospešuje in vodi tako, da vzpodbuja razvoj osebnosti in z delom pridobljenih delovnih zmožnosti vsakega delavca;
- da se z delom pridobljena delovna zmožnost delavca ugotavlja in meri po rezultatih njegovega dela in po njegovem osebnem prispevku k povečanju dohodka;
- da delavec pridobiva osebni dohodek po rezultatih svojega dela in osebnem prispevku, ki ga je s svojim živim in minulem delom dal k povečanju dohodka temeljne organizacije;
- da delavec skupaj z drugimi delavci ureja medsebojna razmerja pri delu.

187.b člen

Pri sprejemanju novih delavcev bodo delavci TOZD dajali prednost tistim delavcem, ki so postali invalidi, oziroma delavcem, ki imajo zmanjšano delovno zmožnost, pa v njihovi TOZD ni ustreznih nalog in del, kakor tudi štipendistom, ki jih je TOZD štipendiral, pa ni prostih del in nalog in tistim delavcem, katerih delo ni več potrebno v TOZD zaradi ekonomskih težav, tehničnih in tehnoloških sprememb ter organizacijskih izboljšav, skladno s strokovno izobrazbo oziroma z delom pridobljeno delovno zmožnostjo vseh teh delavcev.

187.c člen

Delavci TOZD so sporazumni, da bodo enotno s skupnimi samoupravnimi akti urejali:

- določanje dnevnic, potnih stroškov, kilometrin, teren-skih dodatkov in drugih nadomestil;
- postopek sprejemanja delavcev na delo.

187.d člen

V vsaki TOZD delavci s samoupravnim splošnim aktom določijo razvid del in nalog, ki izhaja iz njihove dejavnosti. Opis del in nalog mora biti v skladu s samoupravnim sporazumom o enotni metodologiji za sestavo razvida del in nalog.

187.e člen

Z delom pridobljena delovna zmožnost je strokovna usposobljenost, katero si delavec pridobi z večletnim opravljanjem določenih del in vztrajnim izobraževanjem ob delu ter je z doseženimi delovnimi uspehi dokazal, da je usposobljen za opravljanje teh del oziroma nalog.

V okviru TOZD je mogoče pridobiti le strokovno usposobljenost za opravljanje določenih del oziroma nalog, ne pa tudi strokovno usposobljenost, ki se pridobi z rednim šolanjem.

Z delom pridobljeno delovno zmožnost ugotavlja posebna strokovna komisija, ki jo imenuje odbor za delovna razmerja TOZD. Postopek ugotavljanja z delom pridobljene delovne zmožnosti določa pravilnik o delovnih razmerjih TOZD. Delo oz. naloge, za katera se pridobi z delom pridobljeno delovno zmožnost, se določijo v razvidu del oziroma nalog.

b) Razporejanje delavcev med temeljnimi organizacijami:

188. člen

Delavci TOZD so sporazumni, da se med trajanjem delovnega razmerja delavec lahko razporedi na vsako delo oz. nalogo v drugo temeljno organizacijo v primerih višje sile, ki je že nastopila ali pa se neposredno pričakuje (potres, poplava, požar in druge elementarne nesreče) in v izjemnih okoliščinah, kot so:

- reševanje človeških življenj in zdravja;
- kvar surovin ali materiala, ki bi povzročil zastoj delovnega procesa;
- pomanjkanje surovin, materiala, energije;
- če se pojavi potreba po delavcih določne strokovne izobrazbe;
- večje okvare, ki so povzročile zastoj v delovnem procesu;
- začasna nadomestitev nepredvidenega izostanka delavcev;
- začasne potrebe po povečanju števila delavcev v drugi temeljni organizaciji;
- začasna zdravstvena nesposobnost delavca za svoje delo oz. naloge;

Začasna razporeditev lahko traja le tako dolgo, da se odpravijo posledice oz. preneha vzrok, ki opravičuje tako razporeditev.

O vsaki razporeditvi odloči poslovodni odbor, vendar mora svoj sklep najkasneje v petih dneh predložiti v presojo odbora za delovna razmerja prizadetih temeljnih organizacij. Ugovor delavca zoper tak ukrep ne odloži njegove izvršitve.

188.a člen

V primerih, navedenih v prvem odstavku tega člena, ima delavec pravico do osebnega dohodka, ki bi ga dosegel, če bi delal pri svojih nalogah in opravilih, če je to zanj ugodnejše, kakor tudi ostale pravice, ki jih je delavec pridobil in jih uresničuje v svoji TOZD.

188.b člen

Delavci TOZD so sporazumni, da je delavca mogoče razporediti iz ene temeljne organizacije v drugo temeljno organizacijo v sestavi železarne Jesenice in naslednjih primerih:

- kadar se skladno z zakonom ugotovi, da delavec iz kakršnihkoli razlogov ni zmožen opravljati nalog, v temeljni organizaciji pa ni ustreznih del oz. nalog;
- reorganizacija DO;
- uvajanje novih del in nalog v drugih TOZD;
- prerazporeditev delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, če po preteku mandatne dobe niso ponovno izbrani;
- če zaradi ekonomskih težav ter tehnoloških in drugih izboljšav delo delavca v TOZD ni več potrebno;
- vrnitev delavca iz JLA.

Delavca je možno v zgoraj navedenih primerih razporediti samo na dela oz. k nalogam, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljenim delovnim zmožnostim.

Proti odločitvi o prerazporeditvi ima delavec pravico vložiti zahtevo za varstvo pravic, če meni, da so kršene njegove pravice. Zahtevo vložijo delavci na delavski svet TOZD, v kateri dela.

Delavec sklone delovno razmerje v novi TOZD, ko da pisno izjavo, da pristopa k samoupravnemu sporazumu o združevanju dela delavcev v TOZD.

O razporejanju med TOZD sporazumno odločijo odbori za delovna razmerja prizadetih temeljnih organizacij, oz. na predlog individualnih poslovodnih organov ali na lastno pobudo.

188.c člen

Delavci so sporazumni, da bodo delovni in drugim invalidom omogočili zaposlitev v eni izmed TOZD, če v TOZD, kjer je delal delavec pred nastopom invalidnosti ni del oziroma nalog, ki bi ustrezale strokovni izobrazbi oz. delovni sposobnosti in zmožnosti invalida. Vsaka temeljna organizacija je dolžna delokrog nalog in opravil prilagoditi tudi zaposlovanju invalidov.

188.d člen

Delavci TOZD so sporazumni, da se delovni čas v okviru Železarne razporeja po naslednjih sistemih:

- obratovanje v neprekinjenem delovnem času;
- obratovanje v prekinjenem delovnem času;
- obratovanje v deljenem delovnem času;
- obratovanje v premakljivem delovnem času;

c) Delovni čas:

189. člen

Delavci TOZD so sporazumni, da se delovni čas v okviru Železarne razporeja po naslednjih sistemih:

- obratovanje v neprekinjenem delovnem času;
- obratovanje v prekinjenem delovnem času;
- obratovanje v deljenem delovnem času;
- obratovanje v premakljivem delovnem času;

Delovni čas traja 42 ur na teden. Delovni teden traja pet delovnih dni po osem ur na dan.

Z 42-urnim delovnim tednom se zagotavlja 274 delovnih dni, računano na povprečje enega leta.

189.a člen

Delavci TOZD so sporazumni, da v sistemu neprekinjenega obratovanja delovni čas traja:

- štiri dni, en dan je prost (4 + 1), razen po nočni izmeni, ko sta prosta dva dneva;
- šest dni, dva dneva sta prosta (6 + 2);
- dvanajst ur, 24 ur je prostih (12 + 24), razen po nočni izmeni, ko je prostih 48 ur;

V sistemu prekinjenega obratovanja delovni čas traja pet dni, dva dneva sta prosta (5 + 2).

V sistemu deljenega obratovanja, ki je odvisen od sistema dela in dejavnosti, delovni čas traja pet dni, dva dneva sta prosta (5 + 2).

V sistemu premakljivega obratovanja delovni čas traja pet dni, dva dneva sta prosta (5 + 2).

Razpored delovnih sobor je sestavni del letnega gospodarskega načrta TOZD.

189.b člen

Delavci TOZD so sporazumni, da se v sistemu neprekinjenega obratovanja delovnega časa v trajanju po osem ur na dan nepretrgoma z delom prične ob 6. 14. in 22. uri.

V sistemu deljenega delovnega časa po osem ur na dan pretrgano se z delom prične ob 6. 10. 14. in 18. uri, oziroma je delovni dan od 7. do 13. ure, v ponedeljkih in sredo pa od 16. do 19.30, če delavski svet TOZD ne odloči drugače.

Delo med 22. in 6. uro naslednjega dne je nočno delo in se šteje za poseben delovni pogoj.

189.c člen

Delavci TOZD, ki se odločijo za uvedbo premakljivega delovnega časa, po katerem bi se začel in koncel delovnega časa ne ujemal z začetkom in koncem delovnega časa delavcev drugih TOZD, morajo z organizacijskimi sklepi poskrbeti, da bo delovni proces v Železarni nemoteno potekal.

189.d člen

Kateri sistemi razporeditve delovnega časa se vpeljejo v TOZD, odločijo posamezni delavski sveti TOZD.

189. člen

Delavec ene TOZD lahko dopolnjuje delo v drugi TOZD tako, da doseže polni delovni čas. Tako delovno razmerje se oblikuje skladno s splošnimi akti prizadetih TOZD, predvsem na podlagi razvida del in nalog in soglasja odborov za delovna razmerja.

Delavec, ki dela polni delovni čas, sme izjemno delati še v eni temeljni organizaciji, vendar največ tretjino polnega delovnega časa, če je sprejeto soglasje obeh temeljnih organizacij.

d) Dopust:

190. člen

Delavec pridobi pravico do letnega dopusta po šestih mesecih nepretrganega dela, ne glede na to, ali dela polni ali skrajšani delovni čas.

Delavci TOZD so sporazumni, da ima delavec pravico do letnega dopusta sorazmerno času, ki ga je prebil na delu, če v koledarskem letu ne izpolni navedenega časovnega pogoja.

190.a člen

Letni dopust traja najmanj 18 in največ 30 delovnih dni v tekočem koledarskem letu.

Delavci TOZD so sporazumni, da se letni dopust poveča do pet delovnih dni delavcem, ki dopolnijo 50 let starosti, ne glede na starost pa delavcem, ki imajo priznan status invalidne osebe po posebnih predpisih in delavcem s telesnimi okvarami, in sicer v obeh primerih, če jim je priznana najmanj 60 % telesna okvara.

190.b člen

Delavec, ki je aktivno sodeloval v NOV z vstopom do 31. decembra 1944, ima 30 dni letnega dopusta.

190.c člen

Pri določanju dolžine letnega dopusta delavci TOZD upoštevajo naslednje skupne osnove in merila:

Delovni pogoji — težavnost in zahtevnost dela

Delovna doba	I. stopnja	II. stopnja	III. stopnja
	dnevi dopusta	dnevi dopusta	dnevi dopusta
do 5 let	21	19	18
od 5 — 15 let	25	23	22
od 15 — 25 let	28	26	25
nad 25 let	30	28	27

V I. težavnostno stopnjo spadajo delovne naloge, ki so ovrednotene z najmanj 14 ktg. ter delovne naloge, ki jih opravljajo delavci v neprekinjenem oz. prekinjenem delovnem času na tri izmene po sistemu 4 + 1.6 + 2 in 5 + 2.

V to težavnostno stopnjo spadajo tudi delovne naloge, ki jih delavci občasno opravljajo v troizmenskem obratovanju, — nočno delo v presledkih. Seštevek presledkov nočnega dela mora v tekočem letu trajati najmanj šest mesecev — 45 dni na nočni izmeni.

V II. težavnostno stopnjo spadajo delovne naloge, ovrednotene od 6 do 13. ktg. ali delovne naloge, ki jih delavci opravljajo na dve izmeni.

V to težavnostno stopnjo spadajo tudi delovne naloge, ki jih delavci opravljajo samo v popoldanskem času.

V III. težavnostno stopnjo spadajo delovne naloge, ki so ovrednotene do 5 ktg. in jih delavci opravljajo na eno izmeno.

Temeljna organizacija natančneje določi razvrstitev delavcev v posamezne stopnje.

Temeljne organizacije dodatno povečajo letni dopust delavcu še po naslednjih osnovah in merilih:

- za delovno dobo v istem TOZD oz. Železarni do 4 dni
- maternam z otroki mlajšimi od 7 let do 3 dni
- delovnim invalidom do 5 dni
- delavcem mlajšimi od 18 let za 7 dni

190.d člen

Delavci temeljnih organizacij so sporazumni, da se v izrabo letnega dopusta v nepretrganem trajanju vsteva tudi dan, za katerega je šestdnevni delovni teden krajši, npr. v sistemu 4 + 1 in 6 + 2 je katerikoli dan v tednu, v sistemu 5 + 2 je všteti dan sobota.

V izrabo letnega dopusta v pretrganem trajanju in v več delih vstevamo proste dneve oz. sobote po naslednji lestvici:

Dnevi dopusta	Prosti dnevi — sobote
za 7 dni	1 dan
od 8 do 14 dni	2 dni
od 15 do 21 dni	3 dni
od 22 do 28 dni	4 dni
od 29 do 35 dni	5 dni

Delavcu, ki dela v sistemu 4 + 1 ali 6 + 2, se prvi prosti dan šteje kot nedelja in se mu ta dan letni dopust ne piše.

Drugi prosti dan (eden ali dva) v tednu pa se šteje kot dela prosti delovni dan (prosta sobota) in se šteje v letni dopust.

e) Varnost pri delu:

191. člen

Delavci temeljnih organizacij v delovnem procesu nenehno ustvarjajo take razmere, ki zagotavljajo delavcem varno opravljanje del oz. nalog. Sočasno skrbijo delavci z ustreznimi ukrepi za varstvo širšega delovnega okolja, prav tako pa tudi za primerne delovne in življenjske razmere delavcev.

191.a člen

Delavci temeljnih organizacij solidarno zagotavljajo z razporejanjem delavcev na druga dela oz. naloge tako varnost, ki preprečuje nevarnost poklicnih obolenj.

191.b člen

Ukrepe za varnost pri delu v organizaciji, obveznosti delavcev ter odgovornost organov in delavcev, ki neposredno vodijo delovni proces, določajo posebni samoupravni splošni akti.

f) Izobraževanje delavcev:

192. člen

Delavci TOZD bodo v svojih samoupravnih aktih uvedli sistem in oblike izobraževanja, ki vključujejo kadrovske štipendiranje, izobraževanje ob delu ter funkcionalno izobraževanje in usposabljanje.

Pri tem bodo zagotovili delavcem, ki se izobražujejo, enake pravice, obveznosti in odgovornosti, skladno s planiranimi proizvodnimi in drugimi nalogami ter ugotovljenimi potrebami po splošnih, strokovnih, družbenoekonomskih in drugih znanjih.

192.a člen

Pri odločevanju o pravicah, obveznostih in odgovornostih pri izobraževanju bodo v TOZD upoštevali predvsem:

- izobraževanje mora biti v interesu TOZD oz. delovne organizacije;
- izobraževanje mora biti vezano na določene stroke oz. delovne naloge;
- psihofizične sposobnosti morajo ustrezati zahtevnostim delovnih nalog, za katera se delavci izobražujejo;
- delovna uspešnost.

g) Pripravnštvo:

192.b člen

Pripravnik mora biti vsakdo, ki ne izpolnjuje pogojev za takojšnje opravljanje samostojnega dela v svoji stroki.

Pristojni samoupravni organ TOZD je dolžan v okviru gospodarskega plana in skladno s sprejeto kadrovske politiko vsako leto do 15. januarja sprejeti sklep o številu pripravnikov za posamezne stopnje in vrste strokovnosti, ki jih bodo sprejeli in o tem obvestiti kadrovske sektor.

Kadrovske sektor je o tem dolžan do 31. januarja obvestiti Skupščino občine Jesenice.

Posebej se mora določiti število pripravnikov, ki bodo sklenili delovno razmerje za določen čas.

192.c člen

Delavci TOZD so sporazumni, da si pri usposabljanju pripravnikov medsebojno pomagajo tako, da se lahko pripravniki usposabljaajo tudi v drugih TOZD v okviru Železarne.

h) Enakopravni položaj delavcev v delovnih skupnostih:

193. člen

Delavci TOZD so sporazumni, da imajo delavci v delovnih skupnostih enake pravice, obveznosti in odgovornosti.

i) Skupna disciplinska komisija:

194. člen

TOZD ustanovijo skupno disciplinsko komisijo, ki ugotavlja in odloča o odgovornosti za kršitve delovne obveznosti in izreka ukrepe vsem delavcem TOZD in DS.

195. člen

Skupno disciplinsko komisijo sestavljajo po trije člani vsake TOZD in delovne skupnosti in 18 članov izvoljenih z liste zbora združenega dela skupščine občine Jesenice.

196. člen
Skupno disciplinsko komisijo volijo delavci neposredno po tri člane v vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti, predsednika, podpredsednika in člane z liste zbora združenega dela pa v vseh TOZD in DS.

197. člen
Sestavo petih članov skupne disciplinske komisije za obravnavo določi predsednik oz. eden od podpredsednikov. Pri tem mora biti en član komisije iz TOZD oz. DS, iz katere je delavec, ki je klican na odgovornost, en član pa z liste zbora združenega dela občinske skupščine.

198. člen
Ostane nespremenjen.

199. člen
Postopek za ugotavljanje odgovornosti se začne na zahtevo:
— delavskega sveta ali odbora za delovna razmerja,
— vodja temeljne organizacije ali predsednika poslovnega odbora v delovnih skupnostih vodja sektorja,
— odbora samoupravne delavske kontrole (temeljna organizacija, železarna),
— zbora delavcev,
— družbenega pravobranilca samoupravljanja ali sindikalne organizacije,
— pristojnega organa družbenopolitične skupnosti.
Vsak delavec, ki zve za kršitev delovne obveznosti, ima pravico dati pisno pobudo za uvedbo disciplinskega postopka: pošlje jo kateremukoli organu iz prejšnjega odstavka.
Če organ ne sprejme pobude delavca, mora navesti razloge. Ostali členi ostanejo nespremenjeni.

OBRAZLOŽITEV:

Najbolj bistvena sprememba samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo ZJ je vključitev TOZD Hladna valjarna Bela v tako imenovano fazno proizvodnjo, oziroma bo tudi ta TOZD z udeležbo v skupaj ustvarjenem prihodku pridobivala prihodke s tistimi TOZD, ki so povezane v faznem proizvodnem procesu. Pri oblikovanju deleža na skupnem prihodku TOZD Hladna valjarna Bela se bodo upoštevale tudi določbe pogodbe o skupnem vlaganju.

Skoraj povsem novo je poglavje o medsebojnih delovnih razmerjih delavcev. To so skupne osnove in merila za urejanje delovnih razmerij. To so določila o tem, kdaj je možno delavca razporediti iz ene TOZD v drugo v primerih višje sile in izjemnih okoliščinah ter drugih določenih primerih. Glede delovnega časa se poleg že znanih razporedov uvaja tudi možnost razporeditve delovnega časa v sistemu 12 ur dela, 24 ur prostih (12 + 24), razen po nočni izmeni, ko je prostih 48 ur. Poleg tega pa so določene tudi skupne osnove s področja dopustov, varstva pri delu, izobraževanja in pripravnosti.

Spremenjena so tudi nekatera določila o skupni disciplinski komisiji, kjer se predlaga, da se število zunanjih članov, ki jih je sedaj izvoljenih 9 z liste zbora združenega dela skupščine občine Jesenice poveča na 18 članov. Razlog za povečanje je v tem, da senati skupne disciplinske komisije zasedajo dva do trikrat tedensko pri tem pa mora biti v vsakem senatu tudi po en zunanji član. Glede na zaposlenost posameznih zunanjih članov je delo posameznih senatov oteženo. V preteklosti se je že dogajalo, da so se morale obravnave na disciplinski komisiji prelagati prav zaradi odsotnosti zunanjega člana. Zato je predlog za povečanje števila zunanjih članov utemeljen.

Ravno tako je tudi določeno kdo vse lahko zahteva oz. da pobudo za uvedbo disciplinskega postopka.

Po opravljeni 15 dnevni javni razpravi in usklajevanju pripomb bo razpisan referendum na katerem se bomo odločali o spremembah in dopolnitvah tega sporazuma.

Strojno čiščenje notranjosti glave Kaplanove turbine (SK)

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

NOV USTROJ SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI V LETU 1956

V kroniki za marec smo zapisali, da je delavski svet Železarne na svoji seji, 13. marca 1956, razpisal volitve v samoupravne organe železarne, pri tem pa tudi nekatere spremembe v ustroju. Te spremembe so predvidevale in napovedovale novo kvaliteto v delu samoupravnih organov, zato je prav, da jih bolj podrobno pogledamo in se spomnimo na prizadevanja pod geslom »samoupravljanje čim bliže neposrednemu proizvajalcu«.

Za uvod nekaj misli predsednika delavskega sveta Janka Smoleja iz poročila o delu delavskega sveta v podaljšani mandatni dobi na 2 leti. Podaljšanje mandatne dobe je ocenil kot koristno, saj se v enem letu delavec, ki je izvoljen v delavski svet, komaj prav znajde, pa mu že preneha mandat. Sej so takrat imeli zelo veliko. Skupaj je bilo 28 sej delavskega sveta. Največ pozornosti so posvetili vprašanjem, ki so bili osnova njihove dejavnosti: to pa so bili plani, poslovna poročila, proizvodni stroški, kvaliteta, produktivnost ter norme in racionalizacije. Veliko časa so posvetili tarifnim pravilnikom in delitvi dobička (takrat so ga imenovali »celotni sklad za samostojno razpolaganje«). Obravnavali pa so tudi delovne odnose, higiensko-tehnično varnost pri delu, delovno disciplino, socialno in zdravstveno zaščito, strokovno usposabljanje in problematiko komunne.

Novost v delu delavskega sveta te mandatne dobe so bile štiri komisije, ki so jih izvolili za predhodno strokovno obravnavo določenih vprašanj in pripravo predlogov. Izvolili so naslednje komisije: za ekonomska in finančna vprašanja, za novogradnje in investicijsko vzdrževanje, za družbeni plan in usklajevanje proizvodnje ter za pritožbe. To so bili

zametki kasnejših izvršilnih organov in so jih iz leta v leto izpopolnjevali.

K predlogu novega ustroja delavskega samoupravljanja v Železarni je predsednik dejal, da dotedanje delo delavskih svetov ni bilo takšno, kakršno so pričakovali. Temu so bili delno krivi tudi objektivni vzroki, zlasti pa to, da niso imeli potrebne gospodarske osnove. Zaradi tega so obravnavali tudi najmanjše podrobnosti, ki v bistvu sploh niso spadale v njihov delokrog. Zlasti je bilo to očitno v neproizvodnih obratih, kjer niso mogli upravljati niti s proizvodnimi sredstvi, ker jih niso imeli. Sestanki obratnih delavskih svetov so se tako prerodili v proizvodne, obratne ali več ali manj politične sestanke.

Poleg tega so menili, da je 24 obratnih delavskih svetov preveč, da takemu številu samoupravnih organov ni mogoče usmerjati dela, glede na gospodarsko stanje pa tudi ni bilo mogoče določiti takšne prisotnosti, ki bi jih za uspešno delo morali imeti. Menili so, da bo manjše število obratnih delavskih svetov z večjim obsegom prisotnosti lažje reševalo pomembnejše in odgovornejše naloge. Zaradi večjega teritorialnega obsega bodo morali opustiti drobne nepomembnosti, ki tako ali tako spadajo v pristojnost obratovodstev.

Na podlagi takšnih stališč in predloga sindikalne organizacije je delavski svet Železarne sklenil:

1. Volitve v delavski svet Železarne in v grupne delavske svete bodo 12. aprila 1956.
2. V delavski svet Železarne je treba izvoliti 67 članov (do takrat 101).
3. V grupne delavske svete je treba izvoliti naslednje število članov

PLAVŽ	SKUPAJ	15 članov
JEKLARNA	SKUPAJ	25 članov od tega
jeklarna	SKUPAJ	21 članov
elektropeč	SKUPAJ	4 člane
PROFILNE VALJARNE	SKUPAJ	35 članov od tega
Javornik I	SKUPAJ	23 članov
žična valjarna	SKUPAJ	7 članov
jeklovlek	SKUPAJ	7 članov
PLOČEVINSKE VALJARNE	SKUPAJ	25 članov od tega
Javornik II	SKUPAJ	14 članov
Valjarna 2400	SKUPAJ	9 članov

MATERIALNI STROŠKI TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA 3

— razvoj in izdelava prototipov izdelkov in naprav, ki so rezultat navedenih proučevanj in raziskav — vključno z izdelavo poskusnih serij.

Stroški pri osvajanju nove proizvodnje v novih tovarnah se štejejo med ustanoviteljske naložbe oziroma se krijejo v breme investicij, pozneje pa se v obliki amortizacije razporejajo na proizvodnjo. Med stroške raziskovanja in odkrivanja rudnega in drugega materialnega bogastva, ki imajo značaj materialnih stroškov, spadajo vsi stroški za raziskave in odkrivanje rudnega in drugega mineralnega bogastva, ki nimajo značaja investicij.

Pripominjamo, da je vprašanje obračunavanja in financiranja stroškov investicijskega in proizvodnega odkrivanja mineralnih surovin v rudnikih s površinsko proizvodnjo prej bilo urejeno z odredbo o financiranju in časovnem razmejevanju stroškov za odkrivanje mineralnih surovin v rudnikih s površinsko proizvodnjo. S to odredbo je bilo med drugim določeno naslednje:

»Stroški za investicijsko odkrivanje mineralne surovine so stroški v zvezi z deli pri odpiranju rudarskega polja oziroma pri njegovem usposabljanju za začetek redne proizvodnje. Obseg in trajanje del pri investicijskem odkrivanju mineralnih surovin se določijo na podlagi podatkov iz odobrenega investicijskega programa, če pa izdelava investicijskega programa ni obvezna, pa na podlagi podatkov iz odobrenega idejnega projekta. Stroški za investicijsko odkrivanje mineralnih surovin se določajo z investicijskimi elaborati, financirajo pa se iz investicijskih sredstev gospodarske organizacije ali iz investicijskih posojil. Stroški investicijskega odkrivanja materialnih surovin se štejejo v vrednost osnovnih sredstev in se obravnavajo enako kot druga osnovna sredstva OZD.

Stroški proizvodnega odkrivanja mineralnih surovin so stroški v zvezi z deli pri odstranjevanju zemlje, kamenja in drugega gradiva (jalovine), ki se ne uporablja kot mineralna surovina, so pa nad mineralno surovino, ki se izkorišča, in sicer med redno proizvodnjo na mestih, kjer je zaključeno investicijsko odkrivanje mineralne surovine. Obseg in rok trajanja del pri proizvodnem odkrivanju mineralne surovine se določijo po podatkih iz grafičnega prikaza ter dinamičnega plana proizvodnje, ki sta sestavni del investicijskega programa. Osnova za določitev obsega proizvodnega odkrivanja glede na mineralno surovino oziroma kot osnova za določitev povprečnega razmerja med količino mineralne surovine, ki jo je treba odkriti glede na količino jalovine, ki jo je treba odstraniti v določenem časovnem razdobju, služijo podatki, določeni z grafičnim prikazom (s strukturno karto) ter z dinamičnim planom proizvodnje oziroma na podlagi podatkov iz odobrenega odkrivanja mineralne surovine se štejejo med poslovne stroške gospodarske organizacije.

2. IZDATKI ZA DOLOČENA DELOVNA SREDSTVA, NPR.: IZDATKI ZA DROBEN INVENTAR IN EMBALAŽO.

Z izdatki za določena delovna sredstva so misljeni izdatki za porabljeni drobni inventar, avtomobilske gume in embalažo.

Med drobni inventar se po 1. točki prvega odstavka odloka o določanju stvari, ki se štejejo za drobni inventar (Uradni list SFRJ, št. 6/77 in 70/78) štejejo stvari (stroji, naprave, prevozna sredstva, sredstva za zvezo, standardna in posebna orodja, laboratorijska oprema, instrumenti in aparati, inventar in pohištvo), katerih uporabnostna doba je krajša od enega leta, in sicer ne glede na višino njihove posamične nabavne cene, ter stvari — opreme, katerih uporabnostna doba je daljša od enega leta, posamična nabavna cena pa nižja kot 3000 din, z izjemo stvari — opreme, ki je taksativno naštetja v 2. in 3. točki navedenega odloka.

3. IZDATKI ZA STROŠKE PRI OPRAVLJANJU POSAMEZNIH DEL ZA TOZD V ZVEZI Z USTVARJANJEM CELOTNEGA PRIHODKA.

Med izdatke za stroške, ki jih napravijo delavci pri opravljanju nekaterih del za TOZD v zvezi z ustvarjanjem celotnega prihodka, se štejejo:

a) nadomestilo za prevozne stroške

Nadomestila za prevozne stroške delavcev na službenih potovanjih se priznavajo do višine cene prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi.

Prevozna sredstva, ki jih delavec lahko uporabi za službeno potovanje, se določijo z nalogom za službeno potovanje, pri čemer je treba paziti, da bo s tem sredstvom mogoče opraviti službeno potovanje najbolj racionalno.

Izdatki za prevoz s taksijem v medkrajevnem prometu z določeno tarifo, če ni drugega javnega prevoznega sredstva (avtobus ipd.), ki ga je delavec uporabil na službenem potovanju, se lahko priznajo v polnem znesku, to je tudi nad ceno prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi.

S samoupravnim splošnim aktom se lahko predvidi možnost, da delavec (zaradi pomembnosti posameznih poslov, prometnih razmer ipd.) namesto avtobusa, železnice, letala ipd. lahko uporabi lastni osebni avtomobil na službenem potovanju. V tem primeru lahko znaša nadomestilo praviloma 30 odstotkov cene benzina za liter od kilometra poti. Možnost uporabe osebnih avtomobilov za službene namene morajo TOZD urediti v samoupravnih splošnih aktih. Če je delavec na službenem potovanju plačal tudi rezervacijo pri prevozu z javnim prevoznim sredstvom, ali če je plačal posebej tudi prevoz prtljage ipd., se tudi ti izdatki posebej priznajo, če so k obračunu stroškov priložena zadnja potrdila.

Nadomestilo za prevozne stroške delavcev na delo na terenu se priznava v materialne stroške do

višine cene prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi.

Nadomestila stroškov za prevoz delavcev na delo in z dela se štejejo v materialne stroške do višine, določene s samoupravnim sporazumom, če pa s samoupravnim sporazumom ni določena višina teh izdatkov, se to nadomestilo šteje med materialne stroške do višine cene prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi. S samoupravnim splošnim aktom je mogoče predvideti možnost, da delavec uporablja za prevažanje na delo in z dela lastni osebni avtomobil (zlasti, če ni organiziran javni promet). Nadomestilo za prevozne stroške se lahko izplača delavcu, (ki ne uporablja mesečne vozovnice) tudi v gotovini, le da mora delavec predložiti ustrezne vozovnice oziroma potrdilo prometne organizacije o višini cene vozovnice za prevoz na določeni relaciji. Če pa je z družbenim dogovorom določeno, da se ne izplačuje nadomestilo za prevoz delavcev na delo in z dela v gotovini, temveč z izdajanjem avtobusnih vozovnic, tedaj delavcu, ki za prevoz uporablja lastni osebni avtomobil, nadomestila ni mogoče izplačati v gotovini.

Nadomestilo za stroške prevoza delavca in članov njegove ožje družine ob preselitvi iz enega kraja v drug kraj, se štejejo med materialne stroške do višine, ki je določena s samoupravnim sporazumom, če pa ni določena s samoupravnim sporazumom, pa samo do višine cene prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi.

Nadomestilo stroškov za prevoz stvari in drugih predmetov gospodinjstva delavcev ob selitvi iz enega kraja v drug kraj, vključno z izdatki za pakiranje in razpakiranje, nakladanje in razkladanje ipd. se štejejo v materialne stroške do višine, določene s samoupravnim sporazumom, če pa ni določena s samoupravnim sporazumom, pa do višine dejanskih stroškov, ugotovljenih na podlagi priložene dokumentacije.

b) Dnevnice za službena potovanja

Službena potovanja so potovanja v določeni kraj zunaj sedeža TOZD in sicer na podlagi naloga pooblaščenega delavca zaradi opravljanja določenih poslov, razen tega pa tudi potovanja v drug kraj po nalogu TOZD, s katero delavec ni v delovnem razmerju, temveč po pogodbi zanjo opravlja določena dela.

Kraj sedeža TOZD je praviloma gradbeno območje mesta, kjer je sedež temeljne organizacije, v kateri je delavec zaposlen, kakor tudi območje v razdalji 10 km od gradbenega območja mesta.

Dnevnice za službeno potovanje mora izplačati tista TOZD, na račun katere je bilo službeno potovanje opravljeno. Čas trajanja službenega potovanja v kraj ni določen. Službeno potovanje v en kraj praviloma ne bi smelo preseči 30 dni. Izjemno lahko službeno potovanje traja tudi dalj kot 30 dni, pa tudi več kot 60 dni. Če je delavec poslan zunaj kraja svojega bivališča oziroma sedeža organizacijske enote, v kateri je zaposlen, da bi opravil dela za temeljno oziroma drugo OZD in ki naj bi v določenem kraju bival daljše časovno razdobje (npr. več kot tri mesece), tedaj je treba takšno opravljanje del šteti za delo na terenu.

(Se nadaljuje)

Javornik IV	SKUPAJ	2 člana
JAVORNIK VZDRŽEVANJE	SKUPAJ	15 članov
PREDELOVALNI OBRATI	SKUPAJ	31 članov od tega
hladna valjarna-žičarna	SKUPAJ	15 članov
žebljarna	SKUPAJ	5 članov
cevarna	SKUPAJ	6 članov
elektrodni oddelek	SKUPAJ	5 članov
ENERGIJA	SKUPAJ	15 članov
VZDRŽEVANJE JESENICE	SKUPAJ	31 članov od tega
mehanična delavnica	SKUPAJ	10 članov
konstruktorska delavnica	SKUPAJ	7 članov
elektrodelavnica	SKUPAJ	5 članov
gradbeni oddelek	SKUPAJ	9 članov
PROMETNI — TRANSPORT	SKUPAJ	21 članov od tega
prometni oddelek	SKUPAJ	14 članov
transport	SKUPAJ	7 članov
ŠAMOTNA	SKUPAJ	15 članov
LIVARNE	SKUPAJ	15 članov

OTK, komunalni oddelek, glavna pisarna, personala, garaža, MIS, OZOD, kapitalna izgradnja, nabava, nadzorna in gasilci niso imeli svojih obratnih ali grupnih delavskih svetov, volili pa so svoje predstavnike v delavski svet Železarne. Po tem razporedu in združevanju obratov v grupe smo dobili novo strukturo: 5 obratnih delavskih svetov (kot je že bilo) in na novo 6 grupnih delavskih svetov.

Navedeno odstopanje od načela »samoupravljanje čim bližje neposrednemu proizvajalcu« so zagovarjali z večjimi pristojnostmi grupnih delavskih svetov in obratnimi konferencami, na katerih bi člani delavskih svetov grup razlagali sklepe in stališča grupnega delavskega sveta. Zmanjšanje števila članov delavskega sveta Železarne pa so zagovarjali z ustanavljanjem komisij, kot pomožnih teles delavskega sveta.

Takšna razporeditev pa ni ostala dolgo. Že pri naslednjem razpisu so nastale spremembe. O tem pa v prihodnji številki ŽELEZARJA.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

TAJNA VARNOSTNA SLUŽBA KID NA JESENICAH

12

Prosi in upa, da bo vsaj zdaj dobil stanovanje, ker so se stanovanjci preselili v lastne hiše in je več delavskih stanovanj izpraznjenih. Vprašali so, če lahko od časa do časa predložijo svoje predloge in konkretne pritožbe.

Ljubljana, 4. avgusta 1938
Janko Jovan, l. r.

ODGOVOR NA PREDLOŽENE TOČKE

1. Zahteva je neutemeljena. Gospod Jovan je že dolgo svetnik KID in bi lahko ves ta čas prihajali k njemu z njihovimi predlogi. Zakaj se niso obrnili nanj za priporočila? Če tega niso storili, so sami krivi, ne pa KID. Razen tega ima in je imel vsakdo dostop do uprave KID in dejansko so takšni stiki tudi obstojali. Da so bili prek Jovana predloženi, je čisto pravilno in nas veseli, da se bo na ta način lahko marsikaj storilo z ožimi stiki glede navedenih pritožb.

a) Pritožba glede uradnikov ne drži, ker se je doslej ustreglo vsakomur iz te stranke, če je koga priporočila, če je le le moglo.

Med imenovanimi pa so strokovnjaki, ki smo jih ravnokar morali iskati. Proti strokovnjakom naj se nihče ne upira, ker je od njih odvisen napredek za vse. Dvomimo, da bi ti strokovnjaki ujavljali politiko v obrate, ker niso bili za to nameščeni. Večina od njih je prišla k nam direktno iz stroke in mi nismo vprašali po njihovem političnem prepričanju. Politika demoralizacija namrečencev ter sprejemanje glede na njihovo prepričanje naj že enkrat preneha.

b) Tudi glede položaja zadeva ne drži. Edino resnično je, da lahko napreduje vsakdo in med mojstri in predelavci se nahajajo ljudje povsem našega prepričanja. V mnogih primerih so prav vaši ljudje napredovali v uradniški stan iz delavskega položaja. Dokaz za to je javna kritika vseh skupin, da KID protežira samo ljudi iz ZZZ. Ta javna kritika vam je znana in se pojavi vsak teden. Te se ne more skriti.

c) O kakem zapostavljanju delavstva ZZZ še nismo slišali, pač pa bomo v časopisih o pritožbah teh ljudi. V okviru kolektivne pogodbe bi tako postopanje tudi ne bilo mogoče. Mi smo vedno obravnavali za vašo skupino posamezne primere, neresenih je ostalo samo nekaj. Iz tega je razvidno, da bi ZZZ že predložila, ko bi jih bilo več, če pa z njimi ni nastopila, je znamenje, da jih ni. Če pa posamezni obstojajo, naj se navedejo, da se o vsakem posebej ugotovi krivica. Če pa v tako velikem podjetju nastopi kaka izjema, tedaj naj se to ne smatra kot preganjanje kake skupine, taki primeri se lahko zgodijo in tudi povzročijo.

2. Vsakdo ima možnost predložiti kako zadevo in se zanjo pogajati. Vaš Kuhar je to že ponovno storil. In sicer v splošnih ali posameznih primerih. Torej ni resnica, da nimate možnosti nekaj predlagati in izbirati. V svojih obratih imate možnost potom zastopnikov predložiti svoje želje pri predsedstvu kakor tudi pri upravi. Sicer ste pa to že izvajali.

3. Sprejemni urad je pri nas tako urejen kot prav gotovo pri nobenem drugem podjetju. Kje omogoča delodajalec sodelovanje delavskih organizacij v tako velikem obsegu?

Iz pregleda je razvidno, da so ravno vaši ljudje najbolj napredovali: ZZZ je napredovala za 275 glasov, JSZ je dobila tudi 256 glasov več kot pri zadnjih volitvah. Vaša skupina je dobila skupno 990 glasov, torej 530 več kot lansko leto. Skupina, ki ji očitajte protekcije, je napredovala samo za nekaj več kot 400 glasov. Vi tudi veste, da se v industriji ne more vedno gledati na priporočila, da se morajo čisto sprejeti tudi vojaški povratniki zaradi njihovih kvalifikacij in da odločajo tudi servitutne pravice. Pristojna pa mora biti tudi strokovna izobrazba.

Tudi pri odpušilih se je tako postopalo, da so bili vaši zaščiteni. Zahtevali smo celo listke. Domačini pa so bili odpuščeni zato, ker so bile njihove liste nepravilne, kar je pojasnil tudi vaš zastopnik Kuhar. Torej krivda ne zadene KID, ampak so krive nepravilne liste. Pripomnimo pa, da je med 300 odpuščenimi samo okrog 15 članov ZZZ in še ti so bili odpuščeni pomotoma zaradi nepravilnih list. O kakem preganjanju ZZZ torej ne more biti govora, pač pa o njihovi zaščiti. Imeli smo že več pritožb, češ da ščitimo samo ZZZ.

4. Izbira zastopnikov se ni izvršila po političnem prepričanju, marveč po delavskih krogih. Nasprotno pa opazimo, da se ravno pri vaši skupini ljudje ne uveljavljajo v taki meri, kot je razvidno iz vaših zahtev. Vaši ugledni ljudje so se pritoževali nad svojimi pristaji. To so najbolj pokazali pri sprejemih, ko so nam vaši ljudje ponovno rekli, naj ne upoštevamo samo ZZZ, ker jih ZZZ nič ne briga.

KOMENTAR AVGUSTA KUHAJA, USLUŽBENCA KID O REZULTATIH VOLITEV DELAVSKIH OBRATOV ZA LETO 1938:

Zaupno
Gospod ravnatelj
Zadnjič sem vam sporočil o izidu volitev delavskih zastopnikov, ki je naslednji:

ZZZ je dobila 665 zastopnikov, pri nas Markič

SMRJ je dobila 461 zastopnikov, pri nas Čelesnik

JSZ je dobila 243 zastopnikov, pri nas Novak

NSZ je dobila 366 zastopnikov, pri nas Zupan.

Takrat sem že omenil, da je ZZZ dobila največ samo v malih obratih, kjer dela od 5 delavcev navzgor, pri velikih industrijah ni dobila dosti.

Če preračunamo oddane glasove delavstva za posamezne organizacije, dobimo, da je za

ZZZ glasovalo 4.900 delavcev.

Markič SMRJ glasovalo 13.000 delavcev.

Čelesnik JSZ glasovalo 7.000 delavcev.

Novak NSZ glasovalo 5.000 delavcev.

Zupan.

Služaj je namreč tak, da zastopa včasih zastupnik pet glasov, medtem ko zastopa zastupnik pri KID 220 glasov.

Vidimo torej, da je ostalo pri starem, kot je bilo in da sta najbolj močni SMRJ in staroklerikalci, katere na Jesenicah zastopa dr. Stanovnik. Tisti, ki bi rad postal župan in obremenil KID za razne davkatve, da bi občina lepše gospodarila.

17. marca 1937 je vodja tajne obveščevalne službe KID Lovro Humer dal naslednje poročilo (prevod):

Jesenice, 26. III. 1937

prepis na roko s črnilom Važno

Aretacija komunistov

Na osnovi prijave našega obveščevalca (ST) so se izvršile hišne preiskave pri naslednjih naših delavcih:

Janezu Egartu, Jožetu Egartu, Edvardu Giorgioniju, Andreju Zormanu, Francu Zormanu, Valentinu Vistru in Franju Federlu.

Franjo Federle in Janez Egart sta bila aretirana, ker so pri njih našli material, ki je zadostoval za aretacijo, medtem ko pri drugih niso našli nič takega, kar bi moglo aretacijo upravičiti.

Franjo Federle in Janez Egart sta bila na policiji na Jesenicah zasušana (kjer se je zlasti Federle zelo nedostojno obnašal ter zmerjal policijo kot plačanca KID in pandurja režima) in po zaslusanju odpuščena v sodnijske zapore v Ljubljani.

Ostali imenovani delavci so bili po zaslusanju odpuščeni, vendar so pod policijskim nadzorom, ker so sumljivi.

Prav to leto pa se začne v delavskih vrstah lomiti moč desnega krila SMRJ, katerega so predstavljali socialni demokrati in vodstvo SMRJ z obratnim zaupniškim zbiranjem prevzame levo krilo tega gibanja - komunistična partija. S tem je bilo tudi konec sektaštva v vrstah SMRJ. V delavskem gibanju je zavzel nov demokratičen odnos tudi do drugih delavskih strokovnih organizacij. Poraja in tudi izoblikuje se zamisel enotne fronte delavcev, kar je po zaključku druge svetovne vojne postala tudi resnica.

PLENUM NOVOIZVOLJENIH OBRATNIH ZAUPNIKOV NA JESENICAH

V soboto, 6. februarja 1937, je bil plenum obratnih zaupnikov za obrate KID. Od 2602 volilnih upravičencev je volilo 2381 delavec ali 90%. Za glavnega zaupnika je bil na Jesenicah predlagan Franc Rafnik, za tajnika Jože Čelesnik, za Javornik pa g. župnik Alojz Žnidar, za tajnika Viktor Stražisar. Obratni zaupniki JSZ in NSZ so se glavnemu zaupniku vzdružili.

Delavska pravica 9 z dne 25. februarja 1937:

Kovinarji Javornik. V nedeljo, 21. februarja 1937, je skupina kovinarjev imela sestanek svojega članstva, na katerem so tovariši, ki so bili na pogajanjih podali poročila o poteku pogajanj. O tem, ali naj se kolektivna pogodba podpisuje, ali ne, je bilo izvedeno tajno glasovanje. Govora je bilo tudi o volitvah v odbor krajevne bratovske skladnice. Volitve bodo 27. februarja 1937.

ZA ZAKLJUČEK SE KRATEK KOMENTAR

Iz teh nekaj dokumentov, če bi namreč objavili vse, bi jih bilo za debelo knjigo, se zelo jasno vidi vsa prefinjenost krugov vodstva hiše KID na Jesenicah in teška borba delavstva in njegovih predstavnikov z na vse pripravljenim velekapitalom.

Nadaljevanje

Tako se mu tudi ni prehujo upiralo, ko je slutil, da je Kristina nekako obvestila Zana. Kje se skriva Matic. Odredila je tudi njegovo vlogo. Ni mogel slutiti, da bo tako hudo. Njena odločitev, njena skrb, njena bolečina, si je mislil, ko je nerad pristal, da odpelje Matica in ga prepusti Zanu. Maticev upor, junaška smrt, predvsem pa sporočilo, da bo oče njegovemu vnuku, so vse sprevergli.

Segal je po steklenici, nagibal, vendar olajšanja ni občutil. Gledal je konjska hrbita in zavidal živalima, ki ne čutita podobne bolečine. Pri živalih je bolečina čutna, dokler so bolane, ranjene. Njega je prizadelo huje, globlje. Ne bo minilo s spanjem, ne v naslednjih dneh. Sčasoma ne bo tako hudo, ampak ob pogledu na hčer, vnuka, bo zmerom bolelo.

V to me je pripravila Kristina, brezsrčna, je začel togoten premisljati. V gospodarstvu je imela prav, z Maticem pa ne. To ji bo povedal. Zelo trdo, da bo tudi Kristino bolelo. Seveda, če je sposobna za takšne bolečine. Včasih se mu je zazdelo, da je brezčutna, vidi samo denar, v tem je srečna ali žalostna.

Razpregel je konja in ju privezal k jaslim. Stopil je v shrambo in se vrnil s peharjem ovsa. Bilo mu je premalo, pa je prinesel še v drugo.

Kristina se ni odšla spat. V kuhinji je brala časnik. Hladno je odzdravila. Kot da jo ne zanima, kje je bil, kako se je zgodilo. Le toliko je počakala, da mu pokaže, kako je tudi ona prečula del noči. Stopil je v gostilno, si zmešal briganec, spil, znova natočil in se z visokim, politrskim kozarcem vrnil v kuhinjo.

»Dragi, gospodar: opravil sem nalogo. Matica so napadli z bombami, pa se je sam ubil. Si zdaj zadovoljna?«

Kristina ga je ježno ošinila. Tak pogovor jo je dražil. Vsceno ni odgovorila, ampak je nemočno zatresla z rameni in spet začela brati. »Minuto ali dve pred smrtjo, mi je Matic zaklical: 'Breda bo rodila mojega otroka in vi, njegov stari oče, kaj mu boste poredili, ko ste pomagali ubiti očeta?' Mislil, da velja to tudi zate?«

Kristina je spustila »Bogoljub« na kolena in se prestrašena zastremela vanj. Razpokane ustnice so ji zatrepale. Prvič je Anton videl grozo v njenih očeh.

»To si je izmislil, da bi te prizadel. Lagal je. Ne verjemi.« je s hripavim glasom prestrašena šepnila Kristina.

VINKO TRINKAUS 36 IZDAJA

»Ni lagal. To sem uganil po glasu. Če dvomiš, vprašaj Bredo. Saj ti bo povedala.«

Kristina ni ugovarjala. S topim pogledom je mimo njega strmela v steno. V očeh vse večja žalost, obup.

»Tako, zdaj nismo le izdajalci domovine, kot bi nam poočitali zavedni Slovenci. Izdali smo tudi vaščana, partizana. Pomagali smo ga ubiti. Prvi smo mu namenili smrt, je s posebno naslado, čeprav je grebel po bolečini, očital Anton. Zavzeto je kimal. 'Upam, da bo vsaj to spoznanje prišlo do tvojega srca.«

Kristina je nenadno vstala. Opotekajoče je stopila do števlnika in se z roko oprijela roba. Trepetaje je odmajevala z glavo.

»Nisem skuhala te vojne. V miru bi rada živela, sovražim ubijanje. Kaj morem, če so me prisilili.« je obupana kričala Kristina in ga divja pogledovala. »To, kar bi moral opraviti sam, si naprtil meni. In zdaj še očitaš.«

»Vojne nisi skuhala.« je povzel misel Anton. »Sama pa si se postavila na belo stran. V to te nihče ni prisilil. Kvečjemu prigovarjal. Sama si se odločila za izdajo in v to povlekla še mene.«

Kristina je kričala, se pognala proti njemu. Z drobnimi pestmi ga je bila po psih.

»Vse prelagaš name, ves čas. Potlej očitaš. Kaj bi pa ti napravil? Bi pustil Matica v sobici, s hčerjo? Bleheraš, kaj naj bi se zgodilo.«

Odsunil je Kristino stran od sebe. Mrko jo je premeril.

»Ne zaletavaj se vame. Lahko se le spozabim in te klonem. Zana sem mahnila, da je po zraku odletel v travo. Pa je bil med oboževanimi.« je s ponosom rekel Anton. Žal ta ponos ni dolgo trajal. »Vse si hotela sama, prepričana, da boš najbolje opravila. Popuščaj sem, ker nisi pozabila namigniti, da je to vaše, tvojih prednikov, da sem nekaj tvoj, dovolj dober, da se vsaj polovičen rod obrani. Sam sem kriv, da se nisem prej ovedel. Sam. Ampak to bom plačal!«

Kristina je povila glavo. Dolgo je strmela vanj in zbegano premisljevala. Potem je živčno trznila.

»Kako to misliš... plačal bom?«

»Prišli bodo, Matičevi. Pozvedeli, kdo je izdal Matica in me počili. Kako pa misliš, da se bo zgodilo.«

»Saj ne bodo zmagali.« je osupla zamrmrala Kristina.

Anton je tako prepričano pokimal, da se je Kristina zgrozila. No, trdno v partizansko zmago se ni bil prepričan. Nekako se mu je dozdevalo, ne bi si znal to z dokazi razložiti, da bodo partizani le zmagali. Italijane bo pobralo, tega so se bali celo kmetje, ki so imeli sinova pri legijah. Govorili so o Angležih, ki fantom ne bodo zamerili, ker so se borili proti boljševizmu. Njemu se to ni zdelo tako prepričljivo. Zdal mu je najbolj godilo, da lahko straši Kristino. Naj trpi, čeprav manj kot on. Kristina ga je povlekla v izdajo.

»Kaj se bo zgodilo z Ludvikom, če bi oni res zmagali?« je trepetaje zastokala Kristina. V oči so se ji prikrdale solze. Saj ga ne bodo ustrelili?«

»Misliš, da imajo v vojni samo eni pravico streljati? Za vojno sta zmerom potrebni dve strani, ki streljata. V tem ni milosti.«

Kristina se je počasi pomikala k mizi in sedla. Dolgo je strmela v tla. Solze so kapale na pod, ne da bi Kristina ihtela.

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS EDVARD LAVTIŽAR-EDO

26

SANITETNA SLUŽBA V ARTILERIJSKI BRIGADI IX. KORPUSA

S sanitetnim materialom so nas redno oskrbovali iz korpusa, vendar smo iz skladišča zahtevali samo najnujnejše in v najmanjših količinah, kajti vedeli smo, da so potrebe za ostale enote, predvsem za bolnice, pomembnejše in prioriteten. Zato smo si organizirali nabavo sami v sodelovanju s civilnim prebivalstvom. Tako so bili naši kanali, po katerih je pritekal sanitetni material, razporejeni po Vipavski dolini do Gorice in so segali čez Kras v Trst, od koder smo tudi največ dobivali. Organizacija je bila tako dobra, da smo, na primer, v gorški bolnici sterilizirali zavojni material: bobni so potovali iz Trnovske planote v Gorico in nazaj! Pravzaprav smo s tako organizacijo dosegli, da smo imeli sanitetnega materiala celo preveč za svoje potrebe in smo ga odstopali drugim partizanskim enotam, oziroma bolnicam.

Vsak borec je imel zavoj prve pomoči. Bolničar je v torbici nosil s seboj po deset zavojev prve pomoči, škarje, pinceto, gazo, vato in ovoje, Cramerjeve opornice in desčico za imobilizacijo, nekaj tablet proti bolečinam. Njegova skrb je tudi bila, da so borci dobili tudi loj za mazanje nog pred pohodi.

V enotah artilerijske brigade je bila redna kontrola osebne in splošne higiene. Bolničarji so organizirali pranje perila, pranje rok pred jedjo in kloriranje vode, njihova je bila tudi skrb za depedikulacijo, čistost pri kuhanju in podobno. Teden-ska predavanja, ki jih je imel referent po enotah, so pripomogla, da je bila pri borcih zavest o higieni na visoki stopnji. Za depedikulacijo so imeli v zaščitnem bataljonu in v vsakem divizionu po eno »partizansko bure«. V začetku avgusta 1944. leta je artilerijska brigada IX. korpusa dobila nalogo, da krene iz Lokeve po topove na območje Mašuna - Javornika. Na poti smo se za kratek počitek ustavili v nekem gozdičku. Ker je pred nami taborila v istem gozdičku neka brigada, so si naši borci takoj »nabrali« uši, ker so jih pred nami »pustili« v listju. Borci so bili zaradi tega zelo nesrečni in so komaj pričakali, da smo se vrnili na »svojo« Trnovsko planoto, kjer so se lahko razkužili.

Vsakodnevni sestanki z bolničarji iz enot, konkretne zadolžitve za delo, ki jih je bilo potrebno opraviti za izboljšanje higiene, redni in iznenadni pregledi čistosti perila, marljivi in zavzeti kadri in prav gotovo ne nazadnje podpora komandnih kadrov, vse to je pripomoglo, da uspehi niso izostali: tudi tekmo-vanja med enotami so dala svoj delež pri dvigu higienskega stanja in zdravja v enotah brigade.

Teoretično in praktično strokovno znanje sanitetnih kadrov smo neprenehoma dvigali. Že julija 1944. leta smo začeli na Lokvah s tečajem prve pomoči ranjenecem in bolnikom, iz higiene, organizacije sanitetne službe v miru, na maršu in v akcijah itd. Ti tečajji so trajali neprenehoma do decembra. Pri premikih in akcijah smo lahko ugotavljali napredek znanja tudi v praksi.

Organizirano je bilo nabiranje zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev. Tako smo dosegli, da so imeli že v kuhinjah kamilice, lipov čaj, bezeg, borovnice in čaj, sestavljen iz šipka, listov malin in jagodnjaka. Seveda smo bili v ambulanti »bogatejši«. Bolnikom smo lahko postregli s pomirjevalnim čajem, s čajem proti bolečinam v trebuhu, z žlečadnim čajem, s prsnim čajem in s čajem za mehur.

Nekaj sem že omenil o civilnem prebivalstvu, vendar je treba ponovno in znova poudariti, kako tesna in prijateljska je bila povezanost med nami in civilnim prebivalstvom. Pravzaprav je težko reči, kdo je bil takrat sploh civil? Od mladinke do starca, vsak je imel kakšno nalogo, zadolžitve, če že niso imeli drugih funkcij. Govorili so: »naši gredo«, »naši se vračajo«, »vrnite se kmalu«, mi pa smo v akcijah ali na marših rekli: »gremo domov«, »pri nas je še najbolje« itd. Naša ambulanta je bila tudi njihova ambulanta, kamor so hodili po zdravila in nasvete.

Mi smo bili »doma« v Lokovcu, na Lokvah, na Trnovem, na Otlici in na Vojskem. V teh krajih smo bili za prebivalstvo »njihovi«. Pomagali so nam pri nabavi zdravil. Sanitetni material so nosili iz sovražnih postojank in skozi okupirane kraje mimo straž in bunkerjev. Koliko so pomagali saniteti, koliko pa šele ostalim službam. Vojska in civilno prebivalstvo sta bila na Primorskem eno!

Največja nesreča je artilerijsko brigado IX. korpusa doletela 2. oktobra 1944. leta. Takrat smo izgubili osem najboljših tovarišev. Na Trnovem so borci v kuhinji neke hiše sušili smodnik. Pri tem je smodnik eksplodiral in osem tovarišev se je spre-menilo v žive bakle. Ko so jih izvlekli iz ognja, so trije borci kmalu umrli, ostali pa so imeli po vsem telesu opekline 2. in 3. stopnje in ni mogoče opisati občutkov, ko vidiš toliko tovarišev, katerim ni mogoče več pomagati in jim rešiti življenja. Kar smo mogli storiti, je bila borba proti strahotnim bolečinam. Zavite v sterilne materiale in pokrite s toplimi odejami smo ostalih pet borcev evakuirali s kamionom v partizansko bolnico Pavlo. Nihče od evakuiranih ni preživel, v nekaj dneh so pomrli vsi!

Seveda je artilerijska brigada IX. korpusa sodelovala skoraj pri vseh akcijah enot IX. korpusa. Največkrat so bili divizion ali posamezne baterije dodane enotam, ki so napadale sovražni-ke postojanke. Tedaj so imele te detaširane artilerijske enote s seboj najnujnejše za prvo pomoč in pri njih je bil en bolničar iz divizion z nosili, dočim so bili v sanitetni oskrbi enote, kateri so bili dodani.

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 85. seji 3. marca obravnaval program samouprave interesne skupnosti za varstvo pred požarom v 1980. letu, predlog odloka o določitvi obveznega prispevka za financiranje vzdrževanja in obnavljanja komunalnih objektov in naprav skupne rabe za leto 1980, osnutek odloka o potokih in jarkih na območju občine, predlog odredbe o ustanovitvi in določitvi komunalnih organizacij v vojni ter predlog odredbe o prenehanju veljavnosti odredbe o določitvi najvišjih veljavnih cen. Predloge odlokov in osnutek odloka je izvršni svet predložil v potrditev oz. v razpravo vsem zborom občinske skupščine, ki bodo zasedali 26. marca.

Komite OK ZK Radovljica je na 29. seji 4. marca ocenil uresničevanje programskih nalog komiteja in drugih organov OK ZK v drugem polletju 1979 in sprejel program za 1980. leto. Zaradi organizacijskih sprememb v delovanju občinske organizacije ZK, ki so nastale s sprejemom statutarnega sklepa na konferenci konec februarja, so se dogovorili, da bodo program dela za 1980. leto dokončno potrdili na prihodnjem zasedanju občinske konference ZK. Dogovorili so se tudi o pripravah za programsko konferenco, za katero bodo oblikovali predloge kadrovske spremembe.

Po sklepu predsedstva OK SZDL Radovljica je bilo sklicano 6. marca delovno posvetovanje s predsedniki vseh 20 krajevnih konferenc SZDL. Spregovorili so o nalogah SZDL pri oblikovanju obrambnih načrtov v krajevnih skupnostih. Dogovorili so se tudi o evidentiranju kandidatov za krajevna in občinsko priznanje OF ter o tekočih organizacijskih nalogah v krajevnih organizacijah SZDL.

Na zadnji seji koordinacijskega odbora za družbenopolitično izobraževanje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica so obravnavali poročilo o družbenopolitičnem usposabljanju delegatov v letu 1979. Za delegate zbora združenega dela so bili lani na Bledu 4, v Radovljici pa 3 seminarji, udeležilo pa se jih je 260 slušateljev, ali 37 % vseh delegatov tega zbora. Za delegate skupščin SIS iz združenega dela je bilo v Radovljici in na Bledu po 5 seminarjev in 1 seminar za delegate iz krajevnih skupnosti. Iz OZD je bilo 358, iz KS pa 40 slušateljev. Za delegate zbora KS je bilo 20 slušateljev. Na seji so pregledali obračun dohodkov in izdatkov in se dogovorili o programu delegatskega usposabljanja za 1980. leto.

Za letošnji Vlak bratstva in enotnosti, ki bo prispel iz Srbije v Slovenijo 5. junija, se je koordinacijski odbor pri OK SZDL Radovljica za sprejem iz pobratenih občin Brus in Svilajnac odločil, da bo vse gostitelje iz radovljske občine obvestil o programu bivanja gostov in jih zaprosil za odgovore, koliko in katere goste bodo sprejeli. Računajo, da bo prišlo z vlakom v radovljsko občino okoli 35 gostov iz obeh pobratenih občin. Gostitelji morajo odgovore poslati najkasneje do 15. marca.

Po podatkih oddelka za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini Radovljica se je industrijska proizvodnja v občini povečala lani za 19,6 %. Najvišja proizvodnja je bila dosežena v oktobru, sledijo marec, september in avgust. Planirano vrednost proizvodnje so industrijske delovne organizacije izpolnile 103,6 odstotkov.

V prvih desetih mesecih leta 1979 je znašal povprečni čist osebni dohodek delavca v združenem delu v radovljski občini 6.895 din, v SR Sloveniji pa je bil v povprečju 7.202 din, kar je za 4,4 % več kot v občini.

V 1979. letu je obiskalo turistične kraje v radovljski občini 291.815 gostov, kar je 2,7 % več kot 1978. leta. Po sestavi je bilo 61,1 % domačih in 38,9 % tujih gostov. Domači gostje so ustvarili 55,1 %, tuji pa 44,9 % nočitev.

Radovljska Almira je tudi na letošnjem 6. mednarodnem spomladanskem sejmu tekstilcev v Beogradu prejela najvišje priznanje Zlato in Srebrno košuto za svoje izdelke, trikotarje in dopolnilno izbiro (šale, rokavice, kape). Po sklepu novinarske žirije je prejela prstan Zlati pav oblikovalka modelov v Almiri Vesna Gabršček-Iligo.

Lani so v Plamenu Kropa prečistili v čistilni napravi 608 ton oljnih odpadkov, predvsem iz pralnih strojev. Pri tem so izločili 62 ton odpadnega olja. Materialni stroški čiščenja odpadkov so znašali 550 tisoč din, za odvoz odpadnega olja pa so porabili 70.000 din. Pri cisterni za skladiščenje odpadnega olja so zgradili bazen za lovljenje olja, s čimer so preprečili njegovo pronicanje v zemljo. Preprečili so tudi odtok oljnih in nafnih odpadkov v potok.

Skupščina izobraževalne skupnosti Radovljica je v 1979. letu zasedala na šestih sejah. Udeležba delegatov je bila razmeroma boljša kot na drugih SIS. V zboru uporabnikov je bilo povprečno 66,7 %, v zboru izvajalcev pa 80,6 % delegatov. Izvršni odbor je imel v tem obdobju 16 sej, aktiv šol in druga delovna telesa pa so se sestala na sedmih sejah.

Delovna organizacija Veriga Lesce z vsemi svojimi TOZD je v januarju izpolnila količinski plan proizvodnje 100 odstotno, vrednostni plan pa 96 %. Vrednost prodaje je nižja za 22 % zaradi tega, ker predvidene cene za 1980. leto niso bile dosežene. Postopek za odobritev novih cen je namreč izredno dolgotrajen, kar se odraža tudi na izpolnitvi vrednostnih planov. Večji del januarskega izvoza je bil usmerjen na konvertibilno tržišče.

Svet KS Radovljica je na 10. seji 28. februarja obravnaval elemente za izdelavo srednjeročnega načrta razvoja KS v obdobju 1981-1985 in sklenil, da se morajo dopolniti z elementi nekaterih trgovskih organizacij in drugih OZD in SIS, ki niso vskladile potrebe KS s svojimi programi. Ugodno so ocenili dejavnost KS v preteklem letu ter potrdili zaključni račun za leto 1979, iz katerega je razvidno, da so znašali vsi prihodki 4.763.883 din, odhodki pa 3.778.790 din. Lani je bil delež občanov s plačili samoprispevkov 2.956.250 din. Na seji so sprejeli tudi predlog dela in finančnega načrta KS za leto 1980, upoštevajoč stabilizacijske ukrepe in občinsko resolucijo.

Prejšnji teden je bil v Mladinskem domu v Bohinju seminar za politične delavce ZSMS o družbenopolitičnih razmerah v Sloveniji in o odnosih ZSMS do ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij. Med drugim je udeležencem seminarja govoril tudi predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan.

Delegati zbora uporabnikov in zbora izvajalcev Kulturne skupnosti Radovljica so na 9. skupni seji 29. februarja potrdili zaključni račun Kulturne skupnosti Radovljica za leto 1979, ki izkazuje skupaj z združenimi sredstvi za skupni program Kulturne skupnosti Slovenije 20.812.969 din prihodkov in 20.233.510 din odhodkov. Presežek prihodkov v višini 565.326

din, ki je nastal zaradi neporabljenih sredstev valorizacije programa iz leta 1979, so po skelpu skupščine razporedili za program v 1980. letu.

Izvršni odbor izobraževalne skupnosti Radovljica je na 29. seji 28. februarja obravnaval zaključni račun in delovno poročilo skupnosti za 1979. leto in predložil sklep obema zboroma svoje skupščine, ki bo zasedala v marcu, da ga sprejme. Zaključni račun izkazuje skupaj 100.049.375 din prihodkov in 99.446.227 din odhodkov. Presežek v višini 524.375 se prenese v 1980. leto in 78.742 din v združena sredstva Ljubljanske banke - Temeljne banke Gorenjske. Na seji so pripravili tudi predlog o višini povračila stroškov za prevoze glede na zadnje podražitve pogonskega goriva. Spregovorili so tudi o stališčih delovne skupnosti osnovne šole Lesce, ki se nanašajo na valorizacijo programov v 1979. letu in obravnavali poročilo koordinacijskega odbora za gradnjo šol in vrtcev, poročilo o pripravah na usmerjeno izobraževanje in poročilo o pripravah programov izobraževalne skupnosti za 1980. leto.

Skupščina samouprave interesne komunalne skupnosti Radovljica bo na seji 14. marca na osnovi javnih razprav v OZD, ki so potekale v februarju, sprejela ugotovitelni sklep za podaljšanje odloka o določitvi obveznega prispevka za program rednega vzdrževanja kolektivne rabe v 1980. letu. Po tem odloku bodo TOZD in druge organizacije ter delovne skupnosti in zasebniki, ki opravljajo obrt, a niso podpisali samoupravnega sporazuma, združevali za vzdrževanje in obnavljanje komunalnih objektov in naprav skupne rabe po stopnji 0,67 % iz dohodka, osnova za obračun pa je bruto osebni dohodek.

Glasbena šola Radovljica je v počastitev dneva žena 5. marca popoldne v radovljski graščini pripravila koncert. V prvem delu so nastopile otroške glasbene skupine iz Radovljice, v drugem pa so se predstavili mladi glasbeniki, slovenski učenci glasbene šole iz Bilčevca na Koroškem, ki jim nudijo strokovno pomoč radovljski glasbeni učiteljici.

V prizidku osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici delavci SGP Gorenje Radovljica že zaključujejo izgradnjo stavbe posebne osnovne šole, ki jo bodo izročili namenu do konca marca. V novem objektu bo deset učilnic in drugih prostorov, kjer bo dobilo mesto 86 letos vpisanih učencev. Celotna naložba je stala 16,6 milijona din.

V počastitev dneva žena so muzeji radovljske občine po programu muzejsko galerijskega odbora Kulturne skupnosti Radovljica pripravili v prenovljenih galerijskih prostorih Sivčeve hiše razstavo akvarelov, olj in pastelov akademske slikarke Dore Plestenjak-Miljkovičeve. Svečana otvoritev razstave je bila v petek, 7. marca, ob 18. uri, na ogled pa bo do 23. marca.

V Zvezi kulturnih organizacij Radovljica se združuje 20 kulturnih društev s 65 sekcijami in eno samostojno kulturno skupino. Lani sta bili ustanovljeni dve sekciji - mladinska folklorna skupina v Ribnem in ženski pevski zbor Lipa v Radovljici. Program dejavnosti amaterskih društev in skupin je bil bistveno presežen. Vseh prireditev je bilo v občini in na gostovanjih 968.

Po poročilu Zveze kulturnih organizacij Slovenije za 1979. leto se je glede na delež sredstev, ki so jih občinske kulturne skupnosti namenile za dejavnost občinskih zvez, ZKO Radovljica med 44 zvezami v Sloveniji uvrstila na 13. mesto. Lani je za množično ljubiteljsko kulturo in dejavnost ZKO Radovljica dobila 1.577.623 din. Večji delež na Gorenjskem so imele ZKO občine Kranj in Jesenice.

OBČINSKA KONFERENCA SZDL O DELOVANJU ZSMS

(Nadaljevanje s 1. strani)

nutno občinsko organizacijo ZSMS sestavlja 77 osnovnih organizacij, v katere je vključenih okrog 4500 mladih. Od tega je v organizacijah združenega dela 56 osnovnih organizacij, ki tvorijo področno konferenco mladih delavcev, v konferenci mladih iz krajevnih skupnosti je enajst osnovnih organizacij, konferenco mladih v vzgoji in izobraževanju sestavlja deset osnovnih organizacij iz osnovnih in srednjih šol ter klub študentov jeseniške občine. Poročilo navaja, da so glede na specifične pogoje dela v okviru posameznih osnovnih organizacij ustanovljeni tudi številni aktivni ZSMS, tako v TOZD, krajevnih skupnostih, šolah, samskih domovih, zadnje čase pa tudi v družbenih organizacijah in društvih. Poročilo tudi ugodno ocenjuje, da se v zadnjem času vse pogostejše formirajo hišni aktivni ZSMS v mestnih krajevnih skupnostih in da s posebnimi organizacijskimi oblikami in metodami dela skušajo v zadnjem času združiti v posameznih sredinah še mlade člane zveze komunistov, mlade delegate, brigadirje in podobno. Pri tem ugotavljajo, da je organizacijska shema občinske mladinske organizacije izredno razvejana, da je malo okolij, kjer ne bi delovala osnovna organizacija.

Poročilo pa v nadaljevanju navaja, da pri občinski konferenci ZSMS niso povsem zadovoljni z vsebino dela, vlogo in dejanskim pomenom ter prisotnostjo mladinskih organizacij v temeljnih sredinah in sploh z njihovo programsko usmeritvijo. Vzroke za tako stanje so analizirali tudi na seji občinske konference ZSMS v lanskem novembru in sprejeli ustrezne sklepe, ki jih poskušajo s pospešeno aktivnostjo uresničevati v praksi. Slabo delo osnovnih organizacij pa je pogojeno tudi z nekaterimi drugimi vzroki, ki jih sicer ni moč posploševati, še manj pa pravijo v poročilu, se nanje izgovarjati. Kažejo pa se v odnosu do dela z mladimi v nekaterih družbenopolitičnih organizacijah znotraj

fronte organiziranih socialističnih sil, v krajevnih skupnostih, društvih, samoupravnih interesnih skupnostih in drugje. Na seji konference, pravijo v poročilu, bodo izpostavili predvsem naslednja vprašanja:

- vloga in vpliv mladinske organizacije v frontno organizirani SZDL v temeljnih sredinah,
- usklajenost programov in dela družbenopolitičnih organizacij v temeljnih sredinah,
- akcijski plani družbenopolitičnih organizacij v temeljnih sredinah,
- akcijski plani družbenopolitičnih in drugih organizacij za delo z mlado generacijo kot svojo osnovno kadrovske baze,
- delegatski sistem in mladi v njem,
- družbene organizacije in društva - mesto interesnega združevanja mladih,
- kadrovska politika v mladinski organizaciji in odnos do nje,
- družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje mladih v te-

meljnih sredinah ter naloge družbenopolitičnih organizacij ter družbenih organizacij in društev v zvezi s tem.

- sistemsko financiranje dejavnosti mladinskih organizacij v temeljnih sredinah,

- prostorski in drugi pogoji za delo mladinskih organizacij,

- mladina v konceptu SLO in družbene samozastite v temeljnih sredinah.

Nedvomno bo najpomembnejša osnova za analizo navedenih vprašanj in za opredelitev stališč referat Staneta Dolanca, razprava in sklepi desete seje centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije februarja letos.

Pri tem velja poudariti že večkrat izraženo misel, ki jo je na seji izrekel Stane Dolanc, namreč, da se v naši socialistični samoupravni družbi poglobitvi interesi in potrebe mladih rodov ne morejo bistveno ločevati od interesov in potreb vseh delovnih ljudi. Stane Dolanc je v svojem referatu opozoril tudi na oblike sektaštva, tako v odnosu do mladih kakor tudi med mladimi samimi, kar je v nekaterih oblikah prisotno tudi v našem prostoru. Na eni strani gre za pojave nezaupanja do mladih in nerazumevanje njihovega elana,

podcenjevanje znanja in izkušenj ter podobno. Na drugi strani pa se tudi med mladimi kažejo nekatere oblike sektaštva, in sicer se izražajo, kakor pravi Stane Dolanc, v neke vrste lažnem radikalizmu in nihilističnem odnosu do tokov in pridobitev dosedanjega revolucionarnega razvoja. Pri mladih pa tudi zasledimo pojave pasivnega čakanja, da bi jim mesto, pravice in sploh vlogo v institucijah samoupravnega družbenopolitičnega sistema poklonili »od zgoraj«, namesto da bi vse to osvojili s svojo dejavnostjo in da bi bili v prvih vrstah družbenega prizadevanja in boja za uresničevanje in funkcioniranje našega sistema.

Vsekakor mladi v jeseniški občini pričakujejo, da bo skupna seja konference SZDL in ZSMS občine odgovorila na mnoga vprašanja in dala novih spodbud in osnov za delo mladinske organizacije v občini.

DOGOVOR O DRUŽBENIH SVETIH OBČINE

Obema konferencama - SZDL in ZSMS - je predložen v razpravo in sprejem tudi predlog dogovora o družbenih svetih občine, ki ga sklepajo vse občinske družbenopolitične organizacije, skupščina občine in izvršni svet skupščine občine. Družbeni sveti, ki jih bo po sprejemu dogovora z odlokom ustanovila skupščina občine, naj bi zagotovili učinkovito možnost vplivanja družbenih dejavnikov in dosledno izvajanje delegatskega sistema tudi pri oblikovanju in razreševanju (odprtih) načelnih vprašanj v zvezi s pripravo, sprejemanjem in izvrševanjem aktov skupščine občine. Družbeni sveti, kakor je zapisano v dogovoru, zlasti:

- omogočajo demokratično izmenjavo mnenj in koordinacijo pri oblikovanju in uresničevanju politike, zakonov, odlokov in drugih aktov;
 - dajejo pobude in obravnavajo načelna vprašanja v zvezi z določanjem politike in pripravo odlokov, samoupravnih sporazumov, družbenih dogovorov ter drugih aktov in o tem dajejo mnenja;
 - omogočajo demokratični družbeni vpliv vseh ustvarjalnih sil družbe na delo organov skupščine.
- O družbenih svetih je v svoji knjigi Smeri razvoja političnega

sistema socialističnega samoupravljanja Edvard Kartdelj zapisal.

»Družbeni sveti imajo lahko zelo važno vlogo pri demokratizaciji sprejemanja sklepov na vseh ravneh odločanja v naši družbi, se pravi v celotnem našem sistemu. Biti morajo ena izmed oblik delovnega povezovanja državnih organov in njihovega aparata z odločilnimi dejavniki samouprave in politične strukture naše družbe.

Družbeni sveti so lahko prav eden izmed dejavnikov demokratične družbene kontrole, predvsem pa oblika sodelovanja in dajanja družbene pomoči organom uprave oziroma izvršnim organom tako v federaciji, republikah, pokrajinah in občinah kakor tudi v sistemu združenega dela.

V jeseniški občini naj bi po predlogu dogovora ustanovili:

- družbeni svet za družbenoekonomski razvoj in družbeno planiranje,
- družbeni svet za gospodarjenje s prostorom in varstvo okolja,
- družbeni svet za družbenopolitični sistem.

PRIHODKI IN ODHODKI V LETU 1979

Občinska konferenca SZDL Jesenice je imela v lanskem letu skupaj 1.553.496,25 din prihodkov, in sicer dotacij iz proračuna občine 1.441.700,00 din, za vzdrževanje poslovnih prostorov 90.362,15 din, drugi prihodki 172,70 din in presežek prihodka iz leta 1978 21.261,40 din. Skupni odhodki so znašali dinarjev 1.440.824,50 din, presežek prihodkov 112.671,75 din pa je razporejen na sklad in razne postavke, med drugim tudi 60.000,00 din za Vlak bratstva in enotnosti 1980.

Za leto 1980 so predvideni prihodki za občinsko konferenco v višini 1.776.000,00 din, od tega za vzdrževanje poslovnih prostorov 104.000,00 din. Prihodki se povečajo še za 78.771,75 din iz razporejenih presežkov iz lanskega leta.

V gradivu sta tako pregled prihodkov in odhodkov, kakor finančni načrt za leto 1980, natančno predložena delegatom po posameznih postavkah.

Iz osrednje proslave ob 8. marcu na Jesenicah (Foto J. Rabič)

SREDSTVA ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO IN NJIHOVA ODVISNOST OD USPEŠNOSTI GOSPODARSTVA

V mesecu marcu je potekala razprava o restriktivnih ukrepih v zdravstvenem varstvu v zvezi z uresničevanjem politike ekonomske stabilizacije. Kljub pomembnosti tega vprašanja razprava ni zajela takšne širine, kot smo pričakovali in bi bilo potrebno glede na porabo sredstev v letu 1979, posebno, če to primerjamo z letom 1978.

Zaradi nepoznavanja razmer, oziroma neupoštevanja dejstva, da je občinska zdravstvena skupnost tista, v kateri delegati zbora uporabnikov in zbora izvajalcev razpravljajo o problemih zdravstvenega varstva in oblikujejo politiko zdravstvenega varstva, seveda v okviru samoupravnih sprejetih dogovorov o pravicah in obveznostih zdravstvenega varstva in v okvirih uspešnosti gospodarjenja, je prišlo do napake tolačenja. Pri tem namreč ne moremo delati primerjav med občinskimi, regijskimi ali republikanskimi, ker bi s tem zanikali osnovne naloge in pravice občinskih zdravstvenih skupnosti.

Primerjava z drugimi republikami ni mogoča zaradi tega, ker imajo povsem drugačno organizacijo

zdravstvenega varstva, nimajo uveljavljene enotnega zdravstvenega varstva kot je to v Sloveniji, razvoj zdravstvene službe je veliko slabši, imajo manjše število zdravstvenih domov, bolnišnic, manjše število zdravnikov na število prebivalcev, manjše število pregledov in podobno. Razen tega pa imajo v zdravstvenih delovnih organizacijah negativne bilance in se pogosto otepaajo z nelikvidnostjo.

Za boljše poznavanje problema primerjave med občinskimi in regijskimi zdravstvenimi skupnostmi bom navedel nekaj podatkov iz občinske zdravstvene skupnosti Jesenice in Kranj, ki so vzeti iz zaključnih računov. Primerjava je za leto 1978 in 1979 in se nanaša na glavne postavke.

	Jesenice	Kranj
1978		
Skupni dohodek	148.417.000,00	321.782.000,00
Imobilizirano	13.136.000,00	-
Skupni odhodki	145.553.000,00	306.917.000,00
Finančni efekt	+ 2.864.000,00	+ 14.865.000,00

Skupni dohodek je različen zaradi večjega števila zaposlenih, ali večje mase osebnih dohodkov in dohodka delovnih organizacij, od katerih se plačuje prispevna stopnja. Le-ta je

bila v letu 1978 različna, in sicer za Jesenice 9,41 %, za Kranj pa 8,58 %. Delitev skupnih odhodkov na štiri glavne nosilce izdatkov v letu 1978:

	Jesenice	Kranj
A. Za nadomestilo OD in druga izplačila	14,60 %	13,84 %
B. Za zdravstveno varstvo	72,53 %	65,37 %
C. Za materialne izdatke	0,67 %	0,61 %
D. Za združevanje sredstev	12,21 %	18,55 %

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da se delitev pri glavnih nosilcih kar precej razlikuje. Delitev namreč pogosto dejstvo, da Kranj prispeva tudi za republiko solidarnost, ta vsota je bila v letu 1978 15.449.000,00

din. Jesenice pa za republiko solidarnost ne plačujejo.

Druga delitev pa se nanaša na vsote za zdravstveno varstvo, na posamezne veje tega varstva in je bila v letu 1978 naslednja:

	Jesenice	Kranj
1. Splošno ambulantno dispanz. zdravljenje	18,69 %	15,84 %
2. Specialistično zdravljenje	6,43 %	12,44 %
3. Bolnišnično zdravljenje	48,16 %	44,34 %
4. Zobozdravstveno varstvo	5,68 %	7,07 %
5. Zdravila in injekcije	12,50 %	11,28 %
6. Prevozi z rešilnimi avtomobili	1,61 %	1,39 %

Druga delitev nam kaže popolnoma drugačno strukturo porabe sredstev zdravstvenega varstva v šestih glavnih vejah potrošnje.

V letu 1979 pa so bili posamezni kazalci naslednji:

	Jesenice	Kranj
1. Skupni prihodek	188.810.000,00	408.013.000,00
2. Imobilizirana sredstva	5.097.000,00	14.169.000,00
3. Skupni odhodki	187.522.000,00	400.795.000,00
4. Finančni efekt	+ 1.296.000,00	+ 7.254.000,00
5. Odstotek planiranega viška	45,3 %	48,8 %

Zaradi imobiliziranih sredstev smo na Jesenicah v aprilu znižali prispevno stopnjo za 1,02 %, tako da je bila v letu 1979 povprečna stopnja 8,27 %, v Kranju pa 9,10 %. Seveda so bila imobilizirana sredstva knjižena kot dohodek v letu 1979.

Delitev skupnih prihodkov na štiri glavne nosilce v odhodkih v letu 1979:

	Jesenice	Kranj
A. Nadomestilo OD in druga izplačila	14,79 %	13,47 %
B. Zdravstveno varstvo	73,53 %	67,37 %
C. Materialni izdatki	0,62 %	0,59 %
D. Združevanje sredstev	11,15 %	18,55 %

Tudi tu je v zadnji postavki pri Kranju visok odstotek zaradi republiške solidarnosti, ki jo prispeva občina Kranj.

Delitev sredstev, oziroma odhodkov za zdravstveno varstvo.

	Jesenice	Kranj
1. Splošno ambulantno dispanz. zdravljenje	17,32 %	14,99 %
2. Specialistično zdravljenje	7,10 %	12,24 %
3. Bolnišnično zdravljenje	51,54 %	47,66 %
4. Zobozdravstveno varstvo	5,19 %	7,28 %
5. Zdravila in injekcije	12,21 %	10,71 %
6. Prevozi z rešilnimi avtomob.	1,61 %	1,50 %

V letu 1979 so zdravstvene delovne organizacije na račun participacije dodatno formirale v jeseniški občini 4.575.000,00 in v kranjski občini 8.152.000,00 din.

Vsote zbrane participacije v posameznih dejavnostih zdravstva v znesku in % od skupnih odhodkov:

	Jesenice	Kranj
1. Splošno in dispanzersko zdravljenje	657.000,00 (2,75)	800.000,00 (1,97)
2. Specialistično zdravljenje	461.000,00 (4,70)	902.000,00 (2,72)
3. Bolnišnično zdravljenje	859.000,00 (1,20)	1.215.000,00 (0,94)
4. Zobozdravstvo	986.000,00 (13,7)	2.139.000,00 (10,86)
5. Reševalni prevozi	41.000,00 (1,48)	121.000,00 (2,98)
6. Zdravila	1.496.000,00 (8,61)	2.831.000,00 (9,78)

Iz podatkov je razvidno, kako majhno vsoto predstavljajo prispevna participacija uporabnikov zdravstvenega varstva. Če sedaj primerjamo predlagano povišanje participacije za letošnje leto, ki v skupnem znesku predstavlja 3.679.000,00 din in jo primerjamo s povečanimi sredstvi za zdravstveno varstvo, ki v letu 1980 dosežejo že 161.584.000,00 din,

predstavlja participacija le 5,89 %. Ne smemo pa pozabiti, da smo v letu 1980 ponovno znižali prispevno stopnjo. Če primerjamo prispevno stopnjo z letom 1978, lahko ugotovimo, da je kar za 1,26 % nižja, kar predstavlja znižanje skupnih prihodkov za več kot 20.000.000 dinarjev. Seveda ta vsota ostane sedaj v dohodku posameznikov, kakor tudi

v dohodku delovnih organizacij. Prispevna stopnja je bila za leto 1980 znižana na osnovi resolucije o stabilizaciji, ki nam omejuje porast dohodka glede na leto 1979 samo za 16 %. Zato moramo v letu 1980 tudi znižati porabo v zdravstvenem varstvu, to pa lahko napravimo samo z zoževanjem pravic iz zdravstvenega varstva ali s povečanjem prihodkov z višjo participacijo uporabnikov zdravstvenega varstva. Seveda moramo tudi poudariti, da je plačevanja participacije oproščeno okrog 40 % uporabnikov. Odprta je še ena možnost, ki so jo predlagale nekatere občine, namreč, da bi v letu 1980

vsi uporabniki plačevali participacijo. Menim, da je tak ukrep bolj boleč, kot pa je predvideno povečanje participacije, razen tega pa pomeni velik korak nazaj.

Iz tega je razvidno, da niso mogoče primerjave z drugimi, kajti vsako drugačno ravnanje bi krátilo princip samoupravljanja v interesnih skupnostih. Združevanje v regiji in republikah je potrebno zato, da nekatere naloge iz zdravstvenega varstva združujemo, usklajujemo in podobno, vendar o tem najprej odločamo v občinskih skupščinah zdravstvenega varstva.

Stane Torkar

DELEGATI O SVOJEM DELU

Ko so januarja in februarja delegati samoupravne interesne skupnosti otroškega varstva obiskovali seminar za delegate, so zadnjega dne izpolnjevali vprašalniki o delovanju delegatskega sistema. Odgovori so raznoliki, kažejo pa tudi neke skupne značilnosti pri delu delegatov in odvisnost od iznajdljivosti delegatov in zlasti vodja delegacije.

Delegati so odgovarjali na naslednja vprašanja:

1. Kdo vas je evidentiral za opravljanje delegatske funkcije?
2. V katero delegacijo ste izvoljeni?
3. Kdaj in kako se sestaja vaša delegacija?
4. Kako določite delegata za sejo skupščine?
5. Kako oblikujete delegatska vprašanja?
6. Ali delegati obravnavajo sklepe in stališča, sprejete na seji skupščine?
7. Kakšni so stiki delegata in delegacije z delegatsko bazo?
8. Kako se delegat povezuje z delegacijo?
9. Kako se delegacija povezuje v konferenco delegacij?
10. Kako proučite gradivo?
11. Kateri način proučevanja gradiva je po vašem mnenju najboljši?
12. Kakšno se vam zdi gradivo?
13. Katera sredstva obveščanja uporabljate za poročanje o delu delegatov in delegacij?
14. S katerimi težavami se delegati srečujejo pri delu?
15. Ali so po vašem mnenju delegati usposobljeni za opravljanje delegatske funkcije?
16. Če niso usposobljeni, povejte, zakaj niso!
17. Kaj predlagate za boljše usposobljenost delegatov?
18. Kaj predlagate za izboljšanje delovanja delegacij?

Kdo je odgovarjal na vprašanja

Izpolnjenih vprašalnikov je 76, odgovarjali so delegati iz posebnih delegacij za SIS otroškega varstva (73 %), delegati iz splošnih delegacij (17 %), ostali so delegati združenih delegacij.

Kako dela delegacija

Navajamo nekaj najpogostejših značilnosti:

a) kdaj se sestaja: Pričakovali bi, da se bodo sestajale v prostem času le delegacije iz krajevnih skupnosti (delegatov iz krajevnih skupnosti je bilo 13 ali 16 %), vendar število odgovorov kaže, da to velja tudi za delegacije iz organizacij združenega dela (25 % odgovorov).

b) določanje delegata za sejo skupščine: Najpogostejša praksa je, da delegata sprti določajo na sestankih delegacije pred sejo skupščine (75 % odgovorov) in takih, ki imajo delegata za določeno področje, je le 10 % vprašanih. Tako vsaj za te delegate odpade ožitek, da so se specializirali in da hodijo na seje skupščine eni in isti.

c) Poročanje o delu v skupščini: Kaže, da neka vrsta povratne informacije obstaja v vsakem primeru, kajti negativnega odgovora ni bilo niti enega. Vendar se razlike v tem, kako in komu poročajo delegati o poteku skupščine, ali poročajo na sestanku delegacije (55 % odgovorov), ali vodji delegacije (18 %), do tega, da preberejo zapisnik (5 % odgovorov).

d) Povezovanje delegata z delegatsko bazo, v delegaciji in v konferenci delegacij: 8 % delegatov označuje stike z bazo z negativnimi predznaki, 42 % odgovorov govori o stikih posameznih delegatov in baze in le ostali o organiziranem povezovanju. Na lastno pobudo se povezuje v delegaciji le 3 % vprašanih, največkrat pa na sestankih, ki jih sklicuje vodja delegacije (65 % odgovorov).

Tudi pri povezovanju v konferenco delegacij je odločilna vloga

vodje konference delegacij, več pa je povezovanja na delegatovo pobudo (14 % odgovorov). Ko bi poskušali priti do nekega splošnega sklepa, bi zapisali, da je glavni nosilec in pobudnik dela znotraj delegacije članov delegacije in da iniciativa članov delegacij manj pride do izraza.

e) Proučevanje gradiv in njihova primernost: Praksa pri proučevanju gradiv je raznolika: spet so najbolj angažirani vodje delegacij, bodisi da preberejo gradivo na sestanku delegacije (33 % odgovorov) ali pripravijo izvlečke iz gradiv (31 % odgovorov), ponekod sodelujejo tudi delegati, ki posredujejo izvlečke celotnega gradiva ali nekaj točk (16 % odgovorov), ostanek delegatov proučuje gradiva sami.

Ko smo delegate vprašali, kateri način proučevanja gradiva se jim zdi najboljši, so spet poudarili vidilno vlogo vodja delegacije, le da bi jim bilo ljubše, da bi posredoval izvlečke gradiva (26 % odgovorov) in še le na drugo mesto postavljajo željo, da bi vodja delegacije na sestanku prebral gradivo (17 % odgovorov). Zanimivo je, da nihče od delegatov ni predlagal kot najboljši obliko proučevanja gradiva, da ga delegat predela sam.

Varirajo mnenja o primernosti gradiva: za 23 % slušateljev je gradivo primerno: 3 % vprašanih zahteva izvlečke, ki naj bodo delo strokovnih služb, 71 % vprašanih z gradivi ni zadovoljnih: bodisi, da je gradivo preveč strokovno napisano (32 %), ali preobsežno (25 %), lahko tudi prepozno prejet (16 %).

f) Delegati za obveščanje o svojem delu največ uporabljajo sestanke (44 %), sledijo glasne deske (31 %), lokalna glasila in glasila organizacij združenega dela (23 % odgovorov).

g) Med težavami pri opravljanju delegatskih nalog anketirani delegati na prvo mesto postavljajo delovne naloge v TOZD (36 %), vprašati bi jih morali natančneje, ali je ovira večimensko delo, postavljene norme, tekoči trak in podobno. Sledijo družinske obveznosti (28 %), preobremenjenost z družbenopolitičnimi nalogami (17 %), pomanjkanje prostora za delo delegacij in delegatov (7 %) in nezainteresiranost (so) delegatov.

h) Kaj menijo delegati o usposobljenosti delegatov za opravljanje delegatskih nalog: Skoraj polovica vprašanih meni, da delegati niso usposobljeni (49 %), le nekoliko manj jih meni, da so usposobljeni (47 %), drugi niso odgovorili.

Tisti, ki menijo, da delegati niso usposobljeni so se odločili še za te možnosti: delegati so premalo družbenopolitično izobraženi in usposobljeni (55 %), krivo je nepoznavanje delegatskih nalog (24 %) in premalo so razgledani in izobraženi (21 %). Vsi predlagajo za usposabljanje naslednje: družbenopolitično usposabljanje in izobraževanje (48 %), izmenjavo izkušenj (36 %) in samozizobraževanje delegatov (10 %). Za izboljšanje delovanja delegatov predlagajo naslednje: izmenjavanje izkušenj in redne stike med delegati (39 %), pravočasno obveščanje (35 %) in objektivne pogoje za delo (prostor in čas) - 20 % odgovorov.

Vprašalniki seveda ne da nekih celostnih odgovorov o delovanju delegatskega sistema, pokaže pa na nekaj značilnosti pri delu, ki jih kaže upoštevati pri naslednjih vprašalnikih in mogoče tudi pri nadaljnjem delu.

MVM

ČETRTA REDNA SEJA SKUPŠČINE KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

Delegati kluba samoupravljalcev so se 6. marca zbrali na četrti redni seji skupščine. Predložen jim je bil razmeroma obširen dnevni red. Udeležba ni bila najboljša, vendar so z malo zamudo dosegli sklepčnost. Delegatom je bilo dostavljeno dokaj obširno gradivo, zato je bila tudi razprava zelo živahna.

Obsežna je bila razprava o poročilih o delovanju kluba v letu 1979, ki je bilo v glavnem osredotočeno na izobraževanje delegatov. V letu 1979 je bilo organizirano kar 26 seminarjev s 424 predavateljskimi urami. Na te seminarje je bilo skupno vabljenih 1625 delegatov,

predavanj pa se je udeležilo le 654 ali 40,24 %. Podrobna analiza udeležbe pokaže, da je bila najslabša udeležba delegatov iz krajevnih skupnosti, saj se je predavanja od 56 vabljenih udeležilo le pet delegatov. Na devetih seminarjih je bila udeležba pod 25 %, samo na petih pa je

bila nad 50 %. V razpravi je bilo mnenje o uspešnosti seminarjev deljeno, nekateri so bili z udeležbo zadovoljni, drugi ne.

Druga dejavnost kluba samoupravljalcev je organizacija pogovorov za okroglo mizo. V letu 1979 jih je klub organiziral kar trinajst, s povprečno udeležbo 51 % vabljenih.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je potrebno analizirati udeležbo iz dveh vidikov, in sicer, ali so vabljeni delegati za tako smer izobraževanja sploh zainteresirani, ali pa posamezne teme niso privlačne, oziroma predavatelji ne ustrezajo.

Na seji skupščine je bilo ponovno izraženo mnenje, da je izobraževanje delegatov le ena izmed mnogih dejavnosti kluba. Klub bo moral svojo dejavnost razširiti tudi na druga področja, ki bodo morda bolj učinkovita, verjetno pa tudi nekoliko cenejša.

Precej razprave je bilo o finančnem poslovanju in finančnem načrtu za leto 1980. Delegati so zaključni račun po krajši razpravi potrdili. Več pa so razpravljali o predloženem predlogu finančnega načrta. Delegati so bili enotnega mnenja, da predloženi načrt ni v skladu s stabilizacijskimi priporočili in da ga je potrebno popraviti. Sprejeli so sklep, da naj izvršni odbor kluba izdela predračun, ki bo ustrezal politiki gospodarske stabilizacije.

Skupščina ni sprejela predloga odbora za samoupravni nadzor, ki je predlagal, da se zniža odstotek prispevne stopnje za leto 1980, z utemeljitvijo, da je ta že nizka, oziroma da je treba upoštevati, da je predračun izdatkov v letu 1980 lahko za 16 % višji, kot je bil v letu 1979.

Glede na to, da ni bil sprejet predlog predračuna za leto 1980, delegati tudi niso mogli potrditi predloga dejavnosti kluba, ki je vezan na višino odhodkov. V razpravi o tej problematiki je bilo poudarjeno, da bo potrebno tudi pri programiranju raznih seminarjev delati racionalno in splošno teme združevati, da bi bilo manj ur predavanja. Izraženo je bilo tudi mnenje, da je neznanje delegatov manj prisotno kot pa nezanimanje in zato so seje skupščin komaj sklepne.

Delo kluba bo potrebno usmeriti v pomoč posameznim organizacijam združenega dela pri samoupravnem organiziranju in prenašanju izkušenj iz dobro organiziranih samoupravnih dejavnosti tja, kjer so samoupravno slabše organizirani. Za to imamo na Jesenicah dovolj kvalitetnega kadra, morda pa bo tak način dela tudi bolj zanimiv in privlačen kot suhoparna predavanja.

Skupščina se tudi ni strinjala da bi člani iz članstva kluba hotelske podjetje Kompas Kranjska gora. V razpravi je bilo poudarjeno, da naj klub temu kolektivu nudi pomoč, da se utrdi samoupravna organiziranost. Skupščina tudi ni sprejela predloga izvršnega odbora, da se število delegatov v klubu zniža, potrdila pa je predlog, da se število članov izvršnega odbora zniža na devet članov s pripombo, da je v njem premalo članov iz neposredne proizvodnje.

Razprava na četrti seji je bila zelo živahna, pa tudi koristna.

Stane Torkar

PRAZNOVANJE 8. MARCA V KS ŽIROVNICA

Osmi marec - praznik vseh mater in žensk. Vsako leto se vrstijo prireditve v spomin na začetek boja za pravice žensk. Letos smo se odločili, da praznik proslavimo manj bučno, bolj humano. Spomnili smo se tudi starejših žena. Učenci osmih razredov smo s pomočjo OO ZSMS v krajevni skupnosti raznosili skromne šopke in voščilnice. Za to pozornost so nam bile vse žene zelo hvaležne.

Solska skupnost je tudi letos pripravila za vse delavke v šoli skromne šopke. Nabrali in aranžirali smo jih sami. Bili so skromni, toda iskreni.

V petek, dan pred praznikom, smo priredili tudi proslavo za vse žene v naši krajevni skupnosti. Učenci smo pri likovnem pouku naredili res estetske grafike, ki smo jih s stiskom rok in iskreno željo za praznik izročili ženam ob vhodu v telovadnico. Na proslavi sta sodelovala oha pionirska pevska zbor, dramski skupini višje in nižje stopnje, mladi plesalci folklorne skupine in otroci iz vrtca. Vse mamice je navdušil Vojko Umkar, ki je iz svoje harmonike znal prijavljati najlepše glasove. Kot gost je nastopil tudi oktet domačega DPD Svoboda.

Vsem ženam in mamam je na obrazih igral prijeten nasmeh. Za ta nasmeh pa ni bilo treba dragih daril, dovolj je bila le topla beseda, prijetna otroška pesem in čestitka iz srca.

Jasna Ambrožič, 8. b -
novinarski krožek
COS Žirovnica

VELIKA PRIDOBITEV GORENJSKEGA ZDRAVSTVA

Osmi marec – mednarodni dan žensk so v jeseniški občini najbolj slovesno praznovali prav gotovo v splošni bolnišnici na Jesenicah. S skromno, zato pa toliko bolj pomembno otvoritvijo, se je uradno začelo delo v prizidku bolnišnice v specialističnem traktu, kot ga radi imenujemo. Otvoritev so se poleg predstavnikov občinskih družbeno-političnih organizacij, skupščine občine in zdravstvenih delavcev ter izvajalcev udeležili tudi predstavniki SOZD Gorenjski zdravstveni center, delovne organizacije Gorenjska bolnišnica in drugi.

Slavnostni govornik je bil predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar, ki je poudaril, da ta objekt potrebujemo že vrsto let in pomeni veliko pridobitev za uporabnike zdravstvenega varstva, hkrati pa tudi izboljšanje delovnih pogojev zdravstvenih delavcev v bolnici. Novi prostori tudi razbremenjujejo sečanje bolnišnične prostora.

Z izgradnjo prizidka so začeli v začetku leta 1974, po triletnih pripravah od ideje do projekta. Predračunska projektirana vrednost po cenah iz leta 1973 je znašala 48 milijonov dinarjev, z dokončanjem izgradnje celotnega objekta do konca leta 1976. Toda gradnja se je zaradi nerednega dotoka sredstev, pa tudi drugih vzrokov zavlekla in še danes, kljub temu, da so z delom že začeli, še vedno primanjkuje 27 milijonov dinarjev za dokončno ureditev vseh prostorov, predvsem kuhinje in lekarne.

Ob koncu leta 1972 je bil ustanovljen gorenjski zdravstveni sklad, iz katerega so financirali tudi gradnjo tega objekta. Zaradi nerednega dotoka sredstev (od leta 1973 do 1976 je bilo zagotovljenih 18 milijonov dinarjev), so gradnjo celotne naložbe razbili na tri dele. To je pomenilo počasnejšo gradnjo, več stroškov, naraščanje cen, spreminjanje tehnologije in opreme. Po cenah iz decembra 1979 znaša vrednost

objekta 122.590.000 din, če bodo vsa dela dokončali v letošnjem letu.

Razdelilnik sredstev se je v teh letih menjal kar osemkrat, vse to pa je tudi pripomoglo k tako počasni gradnji in seveda gradnjo tudi močno podražilo.

POVEČANJE PREŽIVNINE, DENARNE POMOČI IN REJNINE

Na zadnji seji skupščine skupnosti socialnega skrbstva Jesenice so delegati potrdili tudi sklep o usklajitvi preživnin s povečanimi življenjskimi stroški za letošnje leto. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih določa, da so pristojni organi občinske skupnosti socialnega skrbstva dolžni vsako leto opraviti valorizacijo vseh določenih in dogovorjenih preživnin, podlaga za valorizacijo pa je uradno ugotovljen podatek o povečanju življenjskih stroškov. To povečanje je znašalo za preteklo leto 24 odstotkov v primerjavi z letom poprej. Ob usklajevanju preživnin pa je potrebno upoštevati, kdaj je bila preživnina

Kljub temu je prizidek izrednega pomena za gorenjsko zdravstvo, saj nudi boljše pogoje za delo s pacienti pa tudi uporabo modernjših zdravstvenih naprav. V novem delu že delajo urgentna ambulanta, kirurški in specialistični ordinacije, ginekološka dejavnost ter laboratorij. V novi trakt se bosta preselili tudi okulistična in otolološka ambulanta, po dokončni ureditvi pa bosta tu našli svoje mesto tudi moderna kuhinja in lekarna.

Z delom so torej že začeli, v korist vseh prebivalcev Gorenjske pa bo, da čimprej zagotovimo manjkajoča sredstva, da bo objekt čim prej dograjen in tako v celoti izpolnjeval svojo namembnost.

Rk.

določena, ker je od tega odvisno, ali se povisa za celotni količnik ali le za določen del.

Tako so na zadnji skupščini sprejeli sklep, da se preživnine, določene v preteklem letu, od 1. marca letos povisajo za 24 odstotkov, oziroma za sorazmeren del odstotka glede na čas, kdaj so bile določene. Tako se, na primer, preživnine, ki so bile določene do konca januarja lani, povečajo za 24 odstotkov, če so bile določene do konca februarja lani za 22 odstotkov in tako dalje, preživnine, ki so bile določene do konca decembra lani, pa za dva odstotka.

Na isti seji so potrdili tudi valorizacijo stalnih denarnih pomoči in rejnin za letošnje leto. Pravilnik o družbeno materialni pomoči v občini med drugim določa, da se stalne družbene pomoči vsako leto višajo vsaj z odstotkom povečanja življenjskih stroškov.

Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za določanje višine rejnine in o plačevanju rejnine prav tako določa, da se rejnine vsako leto uskladijo s povečanimi življenjskimi stroški.

Po uradnih ugotovitvah Zavoda SRS za statistiko, kakor smo že poudarili, znaša poprečno povečanje življenjskih stroškov v preteklem letu v primerjavi z letom poprej 24 odstotkov. Tako so na seji skupščine sprejeli sklep, da se stalne denarne pomoči in rejnine za otroke in mladoletnike s 1. januarjem letos zvišajo za 24 odstotkov.

Rk.

Barbara Koselj, literarno-novinarski krožek OŠ Karavanški kurirji NOV Koroška Bela

PROSLAVA MEDNARODNEGA DNEVA ŽENSK V DU JESENICE

Letošnje praznovanje 8. marca ni potekalo tako, kot smo bili vajeni prejšnja leta. Proslave dneva žensk so v mnogih delovnih kolektivih, društvih in krajevnih skupnostih združili z delovnimi razgovori o položaju žensk v združenem delu in o problemih, s katerimi se srečujejo kot samoupravljalkice, žene in matere. Tudi Društvo upokojencev Jesenice je v prostorih svojega doma 8. marca ob 16. uri za svoje članice-upokojenke priredilo skromno proslavo ob mednarodnem prazniku žensk s kulturnim programom. Proslava je bila organizirana pod vtisom gospodarske stabilizacije, toda vseeno veliko preskromna. Ženske, ki so do zadnjega napolnile dvorano doma in ki so še v bližnji preteklosti sodelovale v izgradnji naše socialistične družbe, bi poleg »vse stabilizacije« zasluzile toliko pozornosti in priznanja, da bi dobila vsaj nagelček.

Upokojenke je pozdravil in jim čestital k prazniku član izvršnega odbora DU Jesenice Jurij Dolenc. V kulturnem delu programa je sodelovala recitatorska skupina amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice: Stanka Geršak, Igor Skrlj in Roman Lavtar ter moški pevski zbor DU Jesenice pod vodstvom zborovodja Janeza Ponikvarja. Pod vodstvom Stanke Geršakove je bil izveden recital pesmi slovenskih pesnikov, posvečenih ženskam borkam, delavkam in materam, katerega je spremljal z lepimi zborovskimi vložki ljudskih pesmi pevski zbor DU. Recital so zaključili z najpristranejšimi željami za okrepitev zdravja ljubljene predsednice Tita.

Sledil je prikaz filmov o aktivnosti pihalnega orkestra Jeseniški železarji ob raznih praznikih in jubilejih. Videli so filme o sodelovanju godbe ob praznični jubilejni partiji, SKOJ in sindikatov na Pristavi 1979, srečanje pihalnih orkestrrov Gorenjske v Škofji Loki lanske leto, sodelovanje godbe na svetovnem prvenstvu v smučarskih skokih v Planici

1979 in na slovesnem začetku gradnje karavanškega predora na Hršiči ter film o potovanju Jeseničanov – izsiljenecv in pihalnega orkestra z vlakom Bratstva in enotnosti v pobrateno Valjevo in druge kraje v Srbiji. Prikazan je bil tudi film o obisku članov ZB NOV Jesenice v zloglasnem taborišču Oswiecim in nekaterih drugih mestih Slovaške in Madžarske.

F. Ropret

MARCA V ZNAMENJU SEMINARJEV O INVENTIVNI DEJAVNOSTI

Običajnim oblikam obveščanja o izobraževanju, ki ga financira jeseniški klub samoupravljavcev in izvajala delavska univerza Jesenice, ni kaj dodati: turdim se, da pridejo obvestila pravočasno do vseh organizacij združenega dela, da se delavci lahko sami odločijo, kako obiskovati seminarje, če jim termin, v katerega smo jih uvrstili, ne ustreza. Še sreča, da lahko informacije o izobraževalnih oblikah posredujemo prek lokalne radijske postaje Triglav in Železarja, tako da je obveščanje kar trojno. In vendar je včasih še to premalo.

Tudi obvestila o seminarjih o inventivni dejavnosti smo poslali dovolj zgodaj, saj se od slušateljev prve izobraževalne oblike ni nihče pritožil, da je bil obveščen prepozno. Kakršnakoli napoved o obisku pa je preveč tvegana. Na prvem seminarju (vabljeni so bili železarji) je bilo 17 slušateljev, verjetno se tudi za obisk na drugem ni treba bati, saj so vabljeni še preostali železarji. Vprašljivo pa je, kako bo z ostalima dvema seminarjema, ki smo ju namenili delavcem drugih organizacij združenega dela v občini. Tisti, ki se z inovacijami ukvarjajo, pravijo, da je – z nekaj izjemami – ta dejavnost v občini, če izvzamemo Železarno, slabo razvita, zato nas ne preseneča odzovor neke TOZD v

SVETOVNO LETO BOJA PROTI KAJENJU

NEKADILCI – SOKADILCI

V mrzlih in mokrih dneh, ko večinoma časa prebijemo v zaprtih, predvsem pa zakajenih prostorih, se pogosto pritožujemo nad onesnaženim zrakom – toda ne nad tistim v zakajenih pisarnah in sejnih sobah, marveč nad tistim na prostem.

Številke o stotinkah miligramov žveplovega dioksida, ki se zaradi ogrevanja in prometa naberejo v kubiku zraka, nas razburjajo. Potoka žolča zlivamo na tiste, ki so odgovorni za preprečevanje onesnaževanja zraka, na tiste, ki kurijo s premogom, na tiste, ki se vozijo z avtomobili, skratka, na tiste, ki nas zastrupljajo. Kajti trdno smo prepričani, da onesnažen zrak škoduje našemu zdravju in pri tem se počutimo brez moči. Toda začuda malo se jezimo oziroma nas sploh nič ne skrbi zakajen zrak v delovnih prostorih, ki ga moramo hoče noče dihati osem ur na dan, dan za dnem, teden za tednom, v vsakem vremenu. Ko bi ga merili, kot merimo zrak na prostem, bi videli, da najmanj desetkrat bolj škoduje našemu zdravju kot zrak na prostem celo v tistih dneh, ko je v njem izjemno veliko škodljivih snovi.

Kako škodljiv je od cigarete zakajen zrak, dokazujejo neizpodbitni podatki. Približno 90 odstotkov vseh ugotovljenih pljučnih rakov prizadene kadilce cigaret. Kajenje tobaka nadalje zdravnik navajajo kot enega od pomembnih vzrokov kroničnega bronhitisa in emfizma, pomembno vlogo ima pri rakastem obolenju jezika in mehurja, pospešuje nastanek čira na želodcu in dvanajsterniku in še bi lahko naštevali bolezni.

Še bi lahko dokazovali, kako cigareta načenja zdravje kadilcev. Toda volj vznemirljivo je dejstvo, da zakajen zrak škoduje tudi tistim, ki ne kadijo, bodisi ne smejo. V prostoru s 45 kubnimi metri prostornine se pri pokajenih dveh zavojčkih cigaret poveča množina ogljikovega monoksida v krvi navzočega nekadilca do štiri odstotke. Poleg neprijetnosti, kot so glavobol, ščemenje v očeh in slabosti, lahko pri nekadilcu oslabi tudi tako imenovana psihomotorna dejavnost, kar pomeni, na primer, zmanjšanje sposobnosti za vožnjo avtomobila. Prisiljenost k sokajenju škoduje zlasti astmatikom in drugim občutljivim, čisto alergičnim osebam, škoduje pa tudi nekadilcem s koronarno srčno boleznijo.

S. R. – DELO

V ŠOLI O EDVARDU KARDELJU IN 30-LETNICI SAMOUPRAVLJANJA

Ob 70-letnici rojstva Edvarda Kardelja in 30-letnici socialističnega samoupravljanja smo učenci celodnevne osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora organizirali ob pomoči učiteljev šolsko razstavo in si ogledali tudi razstavo v Ljubljani.

Pri posebnih učnih urah smo se pogovarjali o življenju in delu Edvarda Kardelja in o 30-letnici samoupravljanja. V četrtek, 21. februarja, smo poslušali in gledali TV oddajo o tovarišu Kardelju. Pri urah slovenskega jezika smo pisali spise o tej temi. Tri izmed njih posredujemo tudi za objavo v Železarju.

SOCIALIZEM IN MLADI

Edvard Kardelj je dejal, da se mora mladina učiti iz preteklosti, z očmi graditelja pa mora gledati v prihodnost.

Prihodnost je odvisna od nas mladih. Prizadevati si moramo za napredek, tovarštvo in prijateljstvo med ljudmi, za demokratične odnose.

Koliko bo vsega tega v naši družbi, je precej odvisno od nas. Mladi moramo delati in samo z delom graditi samoupravno socialistično družbo.

Kaj je socialistično samoupravljanje?

Beseda ne pomeni samo pravice. Tam, kjer so pravice, je tudi mnogo dolžnosti in odgovornosti. V taki družbi si ljudje sami kujejo svojo srečo. Poleg tega morajo pomagati sočloveku, razvijati solidarnost. S tem pa se nam že v celoti zariše

druga pomembna vrednost socializma – humanistična in moralna vrednota, z njo naj bi se odlikoval vsak član naše družbe.

Ustvarjalnost, pogum pri odločanju in prevzemanju odgovornosti so lastnosti, ki naj bi jih imel vsak mladinec.

Skušali si jih bomo privzgojiti, saj je njihove temelje postavil Edvard Kardelj, ki je bil učitelj samoupravljanja in s tem graditelj socialističnega človeka.

Marija Oman, 8. b. COŠ
Jesenjsko-bohinjski odred
Kranjska gora

EDVARD KARDELJ

Gledam v prijazen, mogočen obraz, ki bi ga morali poznati vsi. Obraz poln bogatih misli o napredku, razvoju in samoupravljanju. Majhne in velike gube nam pripovedujejo o trdem in težkem delu, ki ga je Edvard Kardelj opravljal. To delo ni opravljal zaradi poklica, zasluzka, temveč ga je opravljal iz srca, za dobro vseh nas.

Velike in temne oči optimistično zrejo v prihodnost, v kateri vidijo sadove pridnega in požrtvovalnega dela, sadove naprednih misli in skupnega dela vseh svobodnomiselnih ljudi.

Usta, ki so izgovorila mnogo revolucionarnih misli, naprednih navodil in želja, so se polna pričakovanja razlela v nasmehe.

Ko bi si vsi ljudje nadeli Kardeljev nasmehe, globoke oči in zgodovinske misli, jih vkoreninili v svojem duhu, se za napredek in razvoj domovine ne bi bilo treba bati.

Ko bi bilo vse napredno ljudstvo sveta podobnih misli kot tovariš Edvard Kardelj, bi se zemlja razcvetela v velik, rdeč cvet prijateljstva, svobode, veselja in tovarštva.

Irena Pečnik, 8. b. COŠ JBO
Kranjska gora

KAKO BOMO POMAGALI GRADITI NAŠO DRUŽBO

Vsak član naše družbe mora prispevati svoj delež k njenemu razvoju in napredku. Da bi ohranili take odnose, kot jih imamo zdaj, se moramo zgledovati po ljudeh, ki so se borili za cilje naše socialistične samoupravne družbe. Zavedati se moramo, da naše družbe ne tvori posameznik in da ne delamo le zase, ampak tudi za sočloveka, za vso družbo.

Tudi mi učenci moramo prispevati h gradnji naše skupnosti. Največ prispevamo s tem, da se učimo in z razumom in zanimanjem sledimo napredku človeštva. Ohranjati moramo pridobljene sadove in poskušati vzgojiti nove, ki naj bi bili čim boljše.

Ne smemo pozabiti velikih revolucionarnih in mislecev, ki niso več med nami. Na njihovih temeljih moramo graditi pravilno in pametno. Če bomo vsi resnično enotni in delavni, se ti temelji ne bodo podrli pod še tako močno silo. Zavedati se moramo, da vsak zasluži svoje plačilo samo z delom in da na tuj račun ne more nihče živeti.

Brigita Mavšar, 8. a. COŠ JBO
Kranjska gora

MVM

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Vladimir KAVČIČ: **Obleganje neba.** Državna založba Slovenije 1979. Avtor pričujočega romana je pred leti zbudil pozornost z zgodovinskim romanom **Pustota**. To omenjam predvsem zato, ker je bila **Pustota** napisana v realistični tehniki, tudi snov je bila izbrana tako, kot da avtorju ni mar ničesar drugega, kot nadaljevati preskušene tradicije slovenskega domačijskega romanopisja. Nekje sredi **Pustote** pa se realistični opis nenadoma prelomi v nekaj čisto drugačnega. Brez posebnega opozorila začne pisatelj obnavljati blodnje junaka romana Jakoba. Jakob namreč zbolijo za kužno boleznijo, in v hipu objektivni svet razpade, nadomesti ga morasti beg prividov.

V tem poglavju **Pustote** se morda skriva zarodek pričujočega romana. Na zunaj je snov **Obleganja neba** spet tradicionalna: spomini na NOB, zaznamovanost z vojnimi strahotami. Avtor pa se je v obdelavi te snovi izognil običajni rabi. Pred nami je roman, za katerega potrebuješ »ključ«, če ga hočeš razumeti. Ali pa: bralec potrebuje določeno mero umske prožnosti, če se hoče prilagoditi nekolikanj nenevadni optiki tega romana.

Kaj je to »ključ za razumevanje«: znani francoski novi roman **Videc**, ki je izšel v 100 romanih, se tudi upira razumevanju, dokler ne sprejmeš razlage, da imaš opravka z razkrojeno zavestjo (zavestjo glavnega junaka, ki naj bi bil shizofrenik). **Obleganje neba** je vpeto v okvir, ki naj bi bil hkrati razlaga samega teksta. V začetku romana stoji nekaj protokola, se pravi zapisnik. (Zapisnik pa je bil naslov nekega prejšnjega Kavčičevega romana!). Ta protokol povsem eksaktno poroča o neznancu, ki se je znašel na postaji LM. Njegova identiteta je neugotovljiva, ničesar ni, po čemer bi lahko karkoli sklepali, saj moč noče (ali ne more) govoriti.

Na koncu romana je spet nekaj skrajno objektivnih zaznam. Zapisano je, da je neznanec zginil neznankam. Za njim pa so ostali »tile orumeneli papirji«.

Gre za zapiske, ki tvorijo osrednji del romana. Kot je okvir strogo objektivni, se pravi spet v privajene predstave o prostorsko-časovnem kontinuumu, tako so ti zapiski povsem subjektivni. Kakor da so potrpane vse vezi, na podlagi katerih bi si lahko bralec ustvaril celoto — zgodbo, kakršne je navajen iz realističnih romanov.

Manjkajo predvsem glavni podatki. Neznancu v svojih zapiskih pripoveduje nekako tako, kot govori človek sam pri sebi, ko lahko zamolči vse tisto, kar je njemu tako ali tako razvidno.

To besedilo ima torej vse značilnosti »notranjega govora«: bralec pa je navajen, da je v romanu, kot je pač v pisani besedi malodane uzakonjeno, povedano vse, kar nekdo tretji potrebuje za razumevanje. Kljub temu pa bo pazljivi bralec tu in tam zlahka razbral obrise dogajanja, sledove časa, ki ga vsi poznamo, nekateri iz izkušenj, drugi iz knjig: vojne in povojnih let. Ponekod je to svet, ki ga poznamo iz domačijskih romanov: mnogi zapiski se začnejo tako kot znane kmečke povesti — z opisom novega letnega

časa. En tok pripovedi se razvija normalno, se pravi od začetka h koncu, in tu lahko zaslušimo mnoge postaje na poti, ki jo je pripovedovalec oziroma zapisovalec-spominjalec moral prehoditi.

Težava pa je v tem, ker se nikjer ne predstavi. No, že iz okvira je bilo razvidno avtorjevo hotenje, da naj osebek ostane neznan. Iz mnogih drobcev si lahko ustvariš bolj ali manj skladno podobo o tem posamezniku. — Včasih pa ta podoba razpade in kakor da je v središču nekdo drug. Kajpak, bralcu lahko zdaj damo v roke ključ, ki je odprl **Vidca**, namreč, da je junak duševno bolan; in res »sedanje« okolje v nekaterih poglavjih kaže vse poteze ustrezne bolnišnice, ljudje, s katerimi se junak pogovarja, pa enako kot on sam kažejo znake preganjave in podobno. Končano pa je v končnem pojasnili zapisano, da gre tu za ekstremna doživljanja, ki so porušila običajen sistem doživljanja.

Junak je torej umsko razkrojen in nam prikazuje svet svojih blodenj? Je to vse? Zdi se, da je v njegovih blodnjah nek sistem. Nekaj se skozi vse to vleče kot rdeča nit. Zdi se, da je pisatelj potreboval junaka, ki doživlja na poseben način. Jedro teh zgodb je, kot je zapisala založba v spremni besedi, umiranje. Umiranje tu ni doživeto od zunaj, ampak intimno, s stališča umirajočega ali s stališča nekoga, ki mu je zelo blizu. Pripovedovalec je postal nekakšen medij, nekdo, ki se je povsem poistovetil z mučeniški vojno. Od tod tudi izvirajo vse motnje pri identifikaciji osrednje zavesti. Junak se stopi v eno z ustreljenimi. Tudi o sebi govori dvomno: kot da je bil ustreljen, pa je spet živ.

To zamisel bi lahko približal bralcu nekako takole: kot se prostor po Einsteinu v bližini velikih mas ukrivi, tako se ukrivi ali bolje razbije zavest nekoga, ki se je preveč približal mejnim situacijam, recimo mučeniški smrti. Časi se spreminjajo, človek ne loči več sebe od drugih. V jeziku vsakdanjega življenja bi se temu reklo, da se je junaku od vsega hudega zmešalo.

Spet nam je torej ostal v rokah tisti »ključ« (namreč, da nam to zgodbo pripoveduje umsko prizadeta oseba) — in spet bi rad opozoril bralca — upam, da je nekaj takih, ki jih ta prikaz ne bo odvrnil od branja — da je ta ključ slab pripomoček. Tistemu, ki bi si z njim pomagal, lahko ostane osrednje sporočilo romana nedostopno.

Junak bo ostal sodno-neidentificiran zato, da se lahko do kraja identificira s padlimi. Recimo z Dimčem: to je pripovedovalec prijatelj, partizan, ki so ga Nemci v boju ujeli in ustrelili. Poglavja, ki se dogajajo pred Dimčevo smrtjo, so napisana tako, da neznani pripovedovalec v njih nastopa kot »ti«. Očitno lahko samega sebe doživlja le v prijateljstvu z Dimčem, nase gleda s prijateljskimi očmi. Po Dimčevi smrti se to spremeni, zdaj pripovedovalec navadno nastopa kot »on«. Sebi pravi »on«, kot vse kaže, je sam zase zgubil lastnost žive prisotnosti. Vendar Dimčič ni mrtev, vrača se. To so seveda blodnje, čas in prostor sta v neznanci zavesti razobličena. Temeljna značilnost te razobličnosti: neznancu se v enomer spovrača čas vojnih grozot. Usodni dogodki se vračajo, včasih zamaskirani, drugič spet nepkriti.

Svet, v katerem se je znašel neznanec, pripovedovalec teh zgodb, je razbit na delce, ki jih nikoli ne bo več mogoče sestaviti. Doživljanje vojnih grozot ostaja edina resničnost: najvišja stvarnost, ki razveljavlja vse drugo.

Pisatelj nam na koncu ponuja kot razlago poskus Delpasse, t.j. znano parapsihološko teorijo o »transformaciji snovi v čas«. To je kajpak »znanstvena« maska: ne znanost, ampak pisateljski prijem. Večpomenskost tega teksta se ne kaže le v tem, da je neznani pripovedovalec medij, da je enkrat on, drugič spet nekdo drugi. Tudi pisatelj je na svoj način medij, saj pisateljevanje končno ni nič drugega kot vživljanje. In v pisateljevi halucinaciji je — enako kot v blodni zavesti glavnega junaka — slednja stvar hkrati izmišljena in zares.

Marko Hudnik

SREČANJE Z NAŠIMI ZBORI '80

Zveza kulturnih organizacij Jesenice je v četrtek, 6. marca, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice, organizirala tradicionalno vsakoletno SREČANJE Z NAŠIMI ZBORI '80.

Tradicija se nadaljuje. Zopet smo se srečali z našimi zbori, ki so nam prikazali svoje trenutne zmogljivosti in ambicije. Prireditelj nima tekmovalnega značaja, je pa velikega pomena za kulturni utrip občine. Udeleževanje v pevskem zboru — kot čisti ljubiteljski zvrsti — vzbuja toliko moralnopolitičnih, patriot-skih, estetskih, humanističnih, strokovnih in praktičnih odlik, da naša družba upravičeno podpira to dejavnost in organizira take pevske prireditve.

Prireditelj vključuje vse zore v jeseniški občini. Tokrat so nastopili odrasli zbori: oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica, vodja Marjan Jemec; pevski zbor Društva upokojencev Javor-nik-Koroška Bela, zborovodja Jakob Veber; moški pevski zbor Vintgar-Blejska Dobrava, zborovodja Alojz Vengar; pevski zbor Društva upoko-jencev Jesenice, zborovodja Janez

Ponikvar; moški pevski zbor Marjan Vodopivec Kranjska gora, zborovodja Dane Škerlj; ženski pevski zbor pevskega društva Jesenice, zborovodja Milko Škobrne in mešani pevski zbor Blaž Arnič pevskega društva Jesenice, zborovodja Roman Ravnič.

Za negovanje teh zborov, za njihov obstoj, razvoj in napredek skrbijo v največji meri društva ali krajevne skupnosti, v katerih zbori delujejo. Uspeh je različen, odvisno od sredine, v kateri zbori ustvarjajo, od glasovne zasedbe zbora in od vseh ostalih pogojev, ki lahko vplivajo na bolj ali manj uspešno delovanje, predvsem pa od strokovnega vodstva zbora. Letošnje srečanje z našimi zbori je nudilo kar lep pregled stanja v zborih. Pokazalo je odlike in pomanjkljivosti. Pri moških zborih je bila najbolj opazna hiba glasovna šibkost. Do tega prihaja, ker imajo nekateri pevci nerazvite pevske organe. Niso jih razvijali že v otroški dobi in ker jih tudi v zreli dobi zanemarjajo. Tako kakor vse druge človekove dejavnosti, se mora tudi vokalna kvaliteta začeti graditi že v otroški dobi. To kar velja za šport, velja tudi za petje (in glasbo na sploh): s stalno in pravilno vajo že dane možnosti lahko razvijemo, ali pa nam z zanemarjanjem popolnoma zamrejo. Odlike vseh moških in drugih zborov — pa so, da se v današnjem potrošniškem in lagodnem vzdušju še najde toliko ljudi, ki žrtvujejo veliko svojega prostega časa »neatraktivnemu« delovanju, kar daje prav tem pevskim zborom in njihovim zborovodjem še posebno moralno veličino. Ti zbori dokazujejo, kako ljudje resnično težijo h kulturnemu udeleževanju v jeseniški občini. Od sebe pa dajejo tisto, kar pač zmorejo. Med odlike srečanja moramo pripisati še resnično stremeljenja pevcev in zborovodij po pesmih, s katerimi ohranjajo naš narodni, borbeni in poljudni melos. Prav ta stremeljenja nas navdušujejo in jim je treba dati za-služeno družbeno priznanje.

Vsekakor pa so na tem srečanju po kvaliteti izstopali oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica, ženski pevski zbor in mešani pevski zbor Blaž Arnič. Poleg očitnih glasovnih in ostalih prednosti pred ostalimi zbori, pa je bilo pri oktetu in ženskem zboru čutiti padec v svežini, na katero smo navajeni in je bila vedno prisotna v teh pevskih skupinah. Za oktet imamo veliko opravičilo, ženski pevski zbor pa je deloval utrujeno morda zato, ker svoje moči zelo intenzivno troši v pripravah za nastop na tekmovanju pevskih

zborov Slovenije. Razveseljivo in sveže je deloval mešani pevski zbor Blaž Arnič, čigar vzpon spremljamo iz nastopa v nastop.

Vsa dosedanja srečanja so pokazala, da so nam take in podobne

glasbene manifestacije potrebne in jih je treba negovati tudi v bodoče. Vsi zborovodje so prejeli cvetje, zbori pa umetniške slike, ki so jih izdelali jeseniški Dolikovci.

F. Ropret

KONCERT JANIJA KOVAČIČA

Jutri, v petek, 14. marca, bo ob 19. uri v gledališču Tone Čufar na Jesenicah koncert Janija Kovačiča, avtorja »Škofljice« in »Otroci samohranilk so pokvarjeni«.

Na slovenski rock sceni je Jani Kovačič stalno prisoten že od leta 1977, ko je nastopil na rock pop festivalu v Senčurju. Močnejše in dokončno pa je prodril skupaj s slovenskimi in hrvaškimi novovalovskimi skupinami. Ta vzporednost ni slučajna. Kakor so se »Pankrti« postavili v opozicijo do senilnega starega rocka, tako je tudi Jani Kovačič in njegov pristop različen od prevladujoče individualistične in kantavtorske scene. O njem je Ljubljanski dnevnik napisal naslednje: »Njegova prodorna, satirično ostra in duhovita beseda; idejnost v celotnem rockersko-kritičnem pristopu; pevsko interpretatorska širina in pestrost, vse boljše igranje kitare, sposobnost obvladovanja kateregakoli občinstva ter avtentična in intenzivna sposobnost komunikacije — vse to so prednosti, ki mu zagotavljajo pot med najboljše individualiste slovenske mlade glasbe na sploh.«

Ob tem bi rad tudi pomagal »razčistiti« mnenje poslušalke oddaje lokalne radijske postaje Triglav — Jesenice STOP ZELENALUC, ki pravi nekako takole: »...punk skladbi, Ljubljana je bulana in Otroci samohranilk so pokvarjeni, sta neprimerni...«

Ne bi se spuščal v primernost ali neprimernost npr. Kovačičeve pesmi »Otroci...«, vendar sem skoraj popolnoma prepričan, da poslušalka ne pozna celotnega teksta pesmi, temveč samo njen naslov. Za poslušalko je taka napaka še opravičljiva. Sprašujem pa se, če lahko oprostimo tudi voditelju oddaje STOP ZELENALUC, ki je nekritično in brez komentiranja prenesel mnenje poslušalke. Menim, da je s tem na dovolj jasn način pokazal, da ne pozna nove slovenske rockovske glasbe.

Na koncert so torej še posebno vabljeni zvesti poslušalci oddaje STOP ZELENALUC, čeravno menim, da poslušalci podobnih oddaj niso ravno pogosti udeleženci koncertov rocka.

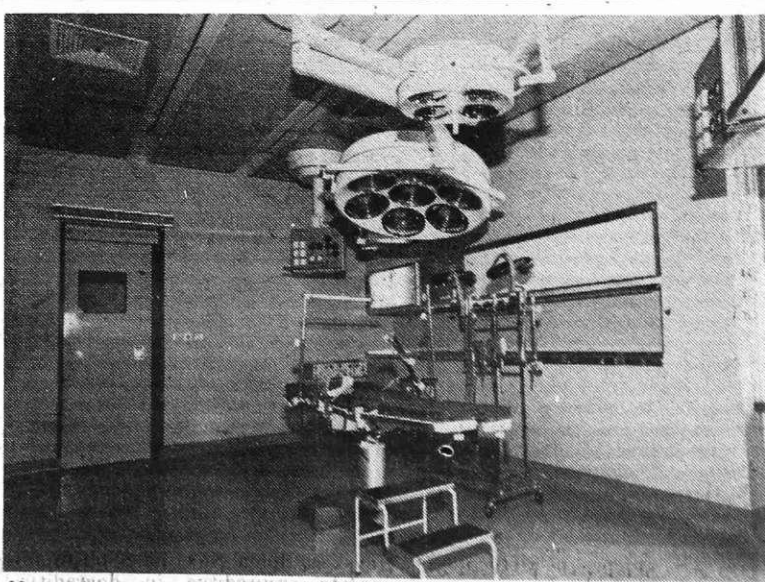
IP

Moški pevski zbor Marjan Vodopivec iz Kranjske gore (Foto B. Blenkuš)

Mešani pevski zbor Blaž Arnič, ki ga uspešno vodi zborovodja Roman Ravnič (Foto J. Rabič)

Notranjost prostorov v nočni traktu jeseniške bolnišnice (Foto F. Sluga)

FESTIVAL AMATERSKEGA FILMA NA JESENICAH

V sredo, 5. marca, so se v svojih klubskih prostorih zbrali člani filmske skupine Odeon. Jeseniški kinoamaterji so ocenili minulo delo in ugotovili, da je vse potekalo po zastavljenih načrtih. Tako že od jeseni uspešno delujejo kino krožki na obeh jeseniških osnovnih šolah ter na osnovnih šolah na Koroški Beli in v Žirovnici ter ŽIC. Imeli so tudi več filmskih projekcij in filmske večere.

Na sestanku so največ govorili o devetem mednarodnem festivalu amaterskega filma, ki bo od 18. do 20. aprila letos na Jesenicah. S festivalom bodo proslavili 15-letnico delovanja filmske skupine Odeon in 35-letnico osvoboditve.

Jesenjska filmska skupina je bila ustanovljena 19. aprila 1965 in zato so bili vsi dosedanja festivali v tem mesecu. Proslavili pa bodo še manjši jubilej, to je 20 let, odkar je član Odeona Janez Hrovat začel svojo kinoamatersko dejavnost.

Pripravili so program in izvolili organizacijski odbor festivala. Te dni bodo po kino klubih razposlali prijavnice, zadnji rok za prijavo filmov pa je 31. marec. Od 3. do

5. aprila bo žirija v sestavi: Miha Brun, Jože Perko in Rado Likon pregledala vse prispele filme in jih ocenila za predvajanje na festivalu.

V petek, 18. aprila, zvečer bo otvoritev festivala in projekcija izbranih filmov. V soboto, 19. aprila, popoldne bo projekcija izbranih filmov, v večernih urah pa bo podelitev nagrad ter projekcija nagrajenih filmov. V nedeljo, 20. aprila, dopoldne bo ponovno projekcija izbranih filmov ter zaključek festivala.

V soboto dopoldne bo tudi matineja izbranih filmov za osnovne in strokovne šole. Teden dni po festivalu bodo jeseniški kinoamaterji organizirali skupaj z ostalimi slovenskimi kino klubi projekcije najboljših filmov po gorenjskih občinah ter na Ravnah, v Ljubljani in Velenju.

Na devetem mednarodnem festivalu amaterskega filma na Jesenicah pričakujejo udeležbo kino klubov iz Jugoslavije, Avstrije, Italije, Češkoslovaške, Švice, obeh Nemčij, Španije in Malte. S svojimi filmi bodo na festivalu sodelovali tudi člani filmske skupine Odeon z Jesenice.

A. Kerštan

VEČER S CHOPINOM NA JESENICAH

V organizaciji glasbene mladine Jesenice je bil v sredo, 5. marca, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah ob 170-letnici rojstva slovitega poljskega skladatelja in pianista Frederika Chopina VEČER CHOPINA. Pripravil ga je pianist DEJAN SVETLIN z Jesenic.

V enournem recitalu je mladi pianist predstavil nekaj značilnih skladb iz bogatega opusa velikega poljskega skladatelja romantika. Igral je: Preludij op. 28, št. 10, Polonaise-b-mol, Impromptu-cis-mol, Mazurka op. 63, št. 3, Scherzo op. 31 b-mol, Etuda op. 10, št. 3, Etuda op. 10, št. 5, (črne tipke), Nocturno op. 27, št. 2, Balada op. 23-g-mol.

O Fredericu Chopinu je napisanih veliko knjig, od studioznih do sentimentalnih, ki govorijo o njegovem zasebnem in ljubezenskem življenju, posneli pa so tudi veliko filmov, v katerih so številni znani igralci skušali prenesti na filmsko platno podobo tega nenavadnega človeka. Iz množice podatkov o Chopinu je težko izbrati najpomembnejše in odločilne za njegovo življenjsko pot. Ob obletnici njegovega rojstva, bi vseeno radi na kratko predstavili življenje tega izrednega glasbenika.

Frederic Francois Chopin se je rodil 1. marca 1810 (biografi navajajo tudi letnico 1809) v Zelazowi Woli blizu Varšave, v družini francoskega priseljence Nikolaja Chopina iz Lotaringije (Francija), ki se je oženil s Poljakinja Justyno Krzyzanowsko, ki je izhajala iz družine glasbenikov in je odlično igrala klavir. Frederic je bil edini sin med štirimi otroki v družini. Njegovo nadarjenost za glasbo in literaturo so starši zgodaj opazili. Že kot šestleten deček je sedel pri klavirju in se pod vodstvom učitelja Alberta Ziwnyja seznanjal s prvimi skrivnostmi glasbe. Neke noči je vstal iz postelje in pričel igrati. Oče in mati skoro nista mogla verjeti svojim ušesom. Mladi Frederic je zaigral več del, ki jih je čez dan igrala mati. Odigral jih je, kot sta pripovedovala starša, brez ene same napeke! Kot sedemletni deček je skomponiral prvo skladbo, preprosto polonezo in glas o malem geniju se je hitro raznesel po Varšavi.

Obiskoval je varšavski licej in konservatorij, kjer ga je usmerjal skladatelj Josef Elsner. Dopolnjeval mu je vso svobodo, vendar ga je navajal k trdemu delu. S sedemnajstimi leti se je ves posvetil glasbi. Potoval je po Šleziji, v Berlinu poslušal Webrove in Spontinijeve opere, obiskal Frankfurt... Po vrnitvi v Varšavo je komponiral mazurke in polke. Prevzela ga je mrzličnost umetniškega ustvarjanja. Starša sta spoznala, da je za njegovega sina napočil trenutek preizkušnje: postala sta ga na Dunaj; tam so delovali slavni Mozart, Haydn, Beethoven, Schubert in drugi. Na Dunaju si je utrl pot v glasbene kroge: vsi ga spodbujajo, naj nastopi pred zahtevnim in kritičnim dunajskim občinstvom. Njegov prvi koncert je bil pravo presenečenje. Wiener Theater Zeitung je takrat zapisal: »Chopin je pokazal nenavaden dar. Zaradi izvirnosti njegovih skladb in njegovega sloga lahko rečemo, DA JE GENIJ.«

Uspeh na Dunaju ga je zvelkel v glasbeni svet: v Nemčijo, Italijo, Francijo. Toda domov ga vabi romantična ljubezen do varšavske operne pevke Konstancie Gladkowske. Čeprav ljubezen ni bila srečna, Chopin je spoznal, da ni bil edini izvoljenec lepe Konstancie, je neizpovedana ljubezen v pianistu zapustila blag in lep odmev, orisal jo je, po lastnih besedah, v Lafghettu koncerta v f-molu. Leta 1830 se je vrnil na Dunaj. Prijatelji so mu ob slovesu izročili žaro s poljsko prstjo, kot bi slutili, da se njihov glasbenik ne bo več vrnil v domovino. Drugo bivanje na Dunaju Chopinu ni prineslo toliko uspeha kot prvo. Poznanstva so splehnela, založniki pa niso hoteli odkupovati njegovih skladb. Sredi 1831. leta je Dunaj zapustil. Zvedel je za padec Varšave. Usoda domovine spodbudi nastanek najbolj dramatičnih skladb — Preludijev v d-molu in a-molu ter Etudo v c-molu, imenovano revolucionarno. Potoval je po Nemčiji in se po enem letu znašel v Parizu. Tu se je seznanil z Rossinijem, Hillerjem, Berliozom, Mendelssohom, Lisztom, in drugimi ter si utrl pot med umetnike, med katerimi sta tudi rojaka Mickiewicz in Niemcewicz. Februarja leta 1832 je pripravil prvi koncert in navdušil občinstvo in kritike. Leta 1837 je odpotoval na Angleško. V Londonu so ga že poznali po njegovih delih. V Londonu je komponiral v hiši znanega tovarjanja klavirjev Jamesa Broadwooda. Toda jetika je našla njegovo zdravje in bolan se je vrnil v Pariz. V Franciji je živel in delal v raznih mestih: v Maseilleu, Nohantu, med leti 1843 in 1848 je živel pozimi v Parizu, poleti pa v Nohantu. Tu nastanejo njegovi preludiji ob skupnem življenju z George Sandovo, pisateljico. O Chopinu je zapisala: »... njegova

duša je sama poezija in sama glasba in ne more trpeti ničesar, kar je drugačno kot on...«

Po tem začne njegovo življenje počasi, a vztrajno ugašati...

Leto dni pred smrtjo je ponovno obiskal London, Edinburg, Glasgow in Manchester. Prirejal je koncerte, ustvarjal, ker je potreboval denar. Za nastop z orkestrom londonske filharmonije pa ni imel več moči. Čedalje težje je dihal in zato se je vrnil v Pariz, kjer ga je obiskala sestra Ludwika. Ob njem so bili tudi poljski prijatelji, ki so nemočno opazovali njegov šibak boj s smrtjo. Preden je v noči med 16. in 17. oktobrom leta 1849 v Parizu umrl, je narekoval svojo poslednjo voljo: »Hočem, da moje srce prenesejo na Poljsko, da sežejo moje rokopise, da zapojejo na mojem pogrebu Mozartov Requiem...« Chopinovo truplo so položili v grob brez njegovega srca, ki ga je sestra Ludwika nesla v Varšavo in so ga vzdali v steber v cerkvi Sv. Križa in prekrili s spominsko ploščo z napisom: »Tam je moje srce, kjer je moja domovina!«

Chopinova klavirska umetnost je postavila temelje nacionalnim solam v glasbeni umetnosti. Za Chopina je značilna zvestoba umetniški ideji: ni je zapustil niti zaradi kruha niti zaradi cene slave. Vedel je, kje je izvir in močan, kje je vir njegove glasbene izpovedi, zato se je omejil samo na komponiranje klavirskih skladb.

Tak in tako slaven skladatelj pa je postal vzornik mlademu in izjemno nadarjenemu pianistu Dejanu Svetlinu. Zelo smelo in z veliko

NOV KULTURNI DOM IN PRIPOMBE MLADIH

NIČ NI TAKO DOBRO, DA NE BI MOGLO BITI ŠE BOLJŠE. TODA ZATO NI TREBA UNIČITI VSEGA, KAR JE ŽE IN KAR SE BO.

Izvršni odbor Kulturne skupnosti Jesenice je zadolžen, da delegatom na prihodnji seji predloži v obravnavo analizo danih pripomb na ponujene elemente za sklepanje samoupravnega sporazuma na ponujene elemente za sklepanje samoupravnega sporazuma o temeljih plana Kulturne skupnosti Jesenice za naslednje srednjeročno obdobje. Zato je z vso pozornostjo obravnaval pripombe mladih, objavljene v peti številki Železara. Kljub dobrim predlogom, ki se nanašajo le na vsebino dela, ne pa na elemente, izvršni odbor smatra, da so v sestavku navedene pripombe in mnenja o pripravah na gradnjo novega kulturnega doma takega značaja, da je nanje potrebno odgovoriti pred zaključkom javne razprave o elementih plana. Člani izvršnega odbora so poudarili, da pri tem ne gre za osebno užaljenost ali prizadevanje vseh tistih, ki si že tretje leto prizadevajo, da bi prvo fazo priprav opravili tako, da bi o novem kulturnem domu lahko razpravljali vsi.

Koliko polemičnih in tudi provokativnih pripomb je bilo že izrečenih ob sprejemanju samoupravnega sporazuma o zbiranju sredstev za izdelavo načrtov za nov kulturni dom. Na vse smo odgovorili. Sredstva za načrte so zagotovljena. Zakaj ponovno taka in tako postavljena vprašanja? Mladi v združenem delu so glede financiranja načrtov že povedali svoje in to tako, da so glasovali zanj. Zato se izvršni odbor sprašuje, v čigavem imenu člankar razpravlja in zakaj razpravlja v takem tonu. Zakaj negirati delegatski sistem? O vseh dosedanjih pripombah ni odločala ožja skupina temveč delegati skupščine. Ta je tudi imenovala 23-članski odbor za nadaljnje priprave in izvedbo javne razprave. Strokovna skupina BUSP Jesenice, ki izdeluje načrte, pa ima vrsto strokovnih sodelavcev iz kulturnih centrov.

Tako Delavska univerza Jesenice kot Glasbena šola Jesenice, katerih osnovno dejavnost financira Izobraževalna skupnost Jesenice, imata v svojih elementih načrtovane potrebe po novih prostorih. Oni so projektantom tudi dali osnovne podatke. Pri usklajevanju in dopolnjevanju elementov jih bo v svoje elemente vključila še Izobraževalna skupnost Jesenice. Med elementi za sklepanje samoupravnega sporazuma o temeljih plana je nov kulturni dom kot eden izmed elementov res prikazan v najkrajši obliki, zato spremljajoči ali stranski prostori pomenijo tudi prostor za vaje. O bodoči vlogi obstoječega Titovega doma ni možno reči še nekaj dokončnega, ker ni odločitve o bodoči vlogi jeseniškega Delavskega doma. Sicer pa že obstojajo načrti preureditve in dograditve

hrabrostjo se je »lotil obravnave« velikega genija. Na črno-belih tipkah nam je prikazal delček Chopinovih čudovitih Preludijev, Polonais, Mazurk, Scherz, Etud, Balad... Istočasno je devetnajstletni pianist prikazal zrelo muziciranje in odkril ogromen potencial nadarjenega glasbenika. Pokazal je, da so njegove tehnične sposobnosti in zmogljivosti izredne. Ima zelo natančne udarce, zvočne nianse obvladuje z zanesljivo suverenostjo, z natančno odmerjenimi tempi, zbrano in tekoče obvladuje notni material (BREZ NOT), v katerem razkriva tolikšno zvočno bogastvo, kot ga od mladega muzika niti približno nismo mogli pričakovati. Zato je prav, da je glasbena mladina počastila spomin na velikega skladatelja Chopina s koncertom Dejana Svetlina, ki nam je z vsebinsko poglobljeno interpretacijo približal velikega skladatelja, sam pa nas je prepričal, da je njegova klavirska igra dokaz resničnega talenta.

Vrtnimo se za trenutek v Chopinovo življenje. Eden od njegovih biografov je zapisal da je slavn pianist rekel »... v življenju mora človek imeti tudi malo sreče. Jaz sem jo imel, ker sem imel...« Tudi mladi Bojan Svetlin si želi več sreče, kot jo je imel do sedaj... Vsi tisti, ki dobro poznajo Bojana, mu želijo sreče, predvsem pa popolnoma odprta vrata v jeseniško glasbeno življenje. Na marsikateri prireditvi bi lahko popestril STEREOTIPNE (dolgočasne) programe, pa tudi več njegovih samostojnih nastopov bi obogatilo kulturni utrip Jesenic.

Razveseljivo je, da je bila dvorana amaterskega gledališča Tone Čufar tokrat popolnoma zasedena, pretežno z mladimi poslušalci, ki so navdušeno pozdravljali svojega vrstnika.

Program je uspešno povezoval Bojan Marošević, član amaterskega gledališča Tone Čufar.

F. Ropret

Z razstave ročnih del v delavskem domu na Jesenicah (SK)

Del udeležencev ob otvoritvi razstave ročnih del v delavskem domu na Jesenicah (Foto B. Blenkuš)

JESENIŠKE SVOBODAŠICE ZA MEDNARODNI DAN ŽENSK

Prav gotovo razstava ročnih del članic odseka ročnih del pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice vsako leto pomeni poseben dogodek na Jesenicah, saj vsako leto presenetijo z neko novostjo. Tako je bilo tudi letos na že deveti razstavi, ki jo vsako leto pripravijo ob mednarodnem dnevu žensk.

Že ob otvoritvi razstave v petek, 7. marca, je bil prostor v Delavskem domu na Jesenicah mnogo premajhen, da bi sprejel vse, ki so prišli od blizu in daleč, da bi prisostvovali otvoritvi in prvi videli letošnje izdelke članic odseka, ki so programsko nastajali za letošnjo razstavo. Že to je namreč posebnost jeseniškega odseka, da se vsako leto programsko dogovorijo o tem, kaj bodo razstavljali in to potem na osnovi že osvojenega znanja izdelujejo mesece in mesece doma in v vsakotedenskem krožku. Kajti vseh pet let organiziranega delovanja na tečajih osvajajo nova znanja in spoznanja za izdelavo ročnih del, ki morajo biti kar najbolj veran odraz našega bogatega folklornega izročila in estetsko neoporečna.

Tokrat se s svojimi izdelki predstavlja 26 članic, mnoge med njimi tudi z unikatni, izvirnimi zamislimi, za katere je dal pobudo in izdelal idejne zasnove član likovnega kluba Čušin. Že sam naslov razstave VOZEL IN OBLIKA pove, da imajo vsi razstavljeni izdelki za osnovo vozle, pa naj gre za tapiserije ali čipke, čiste vozlane oblike ali vozlane

izdelke v kombinaciji s kovanimi ali lesenimi deli raznega starega orodja. Tako so posamezni izdelki, lahko bi rekli, kolektivno delo večjega števila udeležencev, od avtorja zamisli, izdelovalke do kovača in kolarja. To kaže, da je bilo ob izredni zavzetosti in ustvarjalnosti izdelovalk angažiranih vsaj še toliko ali celo več sostavjalcev. To pa je nedvomno izredna posebnost jeseniškega odseka ročnih del.

Otvoritev razstave je bil lep kulturni dogodek, ki so ga s krajšim kulturnim programom popestrili učenci jeseniške glasbene šole: na klavirju: Tanja Steblaj, Nataša Jenko, Primož Kerštajn in Boštjan Podjed, na blok falvti: Barbara Malenšek in Maja Jamar, na harmoniki Primož Kapus in pianist Dejan Svetlin, ki sta jih vodila glasbena pedagogata Trnkova in Jenko. Razstavo je odprla predsednica sveta za spremljanje družbenoekonomskega in političnega položaja žensk pri občinski konferenci SZDL Mara Taler.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure do vključno 19. marca.

DPD SVOBODA F. PREŠEREN ŽIROVNICA - BREZNICA

gostuje v soboto, 15. marca, ob 19. uri v zadržnem domu v Ribnem z ljudsko igro J. Jurčiča, v dramatizaciji Govekarja in v režiji Julke Dolžanove;

DESETI BRAT

Oglejte si ljudsko igro iz naše preteklosti, ne bo vam žal!

DPD SVOBODA FRANCE MENCINGER JAVORNIK-KOROŠKA BELA

gostuje v petek, 14. marca, ob 19.30 v kulturnem domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici s komedijo KOMEDIJA LJUBEZNI Prebivalce Bohinjske Bistrice in okoliških vasi vabimo na prireditev.

Člani dramske sekcije DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela, ki jo sestavljajo predvsem mladi igralci, tudi v letošnji gledališki sezoni delajo zelo zavzeto. Pred nedavnim so se domačemu občinstvu predstavili že z drugo premiero, in sicer so tokrat izbrali delo Noela Cowarda z naslovom Komedija ljubezni. Pod režijskim vodstvom Janeza Kežarja so se v posameznih vlogah predstavili Jelka Železnikar, Janez Kržišnik, Jelena Vilman, Adi Kostić in Irena Utrša. Sedaj bodo člani dramske skupine s to igro tudi gostovali. Že jutri, 14. marca, se bodo predstavili v novem domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici, v načrtu pa imajo še gostovanje pri zamejskih Slovencih. Na sliki: Prizor iz igre Komedija ljubezni.

(Tekst in foto: J. Rabič)

SAMORASTNIK, KI SE JE DVAKRAT RODIL...

Pred šestdesetimi leti, 11. marca 1920, se je v starem jeseniškem naselju Murova »prvič« rodil Tone Tomazin, ki se je v naslednjem, 16. avgusta 1942, leta, težko ponesrečil v centralni plezalni smeri severne stene Rigljice, nad Siljico v matuljskih gorah. Drugič se je ta mladi, veliko obežajoči ljubitelj gora po 31 urah mučnega čakanja v steni rodil, ko so v ponedeljek, 17. avgusta 1942, v poznih večernih urah k njemu v steno prišli prvi tovariši-reševalci: Miha, Make, Gregor in Gandi. To je bilo njegovo »drugo« rojstvo sredi prepadne severne stene Rigljice po urah dolgega, obupnega čakanja v kritičnem stanju med dvema mrljicema.

Tonejeva mama je bila doma iz Rovt pod Golico, rodila se je v družini rudarjev in fužinarjev, kjer je morala od mladih nog težko in trdo delati, če si je hotela prislužiti skorjo črnega kruha. Oče se je priselil na Murovo izpod Storžiča, Strahinja, od koder je čudovit razgled na Sorško polje in sosednje gore.

Mladi Tone se je na Murovi naglo razvijal in že pred šolo pokazal izredno ljubezen in zanimanje za risanje, kar so poznejši učitelji in pedagogi pri mlademu risarju še razvijali. Brez pravega uka se je zgledoval pri prvih jeseniških, javniških in belških slikarjih samoukih. Skupaj z Alojzom Višnjarem, Jožetom Čebuljem, Tinotom Markezem in Francem Kreuzerjem je Tone Tomazin postavil prvi temelj jeseniškega slikarstva-krajinarstva, ki je poglavo globoko korenine. Vsi so bili samorastniki in protagonisti krajinarskega slikarstva na zakajenih in zaprašenih Jesenicah, nad katerima se dvigajo naše najlepše in najmočnejše gore.

Slikanje v olju, akvarelu, temperi in v drugih tehnikah, je kmalu postalo velika življenjska potreba njega in vseh drugih, ki so navdušeno upodabljali življenje in delo kmetov, drvarjev in še prav posebej jeseniških železarjev. Toda okolica Jesenic jih je s svojimi lepotami in venci gora vedno bolj privabljala. Kljub temu, da so izraziti amaterji, samorastniki, so postali mojstri krajinarstva.

Tone Tomazin je že v mladih letih ustvaril s čopičem izredno bogato zbirko slik naših gor in se hkrati ogled tudi za planinstvo. Šestnajstletni fant je hotel od blizu in natančno spoznati planine in skalne vršce. Aktivno se je vključil v tedaj ustanovljen mladinski odsek Planinskega društva Jesenice, ki so ga zavzeto in nastrno vodili in usmerjali odlični jeseniški plezalci in alpinisti, ki so že tedaj, leta 1936, predstavljali zdravo jedro ne samo jeseniškega planinstva temveč tudi slovenskega in jugoslovanskega alpinizma. Tone Tomazin je med elito jeseniških plezalcev naglo napredoval.

Skupaj z drugimi mladimi nadobudnimi planinci je Tone usmeril poglede in korake v svet lažjih in manj nevarnih grap grenov in vrhov, kjer je v temeljiti in nastrni šoli naglo pridobil nujno potrebno znanje, s katerim naj bi se znal boriti s številnimi nevarnostmi, ki prete neizkušeni v svetu prevesnih in prepadnih sten.

Mladi planinci so hitro sledili iskušeni plezalcem in alpinistom, ki so uspevali in zmagovali tudi tam, kjer je bilo to resnično težko in nevarno. Med okupacijo so v letih narodnoosvobodilnega boja mladinci z Jesenic naglo dozorevali. V hribih, po rovtih in gorah so se množili partizani. Okupatorji so prepovedali planinstvo in plezalni šport, bili so se kakršnikoli stikov mladih s partizani. Plezati so smeli samo v gorah Martuljke, v Belem potoku pod Kukovo spico, v Za Aku pod široko pečjo, Oltarji in Poncami ter pod Sreem, v devetdesetstonski severni steni Špika ter v Rušici in Rigljici.

Sreč je mlade vabilo iz okupiranih mest v svobodne gore.

Trije: 22-letni Tomazin, 21-letni Jože Vodišek in 20-letni Franc Kovac z Jesenic so se odločili v soboto, 15. avgusta 1942, leta, da preizkusijo svoje znanje in srečo v centralni smeri severne stene Rigljice (1907 m), ki sta jo dve leti prej (1940) preplezala in ukrotila Drago Korenini in Joža Čop, vzornika nove generacije jeseniških plezalcev. Smer je ocenjena s IV. težavnostno stopnjo, njena višina pa je 350 m.

Mladi, zagnani in nadebudni začetniki so v nedeljo, 16. avgusta, zarana vzpeli v severno steno Rigljice. V navezi so plezali s pomankljivo rutino in tehniko. Naglo so pridobivali višino. Ko je minilo poldne, so bili tik pod vrhom gore, kjer se stena pože v istopne previse. Pobjavljala se je že utrujenost in z njo tudi nepreviđenost. V zdanih raztezajih je prvi v navezi padel na srednjega, Tomazin pa ni vzdržal padca obeh tovarišev in je zdrsil preko njiju okrog 20 m globoko. Pri padcu je dobil težke poškodbe po levi strani telesa in nogah ter odrgnine po vsem telesu. Pod obema mrtvima tovarišema se je znašel v obupnem položaju, kjer si ni upal in niti ni mogel pomagati. V takem brezupnem položaju, hudo poškodovan po glavi, levi roki in nogi je med mrljicema čakal Tomazin polnih 31 ur na reševalce, ki so prišli na kraj nesreče šele v ponedeljek zvečer po 20. uri.

V reševalni akciji v severni steni Rigljice je v torek in sredo, 18. in 19. avgusta leta 1942, sodelovalo 23 jeseniških reševalcev, ki so storili vse, da so rešili Tomazina iz obupnega položaja.

Da bi bila tregedija v severni steni Rigljice še večja, sta se pri zaključni fazi reševalne akcije v steni smrtno ponesrečila še dva poštvovalna reševalca, in sicer Franc Taler in Mirah Marn. To je bila prva velika in žalostna tragedija v zgodovini jeseniškega planinstva in plezalnega športa. Prebivalci Jesenic so se v ogromnem številu poslovlili od dveh reše-

valcev. Jesenice so se zavile v črno in potočena je bila marsikatera solza.

Po veliki nesreči pred 38 leti je Tone Tomazin še z večjim žarom ljubil gore; postal je slikar, poet gora, ki jih obiskuje v vseh letnih časih in jih upodablja v olju, akvarelu, temperi in drugih slikarskih tehnikah, kadar so ožarjene v soncu in kadar se preko njih vlačijo potuhnjene megle ali slepeti bliski parajo nebo nad gorami.

Kot je bil Tone Tomazin v planinstvu samorastnik, tako je tudi v slikarstvu izrazil amater. Planinstvo in slikarstvo sta zanj bistvo življenja. Rad bi bil tudi orglar, da bi simfonije vetrov in viharjev z gora izvajal na donetih orglah.

Mladostno veliko ljubezen do gora sedaj z uspehom prenaša na slikarska platna. Je tudi uspešen organizator že devetih planinskih slikarskih kolonij na Vršiču in slikarskih kolonij v Podkorenju.

Tone Tomazin je posebno razvil svoje planinsko-krajinarsko slikarstvo po letu 1946, ko je skupaj z Jožetom Čebuljem, Tinotom Markezem, Francetom Kreuzer-

PRIČELO SE JE NOVO TEKMOVALNO OBDOBJE ZA TELOVADKE

Že nekaj let je v navadi, da pričnejo telovadke spomladansko sezono s tekmovalnim obdobjem, ki je bilo to tekmovalno obdobje po vrsti. Organizira pa ga vsako leto Gimnastična zveza Hrvaške.

V soboto, 8. marca, se je zbralo v športni dvorani v Karlovcu nad osemst telovadk iz Vojvodine, Makedonije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Slovenije. V dopoldanskem tekmovalju so nastopile pionirke s težavnostno stopnjo mlajših mladink, popoldan pa so tekmoval mladinke s starostno omejitvijo šestnajstih let. Razen Novomeščanke Jasne Dokl, ki je poškodovana, so nastopile vse jugoslovanske telovadke zveznega razreda, kar pomeni, da imamo zares dober mlad rod telovadk. Polovica tekmovalk je bila iz Slovenije, od tega tudi tri Jesenčanke.

Tekmovalje je pokazalo, da telovadke se niso dovolj pripravljene za novo tekmovalno obdobje, ki bo trajalo do državnega prvenstva ob koncu meseca maja. Bilo je izredno veliko padcev z gredi in tudi na ostalih orodjih so se spodrsli kar vrstili. Pri tem tudi Jesenčanke niso bile izvete in zato so njihove uvrstitve slabše, kot smo pričakovali.

Karmen Gasar na gredi med treningom v Novigradu lansko poletje (Foto L. Mesarič)

Mlajše mladinke so tekmovalle samo za uvrstitve na posameznih orodjih. Mnoge telovadke so zato nekatera orodja izpuščale in raje hranile moči za svoja uspešnejša orodja. Mladinke pa so tekmovalle samo v mnogoboju.

Reprezentantke se niso dale presenetiti. Zmagala je mala Novosadčanka Dragana

NOVICE IZ JESENIŠKEGA PARTIZANA

Prejšnji torek, 4. marca, se je sestel izvršni odbor TVD Partizan Jesenice. Seje sta se udeležila tudi člana izvršnega odbora TTKS občine Jesenice Rafael Šoberl in Zvone Kalan. Na sestanku je tepla beseda o programu dejavnosti TVD Partizan Jesenice v letošnjem letu. V ospredju je bilo finančno vprašanje. Ker je bila dejavnost društva v letih 78/79 zaradi obnove doma minimalna, je tudi za leto 1980 finančni prispevek TTKS premajhen, da bi društvo normalno delalo. Ob splošni vadbi, ki porabi najmanj, sta še gimnastična in judo sekcija, obe tekmovalnega značaja. Telovadke, ki posegajo po državnih naslovih in judioisti, ki imajo v svojih vrstah olimpijskega kandidata, Anderla in obsežen tekmovalni program, se zadnjih tekem niso udeležili, kar pa za napredke obeh panog ni spodbudno.

Velik problem je tudi premajhna telovadnica, ki je vsak dan od 17. do 22. ure zasedena z rekreacijsko vadbo moških in ženskih oddelkov ter s treningi telovadk, kar ne omogoča normalnega dela. Telovadke v drugi polovici tedna gostujejo v novi telovadnici osnovne šole na Plavzu, kjer poleg treninga vodijo gimnastično sekcijo šolskega športnega društva. Poseben problem so judoisti, ki imajo svoj prostor, vendar zaradi številnosti in same kvalitete razmišljajo, da bi delovali kot samostojen klub.

Dom Staneta Bokala tudi še ni dokončno obnovljen. Obnovo čakajo še fasada in nekateri prostori. Pričela je delovati tudi savna, medtem ko so orodja iz TRIM kabina v popravilu.

Na sestanku so se dogovorili, da se še v tem mesecu sestanejo predstavniki društva, TTKS, ZTKO in namiznoteniškega kluba, oziroma športnega društva in rešijo problem namiznoteniškega kluba, ki ima prostore v domu, vendar že nekaj let ne plačuje nobenih prispevkov za uporabo prostorov, elektrike in ogrevanja.

Problemov je veliko, predvsem finančnih, vendar pa niso takšni, da dejavnosti v društvu ne bi normalno potekale. Vadečih je vedno več, povprečje za moške in ženske oddelke je 45 v eni uri in kdor pozna velikost telovadnice v društvu, ve, kakšen živ-zav je to.

jem, Niko Hafnerjevo, Janezom Kozamernikom in Jankom Korošcem ustanovil DOLIK, klub domačih upodabljačih umetnikov pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Že več let je tajnik in duša kluba.

Svoja slikarska dela Tone Tomazin z uspehom razstavlja doma in po številnih drugih krajih v Sloveniji na kolektivnih ali samostojnih razstavah.

Podoba Toneta Tomazina ob njegovem življenjskem jubileju pa ne bi bila popolna, če ne bi omenili njegovega velikega in pomembnega prispevka k razvoju in vzponu jeseniškega hokeja v letih 1953 do 1972. Kot desna roka (tajnik) številnih aktivnih hokejskih delavcev je v dvajsetih letih pomagal jeseniški hokej iz skromnih začetkov pripeljati do evropske ravni.

Njegov dom krasi številna visoka in najvišja planinska, športna in kulturno-prosvetna odlikovanja, priznanja, plakete in diplome.

Samorastnik, ki se je dvakrat rodil, je tudi izredno velik ljubitelj planinske, likovne in druge domače in tuje literature. Stanovanje mojstra planinarskega krajinarstva je vsekar zakladnica vsega lepega, dobrega in koristnega.

Ob življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo z željo, da bi upodobil še veliko naše lepe krajine in svoje bogato znanje prenašal na mlajše generacije.

Uroš Župančič

Došen pred Matejo Kavšek iz Novega mesta, tretja pa je bila Alenka Župančič iz ljubljanskega društva Sp. Šiška. Jeseničanka Lea Mesarič se je uvrstila na dvajseto mesto, kar je v najtežji jugoslovanski konkurenci solidna uvrstitev. Dobro se je držala tudi Karmen Gasar, ki je zaradi težke konkurence imela precej treme in je na zadnjem orodju – bradlji morala zaradi težje napake z orodja in je pri tem izgubila vsaj točko in pol. Pogačnikova je imela smolo že na zadnjem treningu pred tekmovaljem, ko ji je na bradlji odtrgalo kar tri krvave žulje in zato na bradlji na tekmovalju ni mogla nastopiti, čeprav si je to nad vse želela in tudi poskusila, vendar ni šlo. Mesaričevi je dobro uspel preskok čez konja s premetom z obratom za 180 in nato 360 stopinj. Na gredi je vajo lepo izvedla, žal pa je pri drugem sonožnem premetu nazaj padla z orodja in izgubila pol točke. Tudi parterne vaje ni izpeljala najbolje. Imela je nekaj drobnih spodrsiljav, vendar si tudi z boljšo oceno uvrstitve ne bi popravila.

Najuspešnejša tekmovalka med pionirkami je bila mlada Zagrebčanka Tamara Berkovič, ki je na vseh štirih orodjih osvojila srebrno kolajno. Za slovenske telovadke so to pot ostale na voljo samo vse štiri bronaste kolajne za tretja mesta, osvojile pa so jih Papeževa in Puceljeva iz Novega mesta in Mrškova ter Trontljeva iz ljubljanske gimnastične zveze. Najboljša Jeseničanka je bila Metka Močnik z desetim mestom na bradlji med enainštiridesetimi tekmovalkami na tem orodju. Vesna Georgijev pa je bila šestnajsta na gredi in sedemnajsta na parterju. Dobro uvrstitev si je zapomnila Brigita Ferbežar na gredi zaradi dveh padcev, kar je predstavljalo izgubo cele točke in uvrstitev na osemindvajseto mesto, namesto na peto ali šesto. Podobno se je godilo Močnikovi na bradlji, ki je njeno najboljše orodje.

REZULTATI:

Pionirke – preskok (43 tekmovalk): 1. Suzana Baršnik 9,05, 2. Tamara Berkovič (obe Zagreb) 8,95, 3. Ksenija Mršek (LGZ) 8,75, 22. Metka Močnik 8,00, 33. Brigita Ferbežar 7,65, 37. Vesna Georgijev 7,10, 41. Katarina Bregant 6,50.

Bradlja (43): 1. S. Baršnik 9,05, 2. T. Berkovič 9,00, 3. Urška Papež (N.m.) 9,00, 10. M. Močnik 8,40, 32. K. Bregant 7,10, 33. V. Georgijev 7,05.

Gred (53): 1. Ines Ušić 9,20, 2-3. Tamara Berkovič (obe Zag.) in Katja Pucelj (N.m.) 9,15, 16. V. Georgijev 8,25, 28. B. Ferbežar 7,85.

Parter (48): 1. Branka Jelača 9,30, 2-4. Zumbulović (obe Novi Sad), Baršnik in Trontelj po 9,20, 17. Vesna Georgijev 8,60, 25. M. Močnik 8,45, 43. B. Ferbežar 7,55.

Mladinke – mnogoboju: 1. Dragana Došen (Novi Sad) 36,65, 2. Mateja Kavšek (N.mesto) 36,55, 3. Alenka Župančič (Sp. Šiška) 36,00, 12. Lea Mesarič 33,85 (preskok 8,70, bradlja 8,10, gred 8,35, parter 8,75), 17. Karmen Gasar 30,80 (7,95, 6,65, 7,80, 7,95), 21. Stanka Pogačnik 26,30 (8,00, 2,00, 8,35, 7,95).

L.M.

TEČAJ ZA VADITELJE ALPSKEGA SMUČANJA

Področni zbor vaditeljev, učiteljev in trenerjev smučanja Kranjske gora organizira od 4. do 13. aprila v Kranjski gori tečaj za vaditelje alpskega smučanja.

Vse mlade smučarje, ki jih veseli poučevanje smučarskih veščin, vabimo, da se prijavijo za vaditeljski tečaj. Pisne prijave pošljite na naslov: Zveza telesnokulturnih organizacij Jesenice, Cesta železarjev 1, do 22. marca 1980. V prijavi navedite naslov in letnico rojstva.

Od kandidatov pričakujemo dobro tehnično znanje smučanja.

ZTKO Jesenice

RAZPIS GORSKEGA TEKA VRŠIČ 80

Športno društvo Kranjska gora razpisuje VI. gorski tek na Vršič 80, aprila s startom ob 10. uri v PISNICAH (travniki oddaljeni 20 minut od hotela Erika). Prijave in vplačilo štartnine, ki znaša 100,00 din, sprejema Turistično društvo Kranjska gora. Vsak udeleženec prejme značko in štartno številko.

Štartne številke lahko dvignete 28. in 29. marca v pisarni turističnega društva do 17. ure in na dan tekmovalja v hotelu LEK od 7. do 9. ure.

Tekmovalci so razdeljeni v naslednje skupine: 1. moški letnik 1940 in mlajši; 2. moški letnik 1939 in starejši; 3. ženske.

Vsi udeleženci tekmujejo na lastno odgovornost. Razglasitev rezultatov bo ob 14.30 pred hotelom LEK. Prvi trije v vsaki kategoriji prejmejo pokale.

Rezultati bodo objavljeni v glasilu Železar.

Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.

Športno društvo Kranjska gora

SPOMINSKI POHOD NA POREZEN

Planinsko društvo Jesenice in občinski odbor ZZZB NOV Jesenice vabita borce NOV, planince, tabornike, rezervne starešine, šolsko mladino in ostale 23. marca na spominski jubilejni pohod na Porezen, kjer bo ob 11. uri spominska svečanost za padle borce NOV ob zadnji sovražnikovi ofenzivi.

Zbor pohodnikov je v nedeljo, 23. marca, na železniški postaji Jesenice, od koder je ob 6.20 odhod z vlakom do Podbrda. Povratek je z vlakom ob 15.48 iz Podbrda.

Za pohod se lahko prijavite pri Planinskem društvu Jesenice, Cesta železarjev 1, ali pri občinskem odboru ZZZB NOV Jesenice, Titova 86, do petka, 21. marca, do 12. ure. Ob prijavi je potrebno vplačati 5 dinarjev na osebo.

Udeležence pohoda prosimo, da se vremenimskim razmeram primerno opremito. Koča na Poreznu je še pod snegom, zato bivanje v njej ni mogoče. Vsak se pohoda udeleži na lastno odgovornost. Treba je upoštevati varnostne nasvete planincev in gorske reševalne službe.

KONFERENCA MLADINSKEGA ODSEKA PD JESENICE

Mladinski odsek pri Planinskem društvu Jesenice bo imel v petek, 14. marca, ob 18. uri v spodnjih prostorih restavracije KAZINA redno letno konferenco. Na konferenci bomo pregledali delo v letu 1979 in se dogovorili za bodoče delo.

Vabimo vse mlade planince na konferenco, vabljeni pa so tudi njihovi starši. Opozorjamo in obveščamo, da smo morali iz tehničnih razlogov uro pričetka konference premakniti na 18. uro, kar sprejmite z razumevanjem.

Vabi MO PD Jesenice

PROGRAM DRSANJA IN ŠPORTNIH PRIREDIEV DO 21. MARCA

1. ŠPORTNA DVORANA REKREACIJSKO DRSANJE:

- petek, 14. marca, od 20. do 22. ure za železarje Jesenice,
- sobota, 15. marca, od 14. do 16. ure splošno,
- nedelja, 16. marca, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure splošno, od 20. do 22. ure za železarje Jesenice.

HOKEJ:

- sredo, 19. marca, ob 17.30 za državno prvenstvo – člani HK Kranjska gora: HK Partizan Beograd, vstopnina: odrasli 20 din, otroci prosto.

KEGLJANJE NA LEDU:

- nedelja, 16. marca, ob 7. uri turnir za pokal mesta Jesenic z mednarodno udeležbo,

- ponedeljek, 17. marca, od 10. do 12. ure in od 15. do 19. ure prvenstvo Železarne,

- torek, 18. marca, od 10. do 12. ure in od 15. do 19. ure prvenstvo Železarne,

- sredo, 19. marca, od 10. do 12. ure prvenstvo Železarne,

- četrtek, 20. marca, od 10. do 12. ure in od 15. do 19. ure prvenstvo Železarne,

- petek, 21. marca, od 15. do 19. ure prvenstvo Železarne.

2. NOGOMETNO IGRISČE:

- nedelja, 16. marca, ob 15.30 prvenstvena tekma SNL – zahod NK Jesenice: NK Bela Krajina, vstopnina: odrasli 20 din, otroci prosto.

PREBIVALCEM KS ŽIROVNICA

Komunalno podjetje KOVINAR JESENICE, TOZD Komunalne službe, obvešča vsa gospodinjstva iz vasi Breznica, Zabeznica, Selo in Žirovnica, da bo sklepalo pogodbe za odvoz smeti po 6. členu odloka o odlaganju in odvozu smeti in odpadkov v občini Jesenice (Uradni vestnik Gorenjske štev. 17/75) od 17. marca dalje.

Pogodbe se sklepajo na osnovi dejanske stanovanjske površine. Predlagamo, da v to namen pripravite potrebne podatke, ki jih bo treba vpisati v pogodbo.

Opozorjamo, da bomo morali, če gospodinjstva ne bodo pogodbeno uredila odvoza smeti po citiranem odloku, izvajati kazenske določbe.

Razpisna komisija pri amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice na podlagi 63. člena statuta

razpisuje prosta dela in naloge

upravnika gledališča s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba ustrezne družboslovne smeri (AGRFT, ekonomska fakulteta, FSPN, visoka šola za organizacijo dela – organizacijsko kadrovska smer, višja upravna šola) in pet let delovnih izkušenj na vodilnih in vodstvenih delovnih nalogah,
- večletne izkušnje pri organizaciji kulturno-prosvetnega dela
- moralno politična neoporečnost.

Osební dohodek po samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Stanovanja ni na voljo.

Rok prijave je 30. marec 1980.

Prijave pošljite na naslov: Razpisna komisija pri amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4.

Prijavi priložite dokazila o strokovnosti in aktivnosti na kulturno-prosvetnem področju ter kratek življenjepis.

RAZSTAVA V DU JESENICE

Ženski krožek ročnih del pri Društvu upokoencev Jesenice vabi na ogled razstave ročnih del, ki je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 19. ure do vključno ponedeljka, 17. marca. Razstava je v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokoencev Jesenice prosi svoje člane, da poravnajo članarino in prispevek za samopomoč za leto 1980. Člani, ki za leto 1980 članarino in prispevek za samopomoč ne bodo poravnali, bodo v primeru potrebe izplačilo samopomoči prejeli v vsoti, ki je bila določena v letu 1979. V letu 1979 je bila samopomoč izplačana v znesku 1.500 din, v letu 1980 pa bo izplačano 2.000 din.

Pohitite in poravnajte svojo obveznost čimprej, da pri izplačilu ne bo nepotrebnih težav.

IZREDEN USPEH JUGOSLOVANSKIH MLADINCEV V HOKEJU

V soboto, 8. marca, zvečer so v dvorani v Podmežakliji na Jesenicah še zadnjič zadelo fanfare letošnja evropskega mladinskega prvenstva B skupine v hokeju na ledu, na katerem so nastopile reprezentance: Romunije, Nizozemske, Italije, Madžarske, Bolgarije, Avstrije, Francije in Jugoslavije.

Mladi hokejisti iz osmih držav so minuli teden pokazali solidno hokejsko znanje, čeprav tudi številnih napak ni manjkalo. Vseeno je treba poudariti, da je bila večina dvobojev zanimivih, videli smo precej lepih golov, še zlasti nas veseli uvrstitev naših, ki so osvojili drugo mesto. Klonili so le enkrat, ko so v borbi za prvo mesto izgubili proti reprezentanci Avstrije z rezultatom 1:4, tretjine 1:1, 0:2 in 0:1.

Avstriji so tako osvojili – treba je priznati zaslužen – prvo mesto in odhajajo v A skupino svetovnega prvenstva, naši pa so z drugim mestom dosegli enak uspeh kot leta 1977 v Španiji, ko so prav tako osvojili srebrno kolajno. Tretja je bila Bolgarija, četrta Romunija, peta Francija, šesta Italija, sedma Madžarska in osma Nizozemska.

Naši nas torej niso razočarali, po mnogih ocenah pa so dosegli celo več, kot je bilo pričakovati glede na njihovo objektivno znanje. Njihova velika odlika je bila borbenost, ki jim je pomagala, da so že skoraj izgubljeno prvo srečanje proti Bolgariji, ko so ti vodili s 5:2, spremenili v zmago s 7:6. Tudi proti Italiji so se naši doživljali težko trenutek, vendar se je srečanje končalo neodločeno 3:3. Proti Madžarom so bili naši boljši in so zmagali s 7:5, v finalnem dvoboju proti Avstriji, pa so, kot že rečeno, izgubili z 1:4.

Nastopi naše reprezentance so bili za domače občinstvo še posebej zanimivi, ker so za našo reprezentanco nastopili tudi nekateri hokejisti Kranjske gore: Pajič, Tičar, Zidarevič, Borse, Kozar, Potokar in Lah.

Čeprav so za uspeh naše reprezentance imeli prav Jeseničani veliko zaslug, pa s prikazanim znanjem takih vseh reprezentantov, kot tudi mladih jeseniških hokejistov, ne moremo biti povsem zadovoljni. Vsi skupaj so igrali precej raztrgano, zelo nerodno in počasi, kot da ne gre za mlade fante, ki so nabiti z energijo.

Ker so naši dosegli več, kot objektivno veljajo, jim je treba vsekakor čestitati in jim dati še več možnosti za napredek.

Edina temna senca pri naših – žal pa so pri tem prednjačili prav mladi jeseniški reprezentantje – je bila finalna tekma proti Avstriji. Ne zaradi tega, ker so bili Avstrij-

ci boljši in so naši izgubili, ampak predvsem zaradi pretepa, ki je nastal dobro minuto pred zaključkom tega srečanja in ko je glavni sodnik Italijan Alajmo izključil do konca tekme kar tri igralce jugoslovanske reprezentance: Jeseničane Tičarja, Kozarja in Pajiča.

Ne bi se radi spuščali v to, da so Avstriji resnično izvalili naše, toda ne glede na to športniku ne pristaja, da se s palico zapodi proti nasprotniku in jo zlomi na njegovi glavi.

O takšnem odnosu bi se v upravi HK Jesenice morali pogovoriti. Tudi jeseniška publika se je izkazala, pa tudi ne. Precejšnje število gledalcev na večini tekem je potrdilo, da na Jesenicah radi gledajo hokejsko igro, ne glede ali gre za člane ali mladince. Še posebej so bile dobro obiskane tekme, ko je nastopala naša reprezentanca. Toda ob tem ne moremo mimo dveh stvari. Že v petek je glavni delegat mednarodne hokejske federacije Walter Wasserfogel zahteval prekinitev tekme, ker so gle-

dalci metali na ledeno ploskev kovance, isto pa se je kljub temu ponovilo tudi ob že omenjenem incidentu na srečanju med Avstrijo in Jugoslavijo.

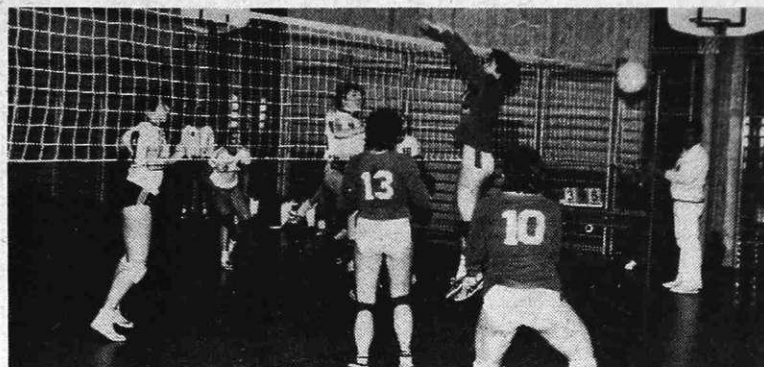
Gledalci nemara ne vedo, ali nočejo vedeti, da predstavlja kovanec na ledeni ploški izredno nevarnost za hokejista. Če igralec pri veliki hitrosti stopi na kovanec, se lahko zelo resno poškoduje. Kljub temu pa nekateri neodgovorni tega nočejo upoštevati.

Kot kaže je bilo letošnje evropsko prvenstvo velik priznanje za jeseniške športne delavce. Nihče jim ne more oporekati, da se niso trudili, vendar pa je bilo nekaj pomankljivosti, ki se ne bi smele zgoditi. Mnogim je šlo na živce, da je bilo marsikaj storjenega v zadnjem hipu.

V celoti je bilo vse tako, kot zahtevajo mednarodna pravila, vendar, kot že rečeno, nekatere malenkosti kvarijo celotno sliko sicer uspešno izvedenega tekmovanja.

Ob koncu prvenstva so za najboljšega napadalca razglasili Italijana Paula, za najboljšega branilca Jugoslovana Lajovca, za najboljšega vratarja Avstrijca Anderla, najboljši strellec pa je Madžar Anzin.

Vodstvo naše državne reprezentance je za najboljšega posameznika v naših vrstah proglasilo vratarja Kranjske gore Tičarja, ki je prejel tudi lepo darilo, uro japonske firme Seiko.

Jeseniške odbojkarice spet nadaljujejo z nastopi v drugi zvezni ligi – zahod. Prej so prvenstvene tekme igrale v telovadnici ŽIC, sedaj pa so se »preselile« v telovadnico šolskega centra na Plavžu. Odbojkarice spremlja vrsta težav, še posebno v zadnjem času, ko so brez trenerja. To seveda vpliva tudi na rezultate v igri, saj so spomladanski del prvenstva začele veliko slabše kot jesenskaga. Upajamo, da bodo v nadaljevanju uspešnejše, seveda pa se bo potrebno o jeseniški ženski odbojki in njeni perspektivi konkretno dogovoriti. Na sliki: jeseniške odbojkarice na eni zadnjih prvenstvenih tekem v telovadnici novega šolskega centra na Plavžu. (Tekst in foto: J. Rabič).

SMUČARJI ŽELEZARNE PONOVO PRVI

Kljub slabemu vremenu in novemu snegu, ki je v soboto, 8. marca, pobil Mojstrano in vso Gorenjsko, se je v Mojstrani na občinskem prvenstvu zbralo kar lepo število smučarjev vseh starosti in obeh spolov, ki so se pomerili med seboj v veselolomu in smučarskih tekih.

Najprej so se na dveh progah v veselolomu pomerili moški in ženske. Kot že nekaj let zaporedoma so bili tudi tokrat najboljši tekmovalci iz Železarne. Za ekipo uvrstitev je šel po en tekmovalce do 25 let, eden do 35 in eden nad 35 let ter ena tekmovalka nad 25 let. Drugo mesto so tokrat osvojili tekmovalci iz delovne skupnosti SEO-TKR-NG Železarne, ki so poslali svojo ekipo, tretji so bili tekmovalci Elima, četrto mesto pa je zasedla ekipa TOZD Vzdruževanje Železarne. Tudi v tekih so zmagali tekači Železarne.

Tekmovanje je ponovno dokazalo, da ima smučanje in smučarski tek med delavci mnogo prijateljev, marsikdo pa želi dokazati svojo spretnost in vztrajnost na smučeh tudi na tekmovanju. Vsekar pa bi bila udeležba na tekmovanju še mnogo večja, če ne bi ponagajalo izredno slabo vreme, ki je marsikoga od prijavljenih zadržalo doma.

REZULTATI:
Veselolom – ženske – nad 45 let: 1. Ljorka Praček – upokojenci 36,79, 2. Rahela Čop – Center sred. sol. 40,54, 3. Cveta Koblar – DS SEO-TKR-NG ŽJ 42,08, 4. Marija Babič – TOZD Vzdruževanje ŽJ 42,92, 5. Pavla Benet – Carina 45,50, 6. Vida Jelovčan Železarna 53,87.

Od 35 do 45 let: 1. Cilka Benedičič – Emona 34,47, 2. Danica Benedik – Železarna 35,73, 3. Francka Uršič – Gradbinec 37,30, 4. Marica Ravnik ŽIC 38,00, 5. Betina Ravhekar – Lj. banka 38,27, 6. Maruša Podrekar – Zdrav. sola 39,89, 7. Tilka Cerkovnik – Bolnica 39,95, 8. Milena Robič – Bolnica 40,47, 9. Mima Petrič – DS SEO-TKR-NG ŽJ 40,72, 10. Vera Gartner – VIZ 41,32, 11. Jozica Bakovnik – TOZD Vzdruževanje ŽJ 46,71, 12. Metka Bernik – Hoteli Kompas Kr. gora 50,06, 13. Olga Klotofar – Menjal. Kompas 51,19.

Od 25 do 35 let: 1. Draga Vindišar – Gradbinec 33,49, 2. Zlata Kovac – Gradbinec 34,55, 3. Milena Košir – Menjal. Kompas 34,63, 4. Marta Zupan – Železarna 34,78, 5. Cveta Pečar – Lj. banka 35,91, 6. Bogdana Aleš DS SEO-TKR-NG ŽJ 36,00, 7. Stanka Malej – Zdr. dom 37,64, 8. Anica Kavčič – Železarna 37,64, 9. Marija Brojan – Carina 37,70, 10. Marjana Svetina – Železarna 38,06, 11. Vanda Košir – Lj. banka 39,51, 12. Ana Knafelj – Gor. oblačila 39,82, 13. Nada Cufar – Bolnica 40,31, 14. Nevena Marinšek – Zdr. sola 40,33, 15. Tatjana Mali – Gor. oblačila 40,90.

Od 25 let: 1. Metka Koblar – Železarna 50,57, 2. Majda Papler – Emona 51,10, 3. Jelka Rakovič – Zdrav. dom 52,94, 4. Rada Lihineger – VIZ 56,17, 5. Teja Pernuš – Železarna 56,27, 6. Damijana Konič – Elektro. Žirov. 57,78, 7. Slavica Mežik – Menjal. Kompas 1:00,50, 8. Damijana Bandelj – Gradis 1:04,83, 9. Jerca Banko – LIP 1:08,00, 10. Marija Plasin – Gor. oblačila 1:19,67.

Moški nad 45 let: 1. Rudi Benedik – Iskra 32,08, 2. Janko Šekli – PMM 32,09, 3. Marjan Kežar – Železarna 32,37, 4. Franc Legat – Železarna 32,44, 5. Albin Babič – TOZD Vzdruževanje ŽJ 32,94, 6. Vinko Noč – TOZD Vzdruževanje ŽJ 33,45, 7. Janez Smolej – Železarna 33,46, 8. Franc Gasperin – upokojenci 34,21, 9. Franc Benedičič – DS SEO-TKR-NG ŽJ 34,49, 10. Jože Robič – Bolnica 35,36, 11. Matevž Svetina – Elektro 35,64, 12. Ciril Šoberl – BUSP 35,74, 13. Srečko Čebulj – Kovinoservis 35,97, 14. Miro Svetina – Kovinar 36,23, 15. Alojz Zupan – Tehn. biro 36,44.

Od 35 do 45 let: 1. Kliner Mirko – Gradbinec 29,44, 2. Ciril Čop – Gradbinec 29,74, 3. Marjan Lavtar – Elim 30,52, 4. Klavdij Mlekuz – TOZD Vzdruževanje ŽJ 30,71, 5. Jernej Marko – DS SEO-TKR-NG ŽJ 30,95, 6. Janko Pirc – Kovin 31,17, 7. Peter Boskin – Merkur 31,36, 8. Zdravko Kavčič – Center sred. sol. 31,58, 9. Vojko Černe – Gradbinec 31,95, 10. Tone Vidic – Gradis 32,02, 11. Matjaž Pogačnik – VIZ 32,11, 12. Ivo Borštnik – ZIC 32,64, 13. Filip Marinšek – DS SEO-TKR-NG ŽJ 32,72, 14. Viki Strazišar – Obr. ambulanta 32,94, 15. Peter Klotofar – DS SEO-TKR-NG ŽJ 32,95, 16. Alojz Cesar – Železarna 33,30, 19. Cveto Pohar – 33,61, 2. Anton Mlakar 33,74, 21. Franc Svetina 33,76, 25. Stane Kofler 34,47, 27. Pavel Jezarek 35,78.

JESENIŠKI NOGOMETAŠI PRED SPOMLADANSKIM PRVENSTVOM

V preteklih letih je člansko moštvo nogometaškega kluba Jesenice nastopalo le v gorenjski rekreativni ligi, ki ni omogočala napredovanja. V novi sezoni 1979–80 pa se je jeseniškim nogometašem le ponudila priložnost, in sicer so začeli nastopati v slovenski območni ligi – zahod. Že ob zaključku jesenskega dela prvenstva, novembra lani, so bili rezultati nogometašev zelo spodbudni, saj so v tej ligi zasedli zelo dobro tretje mesto.

Le malo odmoru so si nogometaši privoščili po jesenskem delu, saj so že 10. januarja začeli s pripravami na spomladanski del prvenstva, v katerem bodo skušali še izboljšati uvrstitev na lestvici. Najprej so bili treninji namenjeni predvsem kondicijskemu utrjevanju. Za tem pa so nogometaši v okviru priprav odigrali tudi več prijateljskih tekem, in sicer z ekipo Vozil iz Nove Gorice, s Klavdijem Celje, s Triglavom Kranj, s Slovanom iz Ljubljane, prejšnjo nedeljo pa tudi z ekipo Lesc. Na teh tekmah niso pozornosti namenili rezultatom,

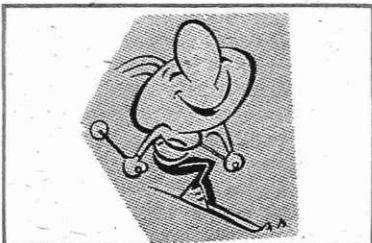
temveč predvsem uigravanju vseh članov moštva.

Trener Marjan Zorman je ob koncu priprav zadovoljen in pravi, da je moštvo sposobno, da se bo lahko kosalo z vsemi nasprotniki v slovenski ligi – zahod. Moštvo je tudi okrepjeno z osmimi novimi igralci, od katerih pričakuje, da se bodo v igri uspešno »ujeli« z ostalimi igralci.

Spomladanski del slovenske lige – zahod se začne v nedeljo, 16. marca. Prvo tekmo bodo jeseniški nogometaši igrali na domačem igrišču, in sicer bodo gostili moštvo Bele krajine. To bo izredno zanimiva tekma, ki bo tudi dala že del odgovora na vprašanje, kako pripravljeni startajo jeseniški nogometaši v spomladanski del prvenstva, v katerem si obojeto še celo višjo uvrstitev kot v jesenskem delu, ko so bili tretji.

Jeseničani so v jesenskem delu prvenstva Belo krajino doma premagali z rezultatom 2:1, v gosteh pa so tekmo izgubili z rezultatom 3:0. Jeseniški nogometaši obljubljajo dober začetek prvenstva in zaželimo jim seveda čimveč uspehov.

J. Rabič

TUDI INVALIDI AKTIVNI NA ŠPORTNEM PODROČJU

Pri Društvu invalidov Jesenice zelo uspešno deluje tudi komisija za šport. Osnovni namen dela komisije je, da skrbi za stalno in pestro športno rekreacijo invalidov. Prizadevanja so usmerjena v to, da se resnično čimveč članov društva aktivno vključuje v posamezne športne panoge, seveda v okviru svojih možnosti in sposobnosti.

Tudi na nedavnem občnem zboru društva so se zavzeli, da se šport med invalidi še razširi. Poleg telesne rekreacije, ki invalidu še kako koristi v življenju in na delovnem mestu, pa naj šport postane tudi most zблиževanja in tovarišinski odnosov invalidov športnikov v društvu in pri povezovanju z invalidi športniki v drugih društvih.

Čeprav ob skromnih finančnih sredstvih so člani komisije za šport tudi v lanskem letu uresničili svoj program. Posebno privlačen šport med invalidi je kegljanje na asfaltu. Keglska sekcija šteje 12 aktivnih igralcev, ki izmenično nastopajo na raznih tekmovanjih, 18 članov pa ta šport goji občansko. Društvo invalidov je lani kegljačem zagotovilo enkrat tedensko stezo za kegljanje na kegljišču v Podmežakliji. Keglski se udeležujejo tudi različnih tekmovanj, tako v okviru občine kot tudi v gorenjskem in slovenskem merilu. Moška ekipa kegljačev je na občinskem tekmovanju v počastitev mednarodnega dneva invalidov lani osvojila prvo mesto, med posamezniki pa je Tone Grošelj zasedel drugo mesto. Na področnem tekmovanju Gorenjske so jeseniški kegljači osvojili drugo mesto.

Poleg tega so se udeležili tudi prijateljskega tekmovanja v tako imenovani »gorenjski ligi«, kjer na vsakem tekmovanju nastopa po sedem kegljačev iz vsakega društva invalidov na Gorenjskem. Jeseniški kegljači so po treh nastopih osvojili v skupnem seštevku prvo mesto in osvojili pokal. Najboljša je bila kegljačica Anica Cerin, ki je zasedla prvo mesto. Tudi na republiškem prvenstvu je bila potem uspešna, in sicer četrta, poleg nje pa sta bila

uspešna tudi kegljača Vahčić in Grošelj, ki sta v svojih skupinah, invalidi namreč tekmujejo po kategorijah invalidnosti, zasedla: Vahčić drugo, Grošelj pa tretje mesto.

Med jeseniškimi invalidi je v zadnjem času zažvelo tudi streljanje z zračno puško in balinanje. Na balinarskem tekmovanju na Kresu so jeseniški invalidi zasedli drugo mesto in prejeli pokal. Nekateri posamezniki sodelujejo tudi na strelških tekmovanjih. Na področnem tekmovanju sta bila uspešna Bizjak in Krakar, ki sta zasedla drugo oziroma tretje mesto.

Da bi se razširili športne aktivnosti, bodo v prihodnje več pozornosti namenili tudi plavanju in smučanju. Ob koncu naj še omenimo, da je komisija za šport pri Društvu invalidov Jesenice tudi organizator nekaterih uspešnih športnih tekmovanj med invalidi. Tako so v počastitev mednarodnega dneva invalidov organizirali tekmovanje v kegljanju, streljanju in šahu, v počastitev 10-letnice društva pa prijateljsko tekmovanje v kegljanju štiri moštve Gorenjske, poleg tega pa je bilo jeseniško društvo po koledarju zveze za rekreacijo in šport invalidov Slovenije organizator dveh tekmovanj, in sicer področnega tekmovanja v šahu in v kegljanju na asfaltu za Gorenjsko.

J. Rabič

DELAVCI TOZD REMONTNE DELAVNICE V KEGLJANJU

Delavci TOZD Remontne delavnice so tekmovali v kegljanju na asfaltu za prvenstvo TOZD – 1980. 45 članov kolektiva iz petih obratov, ki sestavljajo TOZD, se je v ponedeljek, 10. marca, na kegljišču v Podmežakliji pomerilo med seboj v tri priljubljene športne panogi.

Po zagritih borbah so športniki dosegli naslednje rezultate:
Moški: 1. Emil Oblak SRD 219 (143,76), 2. Marjan Milatovič ERD 219 (147,72), 3. Marko Žmitek PD 217.
Ženske: 1. Jozica Bakovnik RTA 183, 2. Zvonka Divjak RTA 141, 3. Jelena Zvan RTA 94.

Ekipno: 1. SRD (Oblak, Nisov, Malek, Šteblaj) 840, 2. GRD (Jekler, Gasperin, Lužnik, Alič) 796, 3. RTA (Divjak, Fekonja, Bakovnik, Morič) 750, 4. PD (Žmitek, Cund, Lužnik, Korbar) 747, 5. ERD (Milatovič, Potončnik) 358.

Prvi trije tekmovalci in prva tekmovalka so osvojili praktične nagrade. Tolazilno nagrado je osvojil Božo Gracer iz ERD (125). Prva ekipa obrata je prejela diplomu.

Tekmovalcem se zahvalujemo za udeležbo, športnika referentoma tov. Ličofu (TOZD Vzdruževanje) in tov. Guzelju (TOZD Plavž) za razumevanje in odstop stez, tovarišici iz vzdrževanja športnih objektov pa za pomoč pri izvedbi tekmovanja.

m. d.

Namizni tenis

V gorenjski namiznoteniški ligi so doslej odigrali že osem kol. Tudi v letošnjem tekmovanju sodelujeta iz naše občine dve ekipi – Jesenice in Murova. Doslej je bila bolj uspešna ekipa Jesenice, za katero nastopajo mladi perspektivni igralci: Klinar, Podbregar, Vidmar in Veber, včasih jim pa prikažejo na pomoč veteran Stane Babič, ki je obenem tudi njihov trener.

Doslej so Jeseničani klonili le dvakrat in to proti vodilni ekipama Gumarja in Kondorja, ostale dvoboje pa so gladko dobili. V prvem kolu drugega dela pa so se ekipi Kondorja oddolžili za poraz v prvem delu in v Škofji Loki zmagali s 5:2.

Precej spremenljivo pa v letošnji sezoni nastopa naša druga ekipa Murova. Igralci Šranc, Krajčelj, Filipovič in Ravnikar so imeli v nekaterih dvo bojih precej smole, obenem pa jih v letošnjih šestih dvo bojih so trikrat zmagali in trikrat izgubili, tako da so na lestvici po prvem delu na četrtem mestu. Prvi dvo boj drugega dela pa so v Križah odločili v svojo korist s 5:1.

V naslednjem kolu, ki se igra jutri, v petek, ob 18. uri bosta obe naši ekipi igrali doma. Jeseničani gostijo vodečo ekipo iz prvega dela Gumarja iz Kranja. Domači igralci upajo, da se jim bodo oddolžili za tesen poraz v prvem delu.

USPELA TEKAŠKA PRIREDITEV OB DNEVU ŽENSK

SD Rateče – Planica je v soboto, 8. marca, organiziralo že tretje tekmovanje ob dnevu žensk v smučarskih tekih za ženske iz krajevnih skupnosti Rateče. Na zelo dobro pripravljene 2 km dolgi progi se je pomerilo 16 tekmovalk. Razdeljene so bile v tri starostne kategorije. Boji so bili izredno zanimivi, kajti ženske so tekmovalje vzele zelo resno. Na cilju pa so bile presenečene, ko jim je predsednik SD čestital za njihov prazen in vsaki posebej izročil rdeč nagelčček. Po kratkem kramljanju v hotelu Kompas so razglasili najboljše. Prve tri v vsaki kategoriji so dobile lične plakete, vse uvrščene pa diplome in sopek nagelčkov. Tako se je končala še ena uspešna tekaška prireditev v Ratečah z željami žensk, da bi take prireditve bile tudi v bodoče.

REZULTATI:
Nad 40 let: 1. Mima Petrič, 2. Borica Mežik.

Od 30 – 40 let: 1. Tončka Brudar, 2. Marija Kajzar, 3. Danica Butinar, 4. Dragica Mlinar, 5. Alenka Kerštnar, 6. Branka Petrič.

Do 30 let: 1. Olga Slivnik, 2. Slava Mežik, 3. Urša Rožič, 4. Marija Mežik, 5. Simona Bačnar, 6. Darja Mežik.

Mladinci: 1. Tatjana Mlinar, 2. Sonja Kavalir.

A. K.

SMUČARSKI SKOKI

V organizaciji občinske zveze smučarskih organizacij je bilo preteklo nedeljo v Planici še eno tekmovalje za pokal SRS, tokrat za starejše pionirje. Kljub novozapadnemu snegu so organizatorji uspešno dobro pripravili 60-metrsko skakalnico, ker pa je za ta starostni razred razmeroma velika, je bila udeležba skromnejša.

Med 29 tekmovalci iz vseh slovenskih klubov sta bila najboljša Žirovca Eržen in Kavčič, od Jeseničanov sta vidni uvrstitvi dosegla Dolar in Peljan.

Rezultati: 1. Igor Eržen (Ziri) 205,2 točke (59 in 56 m), 2. Kavčič (Ziri) 183,4 (53,5 in 54,5 m), 3. Novak (Ilirija) 180,2 (51,5 in 53,5 m), 4. Česen (Triglav) 179,6 (54,2 m), 5. Peljan (Jesenice) 169 (52,50,5), 9. Dolar (Jesenice) 158,8 (50,5, 48,5).

M. G.

V PETEK IN SOBOTO PRVENSTVO SD TRIGLAV

Marljivi organizatorji SD Triglav Javornik – Koroška Bela pripravljajo v petek, 14. in soboto, 15. marca, od 15. ure dalje prvenstvo SD Triglav v streljanju z zračno puško. Udeležijo se ga lahko vsi člani strelske družine, ki so plačali članarino za leto 1980. Nastopajo bodo člani, članice, mladinci in mladinke, medtem ko bodo pionirji in pionirke nastopili na posebnem tekmovanju v mesecu aprilu.

Na prvenstvu bodo tekmovalci poskušali doseči normo za nastop na občinskem prvenstvu. Norma znaša 320 krogov od 400 možnih.

Tehnični odbor poziva vse člane družine k čimvečji udeležbi.

SD.

ČETRTI TURNIR ZA MEMORIAL JUDITE PAVLIČ-NOVAK

V telovadnici železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah je v soboto namiznoteniški klub Jesenice organiziral četrti turnir v namiznem tenisu v spomin na jeseniško igralko Judito Pavlič-Novak. Udeležba je bila tudi tokrat množična, saj je nastopilo kar 270 tekmovalcev in tekmovalk iz osemnajstih slovenskih klubov.

Nastopili so v šestih kategorijah, in sicer člani, članice, mladinci ter pionirji in pionirke. Za zelenimi mizami so se na Jesenicah pravzaprav pomerili vsi najboljši slovenski namiznoteniški igralci, manjkali so le igralci, ki nastopajo v posameznih ligah. Boji so bili zelo zanimivi in izenačeni. Na turnirju je nastopilo tudi 31 domačih igralcev in igralk, najboljšo uvrstitev pa je dosegla Strumbejva, ki je pri članicah zasedla tretje mesto.

REZULTATI:
Člani: 1. Serčer (Ljubljana), 2. Markovič (Fuzinar Ravne), 3. – 4. Vizjak (Kemičar

Hrastnik) in Likar (Muta), ... 5. – 8. Legat (Jesenice).

Članice: 1. Trbižan (Fuzinar Ravne), 2. Ojstršek (Kemičar Hrastnik), 3. – 4. Ačko (Fuzinar Ravne) in Strumbejva (Jesenice).

Mladinci: 1. Pavič (Fuzinar Ravne), 2. Ginter (Fuzinar Ravne), 3. – 4. Likar (Muta) in Maras (Ljubljana), ... 9. – 16. Babič, Vidmar in Veber (Jesenice).

Mladinke: 1. Blažič (Sava Kranj), 2. Salmič (Kemičar Hrastnik), 3. – 4. Mesec (Sava Kranj) in Trbižan (Fuzinar Ravne), ... 9. – 16. Zalokar (Jesenice).

Pionirji: 1. Bucik (Nova Gorica), 2. Smrčkar (Ljubljana), 3. – 4. Sorl (Ljubljana) in Jeraša (Sava Kranj), ... 5. – 8. Veber (Jesenice).

Pionirke: 1. Ojstršek (Kemičar Hrastnik), 2. Pandev (Fuzinar Ravne), 3. – 4. Pilgram (Koper) in Kampuš (Ptuj), ... 5. – 8. Zalokar (Jesenice).

J. R.